

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Diplomová práce

2012

Dana Dufková

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra tělesné a sportovní výchovy

Diplomová práce

**HISTORIE VZNIKU SOKOLA V REGIONU PLZEŇ-SEVER
OD ROKU 1918 DO SOUČASNOSTI**

Dana Dufková

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Petr Červenka

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, dne 30. březen 2012

.....

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Petru Červenkovi za laskavé vedení a pomoc při vypracování této práce. Dále bych chtěla poděkovat všem, se kterými jsem spolupracovala, za jejich ochotu a vstřícnost, a svému manželovi za trpělivost.

Obsah

Obsah.....	5
1.Úvod.....	7
2.Cíle a úkoly.....	8
3.Teoretická část	
3.1Historie vzniku Sokola.....	9
3.2 Sokol–Pražská tělocvičná jednota.....	10
3.3 Další vývoj Sokola.....	11
3.4 Miroslav Tyrš.....	15
3.5 Jindřich Fügner.....	16
4.Praktická část	
4.1TJ Sokol Kralovice.....	19
4.2TJ Sokol Manětín.....	23
4.3TJ Sokol Nýřany.....	27
4.4TJ Sokol Chrást.....	33
4.5TJ Sokol Vejprnice.....	38
4.6TJ Sokol Třemošná.....	45
4.7TJ Sokol Kaznějov.....	48
4.8TJ Sokol Horní Bělá.....	50
4.9TJ Sokol Plasy.....	52
4.10TJ Sokol Kožlany.....	56
4.11TJ Tlučná.....	60
4.12TJ Sokol Horní Bříza.....	64
4.13TJ Baník Líně a Sulkov.....	67
4.14TJ Sokol Zbůch.....	71
4.15TJ Sokol Kozojedy.....	75
4.16TJ Sokol Žihle.....	78
4.17TJ Slovan Blatnice.....	82
4.18TJ Sokol Město Touškov.....	89

5.Diskuse.....	92
6.Závěr.....	93
6.Přehled použité literatury.....	94
7.Vysvětlivky.....	99
8.Abstract.....	101
8. Seznam příloh.....	102

1. Úvod

V této diplomové práci jsem se pokusila shromáždit důležitá data a události kolem tělocvičného spolku Sokol v jednotlivých obcích bývalého okresu Plzeň – sever.

Vybrala jsem si toto téma na základě svého celoživotního kladného postoje k většině pohybových aktivit. Zvláště blízké je mi všestranné rozvíjení dovedností. Já sama jsem na pravidelná cvičení do sokolovny v Nýřanech docházela během svého žákovského a dorosteneckého věku. Žádnou spojitost se sokolským hnutím jsem v tom ale neviděla. Tehdy, v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století, nikdo v mém okolí o Sokole nemluvil. Cvičilo se v organizaci se zkratkou ČSTV. Ráda na toto období vzpomínám. Nikdo mě do cvičení nenutil, a já jsem se ráda zúčastňovala pravidelných cvičebních hodin, nácviků na spartakiády, ale i lyžařských zájezdů a turistických výšlapů pořádaných nýřanským oddílem. Cvičitelky, které na mě v mládí působily, vyrůstaly v sokolských rodinách, a tak základní myšlenky sokolstva přenášely dál na své svěřence. Svým přístupem nás nepřímo nabádaly ke zdokonalování tělesné zdatnosti, k úctě k pravdě, ke slušnému vystupování, k odpovědnosti, k zamýšlení se nad názorem druhých.

Založení a další vývoj tělocvičného spolku Sokol probíhalo v jednotlivých obcích odlišně. Řazení sokolských jednot v textu souvisí s datem jejich vzniku. Jednoty, které po roce 1990 znovu obnovily svoji činnost pod hlavičkou České obce sokolské, nesou název tělocvičná jednota. Označení tělovýchovná jednota znamená, že jednota není členem ČOS.¹

1 Ústní sdělení pana Ing. Jiřího Soboty, starosty Sokolské župy Plzeňské ze dne 26.10.2011

2.Cíle a úkoly

Cílem této diplomové práce je zmapovat vznik a trvání tělocvičných jednot Sokol v obcích na severu Plzeňska a vytvořit tak přehled o činnosti tohoto spolku v daném regionu. Pro úplnost je žádoucí uvést historická fakta o době vzniku první české tělocvičné organizace na českém území, jejím dalším vývoji a seznámit se se zakladateli Sokola.

Úkoly práce:

- bibliografická rešerše
- návštěva Státního okresního archivu Plzeň- sever se sídlem v Plasích
- práce s kronikami jednotlivých jednot
- rozhovory s členy, funkcionáři a pamětníky
- návštěva Muzea a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici
- návštěva Muzea Horní Bříza
- návštěva Sokolské župy Plzeňské

3. Teoretická část

3.1 Historie vzniku Sokola

Sokol, první česká tělovýchovná organizace, vznikla v roce 1862 na území Rakousko – Uherska.

Bylo to období po zániku bachovského absolutismu a po neúspěších Rakouska v Itálii. Měla být obnovena historická práva zemí říjnovým diplomem, ale již roku 1861 byla zavedena ústava únorová, která ohrožovala neuherské země. Začíná se státoprávní boj a v tomto období vzniká Sokol. V monarchii se obnovoval politický veřejný život, došlo k uvolnění politického a národnostního útlaku. Bylo to období, kdy české měšťanstvo zakládá různé spolky hospodářské, pěvecké, divadelní. Bylo to období, kdy soustavná tělesná výchova v Čechách dosud chyběla.

Společnost nyní začínala zdůrazňovat všestranný rozvoj člověka. Šlechta a bohatší měšťané měli již dříve možnost pěstovat pravidelně tělesnou výchovu. Šíření sportovní činnosti mezi lid nebo veřejně cvičit však nebylo možné, tělesná výchova byla považována za činnost ohrožující mravy.

První ortopedický ústav v Praze založil roku 1839 lékař Johann Hirsch a cvičilo se zde podle léčebné gymnastické metody Švéda J.H.Linga. Roku 1843 zřídil Rudolf von Stephany v Ledeburském paláci na Malé Straně soukromý privilegovaný tělocvičný ústav. Cvičit sem chodili budoucí učitelé tělocviku a docházel sem i F. Palacký a J. Wenzig. Nástupcem Rudolfa von Stephanyho se stal Gustav Stegmayer a tělocvičný ústav se přestěhoval do Chotkova paláce na Malé Straně. MUDr. Jan Spott založil o dva roky později „přírodnickou nemocnici“ v pražském ústavu v Budči, kde léčil vodou, vzduchem, sluncem a švédskou nápravnou gymnastikou. Na Václavském náměstí byl v témže roce založen tělocvičný ústav ortopeda Josefa Seegeny. Postupně se v Praze rozšiřovaly možnosti pravidelného, především zdravotního cvičení. Krátce, v letech 1847 – 1849, existoval Akademický tělocvičný spolek, založený studenty v čele s Adolfem Hájkem.²

² Novotný, J. *Sokol v životě národa*. Slovo k historii, samostatná příloha deníku Svobodné slovo. Melantrich. Ročník 1990. Číslo 25.s.1

Roku 1848 založil tělocvikář Jan Malypetr soukromý tělocvičný ústav v Panské ulici. O rok později Seegenův léčebný ústav převzal tělocvikář Ferdinand Schmidt. V obou těchto soukromých tělocvičných ústavech se cvičilo podle německé turnerské soustavy. Cvičení navštěvovali němečtí i čeští měšťané a studenti. Pořádala se též veřejná cvičení. Protože koncem padesátých let Schmidt onemocněl a tělocvičný ústav začal upadat, rozhodli se cvičitelé a cvičenci Schmidtova ústavu v roce 1861 založit nezávislý tělocvičný spolek. Původně mělo jít o česko-německý tělocvičný spolek. Při získávání přispívajících členů však jeden z nich, ředitel pražské filiálky vídeňského Kreditanstaltu baron von Seutter, byl ochoten přispět na vznik tělocvičného spolku finanční částkou 900 zlatých jen v případě, že vznikající spolek bude pouze německý.

V této chvíli se do Prahy vrací Miroslav Tyrš a navrhuje založit český tělocvičný spolek. Předložil svému příteli MUDr. Eduardu Grégrovi k posouzení stanovy spolku česko-německého, který měl původně vzniknout. Díky Grégrovi se M. Tyrš seznamuje s okruhem politiků například s vydavatelem a majitelem „Národních listů“ Dr. Juliem Grégrem, představitelem české radikálně demokratické opozice, Dr. Rudolfem knížetem Thurn-Taxisem, profesorem obchodní školy Emanuelem Tonnerem a dalšími. Všichni byli ochotni vstoupit a finančně i svým jménem podpořit vznik českého tělocvičného spolku³.

Miroslav Tyrš s bratry Grégrovými dokončili návrh spolkových osnov a požádali c.k. místodržitelství o povolení založit tělocvičný spolek. Koncem ledna byly zadané osnovy schváleny. 16. února roku 1862 se v Malypetrově ústavu v Panské ulici konala ustavující valná hromada Tělocvičné jednoty Pražské za přítomnosti 75 budoucích členů.

3.2 „Sokol“ – Pražská tělocvičná jednota

Výbor tvořilo 12 členů, prvním starostou byl zvolen Jindřich Fügner, jeho náměstkem Dr. Miroslav Tyrš.

Spolek nesl nepolitický název Tělocvičná jednota Pražská, ale objevoval se i název Sokol, který navrhl Emanuel Tonner. Sokoly se nazývali Jihoslované bojující za svobodu. Sokolský prapor podle návrhu Josefa Mánesa zobrazoval sokola s rozepjatými křídly a nápis Tužme se.

³ Novotný, J. *Sokol v životě národa*. Slovo k historii, samostatná příloha deníku Svobodné slovo. Melantrich. Ročník 1990. Číslo 25. s. 5-6

Cvičit se začalo 5.března 1862 v pronajaté tělocvičně Malypetrově. Členů velmi rychle přibývalo a již v květnu se cvičení přesunulo do velkého sálu U Apolla v Ječné ulici. Byl sestaven cvičitelský sbor s náčelníkem, jímž byl zvolen Tyrš.⁴ Ten od počátku začal pracovat na zvýšení odborných dovedností cvičitelů. V červenci 1862 bylo nedostačující tělocvičné názvosloví nahrazeno českým názvoslovím, které sepsal Tyrš. Vyšlo pod názvem Pravidla tělocvičné jednoty Pražské Sokol.

Zaměření Sokola mělo být nadstranické, s vyzvižením činnosti tělocvičné a obecně vlastenecké. Starosta jednoty Jindřich Fügner navrhl tykání mezi členy Sokola a oslovování se „bratře“ jako výraz sociální a třídní rovnosti členů. Sokolský pozdrav zněl: „Nazdar“. Josef Mánes vypracoval návrhy sokolského kroje. Vybraný stejnokroj se skládal z červené košile, na počest italského osvobozenického boje vedeného Garibaldim. Kalhoty a kazajka byly ušity z látky z ruského lnu. Nízký kulatý klobouček byl později nahrazen čapkou se sokolím perem.

Na jaře roku 1863 se výbor Sokola dozvěděl, že ke svému cvičení již nebudou moci užívat sál U Apolla. Jindřich Fügner zakoupil pozemek v blízkosti Žitné brány a nechal vystavět v dnešní Sokolské ulici budovu tělocvičny. Stavbu projektoval Vojtěch Ignác Ullmann. Již v prosinci roku 1863 se v nové budově cvičilo. Tato budova pro tělovýchovu patřila v té době k nejlepším ve střední Evropě.⁵

3.3 Další vývoj Sokola

Sokolství se brzy začalo šířit v dalších místech Čech a Moravy, ale i mezi dalšími slovanskými národy, mezi Čechy žijícími v Americe i v jiných státech. V roce 1865 bylo v českých zemích v činnosti 21 sokolských tělocvičných jednot s téměř 2000 členy. V tomto roce umírá první starosta Pražského Sokola Jindřich Fügner. Tyrš se pokusil o sjednocení programu a způsobu cvičení v jednotlivých tělocvičných jednotách pomocí „Sboru pro pěstování vzájemnosti tělocvičných spolků slovanských“. Činnost spolku však musela být pozastavena.⁶

4 Jandásek,L.,Pelikán,J.*Stručné dějiny sokolstva*.ČOS 1946.s.6-7

5 Novotný J.,*Sokol v životě národa*.Slovo k historii, samostatná příloha deníku Svobodné slovo. Melantrich.Ročník 1990. Číslo 25.s.18

6 Jandásek, L.,Pelikán,J.*Stručné dějiny sokolstva*.ČOS 1946.s.9

Cvičila se prostná, nářadový tělocvik, zápas, šerm, rohování a od roku 1866 i cvičení branná z důvodu připravenosti obyvatel na vojenskou povinnost.

V roce 1867 byl v Rakousku zaveden dualismus. V českých zemích se zvedla vlna odporu a lidé dávali najevo svůj nesouhlas na táborech lidu. Pokládání základního kamene k Národnímu divadlu se stalo celonárodní demonstrací za české státní právo a sokolové z mnoha tělocvičných jednot byli přítomni v hojném počtu.

V listopadu 1869 vznikl „Tělocvičný spolek paní a dívek pražských“ a už o rok později pořádal první veřejné cvičení. Na začátku roku 1871 již bylo ustaveno celkem 117 sokolských jednot u nás i v zahraničí. Začal vycházet časopis Sokol.

V sedmdesátých letech nastává pokles v počtu jednot i členů. Některé jednoty zanikají, jiné se přeměňují na spolky hasičské.

V roce 1876 přestal pro nízký odbyt po čtyři roky vycházet časopis Sokol.

V osmdesátých letech dochází opět k oživení sokolské myšlenky. Blíží se dvacáté výročí založení Pražské tělocvičné jednoty, které se sokolové chystají oslavit na tzv. Slavnosti jubilejní. Na Tyršův návrh se začaly konat přípravy na sjezd sokolských jednot z Čech a Moravy, ze slovanských zemí a z Ameriky. V neděli 18. června 1882 se na Střeleckém ostrově po jediném secvičení představuje 696 mužů z různých sokolských jednot v jednotném cvičebním úboru při hromadném cvičení prostných. Následuje cvičení 40 družstev na nářadí a ukázkové cvičení 74 vybraných cvičitelů. Přesnost a organizace cvičení 2500 diváků nadchla a předčila i Tyršovo očekávání. Tato oslava založení Sokola je považována za 1. všesokolský slet.⁷

V Sokole se začalo s činností vzdělávací – pořádaly se přednášky z historie i z různých vědních oborů. V tělocvičných jednotách začal cvičit dorost. K časopisu Sokol přibyla další sokolská literatura. Tyrš se znovu, už potřetí, pokusil o společnou organizaci Sokolstva. Tato iniciativa byla opět zamítnuta. Jsou tedy zřizovány župy, sdružující jednoty v regionech. Jednoty nyní mohly lépe spolupracovat, pořádaly veřejná cvičení, sjednotila se práce cvičitelů. Roku 1884 zemřel Miroslav Tyrš.

V roce 1888 konečně české zemské místodržitelství schválilo stanovy České obce sokolské. O rok později už se Česká obec sokolská skládala z 11 žup a ty ze 152 jednot.

⁷ Jandásek, L., Pelikán, J. *Stručné dějiny sokolstva*. ČOS 1946. s.24

V roce 1891 se uskutečnil II. všesokolský slet v rámci Jubilejní výstavy. Do Prahy se tehdy sjelo sedm tisíc sokolů z 210 jednot.⁸

Další všesokolské slety se konaly v těchto letech:

III.všesokolský slet – 1895

IV.všesokolský slet – 1901

V. všesokolský slet – 1907

VI.všesokolský slet – 1912 Byl zároveň I. sletem Svazu slovanského Sokolstva.

Sokolský slet v Brně 28.června 1914 byl přerušen zprávou o zastřelení následníka habsburského trůnu Františka Ferdinanda d'Este v Sarajevě. To vedlo ke světové válce, v níž muselo bojovat mnoho sokolů. V roce 1915 se sokolové zúčastnili odhalení Husova památníku na Staroměstském náměstí v Praze, na nějž sokolské jednoty finančně přispívaly. V listopadu 1915 byla ČOS rozpuštěna. Činnost jednot během války úplně neustala, ale byla značně omezena. Od 28. října 1918, po vyhlášení samostatnosti Československa, do 15. prosince ustavili sokolové spolu se členy DTJ Národní stráž, které udržovaly ve městech pořádek. 2.února 1919 byla ČOS obnovena .

VII.všesokolský slet – 1920

V roce 1922 ČOS sdružovala 53 žup a 3000 jednot. V turisticky atraktivních místech byly zřízeny noclehárny sokolského dorostu, členové Sokola mohli využít zlevněné jízdné u státních drah. To jim usnadňovalo prázdninová putování.

VIII.všesokolský slet – 1926

IX. všesokolský slet – 1932

26. - 28. října 1937 se konal předsetový běh ČOS. Z Prahy z Tyršova domu bylo po deseti tratích nesené poselství o konání X.všesokolského sletu do všech sokolských jednot. Rozestavného běhu se zúčastnilo po celé republice 130 000 běžců.⁹

8 Jandásek,L.,Pelikán,J.*Stručné dějiny sokolstva.* ČOS 1946. s. 35

9 Fikar, A.,*Stručné dějiny sokolstva.1912 – 1941 .*ČOS. Praha 1948.s.99

X.všesokolský slet – 1938

Tento slet měl symbolizovat semknutost k obraně národa. 15. března, kdy Čechy a Moravu obsadilo německé vojsko, se ve všech sokolských župách a jednotách schovávaly důležité dokumenty a ničilo se vše nebezpečné.

12. dubna 1941 přípisem říšského protektora v Čechách a na Moravě došlo úředně k zastavení sokolské činnosti, majetek sokolstva byl zabaven, představitelé sokola byli zatýkáni, mnozí posláni do Osvětimi.

Po válce se sokolská činnost znovu obnovila. 1. ledna 1946 došlo k obnovení ČOS.

XI.všesokolský slet – 1948

Dopolední průvod Prahou se stal manifestací odporu sokolstva a veřejnosti proti komunistické nadvládě. Po skončení sletu zaniká ČOS. Akční výbory vyloučily ze sokolských jednot 11 000 členů, mnozí byli vězněni.¹⁰

V roce 1948 došlo ke sjednocení tělovýchovy pod názvem Sokol.

V roce 1956 vznikl Československý svaz tělesné výchovy. V roce 1968 Sokol usiloval o obnovení činnosti, ale neúspěšně.

V lednu 1990 se opět obnovila činnost ČOS.

XII.všesokolský slet – 1994

XIII.všesokolský slet - 2000

XIV.všesokolský slet - 2006

XV.všesokolský slet se připravuje na 1.- 6. července 2012 v SynotTip Aréně v Praze.

¹⁰ Kozáková, Z., *Sokolské slety 1882-1948*, ORBIS.Praha 1994.s.46

3.4 Miroslav Tyrš

Narodil se 17. září 1832 v Děčíně jako syn zámeckého lékaře. V sedmi letech osiřel. Studoval malostranské gymnázium, pak přestoupil na pražské akademické gymnázium. Maturitu vykonal na vlastní žádost v českém jazyce. Byl často nemocen, a proto se zajímal o tělovýchovu. Nejprve navštěvoval Stephanyho tělocvičný ústav, později cvičil v Malypetrově ústavu. V roce 1855 ukončil studium na filozofické fakultě pražské univerzity. Tři roky působil jako vychovatel v rodině továrníka Bartelmusa v Novém Jáchymově na Křivoklátsku. V roce 1860 byl promován na doktora filozofie. Zabýval se českým tělocvičným názvoslovím.

Jako třicetiletý se vrací v roce 1861 do Prahy, pracuje jako cvičitel Malypetrova ústavu. V roce 1862 zakládá v Praze s pomocí dalších vlastenců Tělocvičnou jednotu Pražskou a stává se náměstkem starosty, později náčelníkem. Řeční, řídí, organizuje, je neúnavně činný. Výchovou národa k tělesné i mravní dokonalosti - ke starořecké kalokagathii - Tyrš přerůstá svou dobu. Pronajal Malypetrovu tělocvičnu, získal cvičitele, vytvořil rozvrh cvičení pro jednotlivá družstva, snažil se vylepšovat tělocvičné nářadí, uspořádal cvičitelský kurz, za důležité považoval i cvičení v přírodě. Tyrš předložil komisi pro české tělocvičné názvosloví, ve které byl například i Karel Jaromír Erben, svůj návrh odborného názvosloví, a ta jej přijala. Sepsal dílo „Základové tělocviku“, které pojednává o rozvoji tělovýchovné soustavy. Od roku 1867 se Tyrš pokoušel vytvořit jednotnou organizaci sokolských jednot. Byl výborný řečník, účastnil se politického života, byl poslancem v českém sněmu. V roce 1869 onemocněl nervovou chorobou a odjel se léčit do Švýcarska k Bodamskému jezeru. Po návratu do Prahy začal vydávat časopis Sokol.

V roce 1872 se oženil s Renátou Fügnerovou, dcerou spoluzakladatele Sokola a někdejšího přítele. V roce 1874 znovu vážně onemocněl a odjel na léčení do Itálie.

Od začátku osmdesátých let se mu podařilo znovuobnovit zájem o sokolskou činnost. Organizoval veřejná vystoupení, osobně řídil první všesokolský slet v roce 1882, který předčil jeho očekávání.

V roce 1881 byl jmenován docentem dějin umění na pražské technice, v roce 1883 mimořádným profesorem dějin umění. vzdal se proto veškeré činnosti v Sokole. Znovu se ozvaly jeho zdravotní obtíže. Proto odjel do Oetzu v Tyrolských Alpách. Zde v srpnu 1884 zemřel.¹¹

3.5 Jindřich Fügner

Narodil se 12. září 1822 v Praze v zámožné obchodnické rodině. Vyučil se obchodním praktikantem a odjel na zkušenou do Terstu. Procestoval několik evropských zemí, kde se zajímal nejen o obchod, ale i o veřejný život. Po návratu z cest převzal po otci velkoobchod textilním zbožím. Celý život se sebevzdělával, patřil ke vzdělaným pražským měšťanům, zastával demokratické ideje svobody a společenské rovnosti. Byl členem Obchodní komory a v obecních volbách roku 1861 byl zvolen do pražského obecního zastupitelstva. V létě roku 1860 se Fügner setkává s Tyršem a vzniká mezi nimi celoživotní přátelství.

Stal se 1. starostou Tělocvičné jednoty Pražské. Pro Sokol pronajal velký sál Apollo a nechal ho jako anonymní dárci vybavit tělocvičným náradím. Navrhl tykání mezi členy Sokola. Byl zastáncem názoru, aby při sokolských výletech nebylo nápadně dáváno najevo vlastenectví. Touto opatrností se dostával s ostatními členy do sporů.

¹¹ Novotný J., *Sokol v životě národa*. Slovo k historii, samostatná příloha deníku Svobodné slovo. Melantrich. Ročník 1990. Číslo 25. s. 3-5, 38

Nechal roku 1863 postavit budovu tělocvičny a zajistil tak Sokolu v Praze důstojný stánek. Budova je zařazena mezi nemovité kulturní památky Prahy.

15.listopadu 1865 po krátké nemoci ve věku 43 let Fügner umírá. Pro celé sokolské hnutí to byla těžká rána. Poslední rozloučení s Jindřichem Fügnerem odpovídalo jeho společenskému postavení. Tři dny byly jeho ostatky vystaveny v tělocvičně, kde je nepřetržitě střežila stráž sokolů. Pohřebního průvodu a obřadu se zúčastnila široká veřejnost, cesta na Olšanské hřbovy trvala přes dvě hodiny.¹²

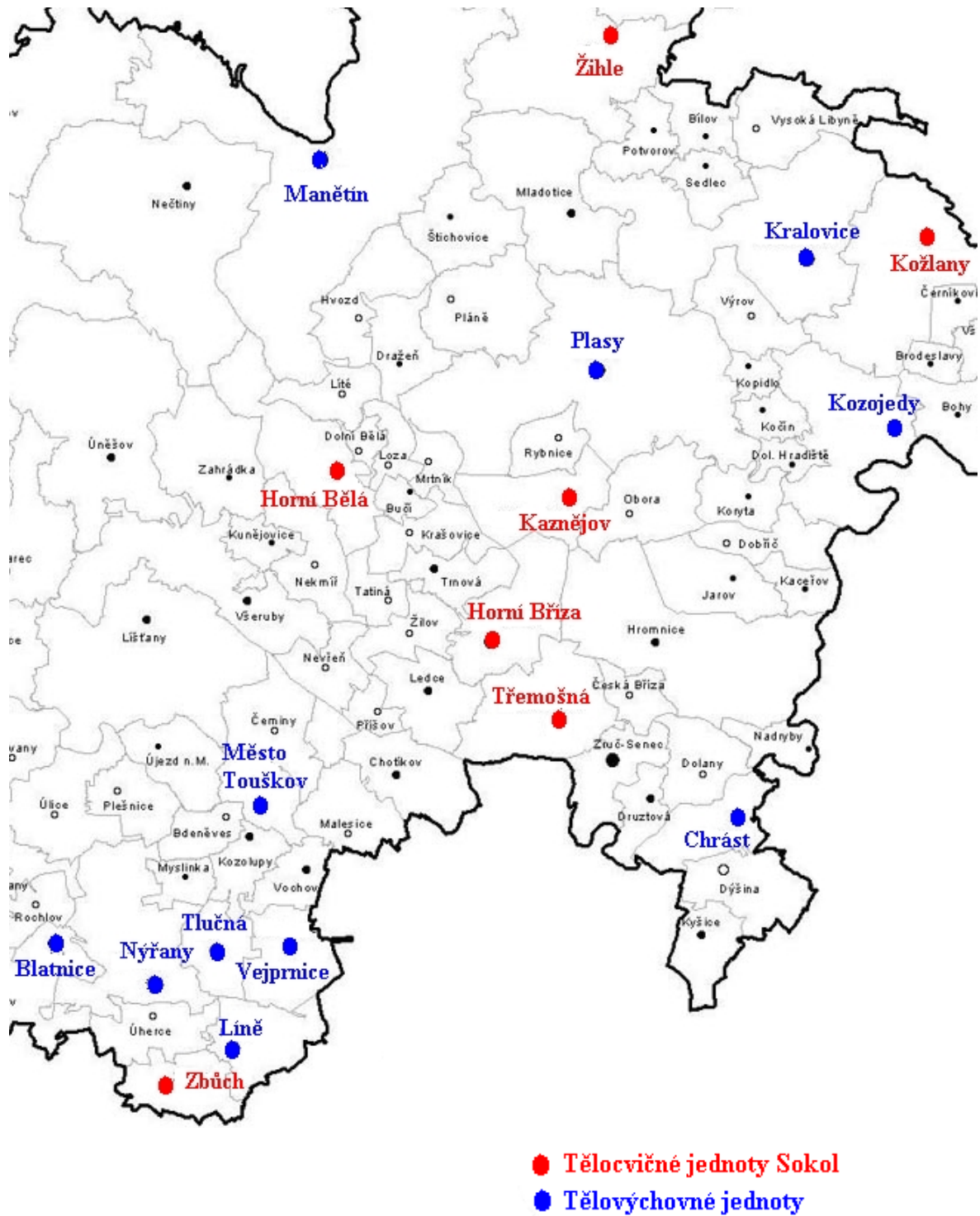
Ve Fügnerovi odešel předčasně neobyčejný člověk, jehož největší radostí bylo činit radost jiným.

Sokol Pražský musel poté rychle vyřešit situaci kolem pohledávek na budovu tělocvičny. V roce 1866 se podařilo díky pochopení vlastenecky smýšlejících pražských měšťanů potřebnou částku sehnat, a tak byla budova tělocvičny přepsána do vlastnictví Sokola Pražského.

¹² Novotný J., *Sokol v životě národa*. Slovo k historii, samostatná příloha deníku Svobodné slovo. Melantrich. Ročník 1990. Číslo 25. s.4,5,22

4. Praktická část

Poloha obcí, v nichž jsem sepsala činnost tělocvičné jednoty Sokol.

4.1 Tělovýchovná jednota Sokol Kralovice

1873 – 1915

Neorganizovaní stoupenci sokolského hnutí v Kralovicích se zúčastnili už roku 1863 národního výletu pěveckých spolků na hrad Krašov.

Sokol byl v Kralovicích založen v roce 1873 a patří tak k nejstarším spolkům ve městě. Jedním ze zakladatelů byl známý účastník bojů v roce 1848 Jan Slavibor Knedlhans - Liblínský. Prvním starostou byl zvolen Václav Štroner. Již od počátku své činnosti se Sokol účastnil sokolských sletů a národních slavností. Spolu se zpěváckým spolkem z Plas se v červenci roku 1874 zúčastnili výletu na Panholec.¹³

Pravidelně byly pořádány Husovy oslavy s hranicí, lampiónovým průvodem, vlasteneckou přednáškou a poutí na Krakovec, kde Jan Hus pobýval před odjezdem do Kostnice. V roce 1876 byla slavnostně otevřena tělocvična a začaly se konat pravidelné cvičební hodiny. Pořádala se tu také sbírka na Národní divadlo v Praze. Roku 1889 byl díky dvěma mladým členům Jaromíru Knedlhansovi a dr. Ledererovi založen stavební fond na výstavbu budoucího sokolského domu. Oslavy 25. výročí trvání kralovického Sokola byly impulsem k založení tělovýchovných jednot v Kožlanech a v Čisté. V roce 1910 měla jednota početný ženský odbor i odbor žactva. I přes snahu dodržovat sokolské zásady, došlo v Kralovicích před první světovou válkou k tomu, že zde byly zastoupeny majetnější vrstvy a podporovala se jejich politika. V roce 1912 došlo tedy k oddělení DTJ. Mezi oběma spolky ve městě vládla nevraživost a rivalita.¹⁴ Sokolská jednota se zúčastnila VI. všesokolského sletu v Praze v počtu 23 členů a sokolské slavnosti v Plasích. Pořádala silvestrovskou zábavu s výtěžkem ve prospěch stavebního fondu. V dalším roce se zúčastnila veřejného cvičení v Kožlanech, Kozojedech, okrskového cvičení v Čisté a Třemošné (Příloha č.9), výletu s hudbou do Mariánské Týnice, kde mimo hudební čísla byla předvedena i cvičení prostná a na hrazdě, uspořádala oslavu čtyřicetiletého trvání Sokola v Kralovicích.

13 Soutner, O., Hubka, P. *Plasy*. SOA Plzeň-sever. 1996. str. 88

14 Bukačová, I. *800let Kralovic: dějiny a současnost města*. MNV Kralovice. 1983s. 40

Právě, když se v Brně konal slet, vybuchly v Sarajevu bomby. Členové Sokola byli pronásledováni, sokolská činnost byla zastavena.

1918 - 1938

14. července 1918 byla svolána tajná schůze v zadní místnosti u Gšvindů za účasti 19 bratří. Na počátku války měla jednota 49 bratří. Kralovičtí se zúčastnili veřejného cvičení v Plasích, dopravili se tam na dvou žebříňácích v počtu 16 mužů v krojích a početné skupiny žen. Ihned po vyhlášení republiky byl uspořádán slavnostní průvod městem a slavnostně byly spáleny obrazy císařských veličin. Kralovickými bratry byla založena jednota ve Chřívči.

V roce 1919 se jednota prvně zúčastnila 1. máje v kroji a s praporem. Mužský dorost kromě jednoho člena přešel celý pod DTJ. Jednota se zúčastnila veřejných cvičení, vycházek a různých slavností v okolních obcích. 31. srpna se v Kralovicích konalo první cvičení po válce za hojně účasti mužů, žen, dorostu a žactva.

V roce 1920 byl ve městě zřízen biograf. První promítaný film nesl název Na život a na smrt. VII. všesokolského sletu v Praze se zúčastnilo 16 mužů, 16 žen, 12 dorostenců 9 dorostenek a 2 žáci. V květnu 1921 se kralovické žactvo a dorost vydali na poučný výlet na hrad Křivoklát.

Roku 1923 bylo zahájena stavba sokolovny. Za nadšené účasti všech byl brigádnicky upraven pozemek. V den 50. výročí založení jednoty poklepali hosté na základní kámen stavby. V roce 1928 zemřel J. Knedlhans. Pohřbu se zúčastnilo 5000 lidí.

14. a 15. září 1929 Sokol Kralovice otevíral svou novou sokolovnu. Budova byla postavena podle projektu firmy Müller a Kapsa v Plzni, která projekt i celkové rozpočty věnovala jednotě zdarma. Stavební náklad jest 400 000, - Kč. Ovšem díky horlivé a obětavé práci členstva jednoty a finanční podpoře mnoha národně uvědomělých občanů z města, okresu i rodáků kralovických nejen z republiky, nýbrž i ze zámoří. Nová krásná sokolovna jest na vhodně položeném letním cvičišti Sokola kralovického a bude důstojnou ozdobou města, jakož i kulturním a tělovýchovným střediskem nejen města ale i celého širého okolí.

V předvečer slavnosti konala se slavnostní akademie, druhý den slavnostní valná hromada a veřejné cvičení za spoluúčasti sokolských jednot I. okrsku Sokolské župy Plzeňské a jednot sousedních z jiných žup.¹⁵

V nové sokolovně se provozovaly divadelní, cvičitelské a vzdělávací činnosti za účasti učitelů a předních osobností města.

V roce 1931 byl v Sokole založen odbor volejbalu a 3. června bylo sehráno v Kožlanech první utkání, ve kterém zvítězilo družstvo mužů Sokola Kralovice nad místním mužstvem 5:0. Dále se hrála utkání se Sokolem Čistá, Kozojedy, Plasy, Kaznějov, Liblín, Manětín. Do života jednoty zasáhla roku 1932 krize a nezaměstnanost. Pořádala se sbírka na nezaměstnané, která byla odvedena župě.

Šedesát let své činnosti si jednota připomněla v červnu 1933. V Kralovicích se tehdy konala slavnostní akademie. Po úvodním proslovu učitele hospodářské odborné školy, Václava Ryndla, následoval koncert orchestru hudebního odboru. Druhý den oslavy pokračovaly průvodem, táborem lidu, štafetami běhu několika družstev a závody v prostném tělocviku. Na této předslětové slavnosti obdrželi žáci kralovického Sokola vlastní prapor, který vyšily členky jednoty. O týden později se v Kralovicích uskutečnil slet I. okrsku Sokolské župy Plzeňské.

1939 – 1947

6. března 1941 se konala poslední schůze výboru Sokola. Po tomto datu došlo k rozpuštění Sokola a zabrání sokolovny a přilehlých cvičišť Němci. Aby se nadále mohli scházet při sportu, který byl jedinou povolenou zábavou po dobu 2. světové války, postavili si sokolové nové hřiště na odbíjenou u školy. Zde se hrála přátelská utkání pod různými označeními. Hrál se v Čisté, Dřevci a Rakovníku. V roce 1943 byl v oddílu Sparta Kralovice založen odbor volejbalu.

¹⁵ *Sokol na českém západě*. Ročník 28. Číslo 9. Plzeň 1. října 1929

Dne 6. května 1945 se koná ustavující schůze tělovýchovné jednoty Sokol. Tento rok došlo ke sloučení Sokola a DTJ. Ještě v tomto roce přechází volejbal do této nové organizace. V roce 1946 vstupuje do sloučené tělovýchovné organizace i AC Sparta. Kralovičtí šli příkladem, neboť byli první v okrese a mezi prvními v Čechách, kde vznikla jednotná tělovýchova.¹⁶

1948 – 2011

V roce 1948 se TJ Sokol Kralovice stala součástí ČSTV. Ve sjednocené tělovýchově bylo organizováno přibližně 500 členů. Tělovýchovná jednota měla oddíl ZRTV, oddíl odbíjené, kopané, ledního hokeje, stolního tenisu, lehké atletiky, pěší a vodní turistiky a šachů. Členové jednoty se pravidelně zúčastňovali okresních a krajských soutěží, pořádali slavnostní akademie, organizovali pochod povodím Střely, nacvičovali na spartakiády.

Okresní spartakiáda se bude konati 14.června 1959 v Kralovicích. V tento den vystoupí na kralovickém stadionu všechny složky. Bude to zajisté radostná přehlídka mládí, radosti a krásy.¹⁷

V roce 1973, v rámci oslav 100.výročí založení TJ, byla opravena tělocvična, rozšířeno a upraveno hřiště.

V roce 1985 měl oddíl 103 členy.

Odbor odbíjené hrál pod Sokolem až do roku 1996. V letech 1941 – 1945, z důvodu zákazu Sokola, se hrálo pod hlavičkou AC Sparta. Na valné hromadě oddílu volejbalu Sokola v prosinci 1996 bylo rozhodnuto o založení samostatného klubu a převzetí areálu sokolovny do dlouhodobého pronájmu.

V roce 2011 pod Tělovýchovnou jednotou Sokol Kralovice pracoval oddíl stolního tenisu, kopané a ASPV, kde cvičili rodiče s dětmi, ženy a muži. Jednota měla 200 členů.¹⁸

16 Fryček, M. *55let volejbalu v Kralovicích*. TJ Sokol Kralovice 1986

17 Kralovický obzor. Měsíčník Městského úřadu Kralovice. Kapitoly z historie. *Nastupujeme*. Leden 2009

18 Ústní sdělení pana Karla Popela ze dne 10.1.2012

4.2 Tělovýchovná jednota Sokol Manětín

1896 - 1914

Činnost tělocvičné jednoty byla v Manětíně zahájena 5. září 1896. Ještě předtím se občané Manětína seznámili s pěveckým kroužkem pražských Sokolů, kteří byli v Manětíně na výletě. Předvedli zde pochodové písně zpívané mužským sborem, občerstvili se v panském hostinci a zazpívali na terase v zámeckém parku. Asi o rok později si výlet do Manětína udělal i plzeňský Sokol se svou hudbou.

Cvičilo se v dřívější továrně, kde nechal zřídit sál na cvičení pan Jan Lažanský, velkostatkář. Prvním starostou byl zvolen Josef Korál, notář, náčelníkem Josef Soukup, kupec. První veřejné cvičení bylo na panské louce naproti domu zahradníka. V roce 1897 byl založen divadelní odbor. Zpočátku se hrálo v Besedě, později v sokolovně, kde bylo stálé jeviště a opona s motivem hradu Karlštejna.

V červnu 1902 byl odhalen prapor manětínského Sokola a konalo se veřejné cvičení, na kterém cvičili i bratři z Plzně, Břas, Žichlic, Chrástu a Radnic. V roce 1907 v sokolovně přednášel člen plzeňské jednoty Nebeský, uskutečnil se koncert a Jelínkova divadelní společnost za pomoci manětínských ochotníků sehrála hru „Mistr Jan Hus před koncilem v Kostnici.“ V roce 1910 začíná cvičit dorost, 19. května 1912 se manětínští zúčastnili okrskového cvičení v Horní Bělé. 20. července 1913 se sokolové v kroji a s praporem zúčastnili Národní slavnosti pořádané sborem dobrovolných hasičů v Manětíně. (Příloha č.1) 8. února 1914 se konala řádná valná hromada, na které se projednával návrh na zřízení zvláštního družstva pro stavbu sokolovny. 21. února 1914 pořádala jednota šibřinky. (Příloha č.2) Jeden člen se zúčastnil okrskového sletu v Křimicích a několik členů župního sletu ve Staňkově dne 5. července 1914.

1915 - 1938

V roce 1915 byla Česká obec sokolská rozpuštěna. Většina sokolů byla po vypuknutí války povolána do vojenské služby a sokolská činnost byla přerušena. Ti, co v obci zůstali, se scházeli a diskutovali o válce a českém národu. Místostarosta Zimerhagl uschoval nářadí ze sokolovny. Do té byli nastěhováni uprchlíci z Haliče.

V září 1918, měsíc před koncem války, byla po čtyřech letech svolána schůze výboru TJ Sokol. Začaly cvičit dorostenky a ženy. Na oslavu vzniku republiky byla uspořádána slavnost. Sokolská jednota si na 6 let pronajala sál ke cvičení od hraběte Lažanského. Na první valné hromadě po válce, 2. února 1919 v hostinci u Poků, bylo vzpomínáno na ty, kteří padli ve válce. 13. dubna 1919 byly u mostu vysazeny „Lípy svobody“. V tomto období Sokolové cvičili pravidelně, čtyřikrát v týdnu. Na malém cvičišti za sokolovnou se v létě konalo veřejné cvičení. V roce 1923 byl za 8.000,- Kč od hraběte Lažanského koupen pozemek na stavbu tělocvičny. V roce 1925 bylo v Manětíně založeno fotbalové sportovní sdružení.

V Sokole nyní cvičily všechny složky, žactvo, dorost, ženy i muži. Pravidelně se konala veřejná vystoupení, výlety do okolí. Manětínští se zúčastňovali veřejných cvičení v Horní Bělé, Krašovicích, Kaznějově, Horní Bříze. Sokol také pořádal divadelní představení a vlastnil kino. Na okrskovém cvičení v Manětíně dne 22. července 1934 se představilo mnoho cvičenců z okolních jednot. Na náradí cvičili cvičenci z Horní Břízy, Kralovic a Manětína, jejich vystoupení bylo velmi úspěšné. V letech 1932 a 1938 se manětínští zúčastnili sokolských sletů.

1939 - 1948

V roce 1941 byl Sokol zakázán. Sokolovna, kino a zařízení přešlo pod německou správu, zabavovány byly i dlouho spořené finanční prostředky na stavbu sokolovny. A tak byla narychlo postavena dřevěná provizorní budova jako cvičební pavilon. Konal se ještě sportovní den v atletických disciplínách a běh městem na 3 kilometry.

Po osvobození obnovil Sokol svoji činnost. Již v květnu je obnoveno cvičení žáků, mužů i žen. Nacvičuje se divadlo, pořádá se večer poezie, konají se maškarní průvody, silvestrovské zábavy, filmová představení, šibřinky.

76 cvičenců se zúčastnilo XI. všesokolského sletu v roce 1948. Očista, která po sletu následovala v jednotlivých sokolských jednotách se dotkla i manětínského Sokola. Akční výbor Národní fronty v Manětíně nařídil vyloučit ze Sokola několik členů.

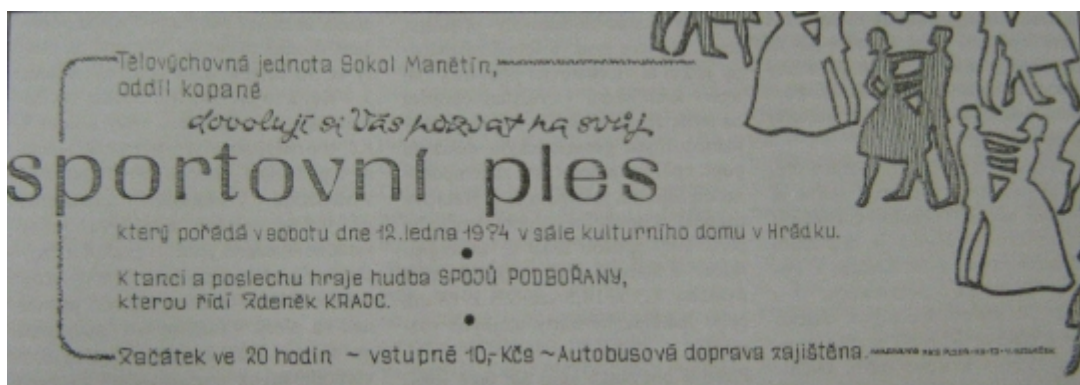
1949 - 1968

V roce 1949 došlo v Manětíně ke sloučení Sokola a Sportovního sdružení pod vedením ROH Státní lesy Manětín. V roce 1953 byl název změněn na Tatran Manětín, v roce 1967 na Tělovýchovná jednota Sokol Manětín. V květnu 1954 obdrželi sokolové vyloučení v roce 1948 dopis od TJ Tatran Manětín s pozvánkou na schůzku, kde bude projednávána jejich rehabilitace. Sportovní činnost v Manětíně pokračovala nácvikem spartakiád, činnost vyvíjel oddíl kopané. Největší událostí této doby byla okrsková spartakiáda 30. května 1965. Vystoupilo zde 2300 cvičenců a vystoupení shlédlo 7000 diváků.

V roce 1968 byly snahy o obnovení Československé obce sokolské, za Manětín se schůzky v plzeňské sokolovně zúčastnil JUDr. Korál. Organizace se ale neobnovila.

1969 – současnost

3.ledna 1969 se v obci stala smutná událost. Budovu sokolovny zachvátil oheň, pravděpodobně od sazí v komíně. V polovině 70. let byla postavena budova kulturního domu, jehož hlavní sál slouží pro tělocvičné potřeby. V 70. a 80. letech byl z několika sportovních odvětví neaktivnější fotbalový oddíl.¹⁹

Vstupenka na ples z roku 1974 ²⁰

19 100 let Sokola Manětín 1896-1996. Nástin historie s fotografiemi. Město Manětín a TJ Sokol Manětín. 1996

20 Fák, J. Pozvánky ve sbírkovém fondu muzea. I. část Vlastivědný sborník: čtvrtletník pro regionální dějiny. 2002. Ročník 12. Číslo 1. s. 9

Podle soupisu o hospodaření za rok 2007 byl v Manětíně provozován fotbalový oddíl, volejbalový oddíl, nohejbalový oddíl, stolní tenis, aerobic, kondiční posilování a tělovýchovná jednota.

Od roku 2007 mohou manětínští občané využívat víceúčelové hřiště.

V roce 2011 byl v Manětíně v činnosti fotbal, volejbal, florbal, aerobic, nohejbal a kondiční posilování. V tělovýchovné jednotě je organizováno 130 členů.²¹

Významné osobnosti tělovýchovy v Manětíně

Oldřich Schön

Oldřich Schön byl až do konce svého života prakticky při všem, kde šlo o tělesnou výchovu i sport. Úspěšně dělal funkci náčelníka, byl u zrodu oddílu lyžování, krasobruslení, atletiky, zasloužil se o uchování různých sokolských archiválií.

Oddíl juda vedl p. Němec, šachy pak p. Leitl, volejbal Václav Novák, který vedl i stolní tenis. Díky Oldřichu Schönovi byla prováděna plavecká výuka, turistiku vedl Jaromír Janeček, pánové Haidlmaier a Eret.

Velkými osobnostmi celé tělovýchovy v Manětíně byl JUDr. Korál, Václav Eret, František Zimerhakl, Josef Hlous st., Václav Cafourek a také nezapomenutelný František Podrazil.²²

²¹ <http://www.manetin.cz/mesto/organizace-a-spolky/tj-sokol-manetin/>

²² *100 let Sokola Manětín 1896-1996. Nástin historie s fotografiemi.* Město Manětín a TJ Sokol Manětín. 1996

4.3 Tělovýchovná jednota Dioss Nýřany

Z historie obce

Objevením černého uhlí v okolí Nýřan kolem roku 1830 došlo k prudkému vývoji, kdy se z malé zemědělské obce stalo průmyslové město. Po otevření prvních dolů přicházejí lidé, bývalí zemědělci a tady v průmyslových Nýřanech zahajují nový život. V roce 1870 mají Nýřany 49 domů a 370 obyvatel. V roce 1890 již 321 domů a více než 5000 obyvatel. Záslouhou kvalitního uhlí, které nýřanské doly dodávaly rakousko – uherskému námořnictvu, byly Nýřany 20. ledna 1892 povýšeny na město.²³

1899 - 1913

V neděli 2.července 1899 se několik nadšenců rozhodlo zřídit tělocvičnou jednotu Sokol v obci.(Příloha č.3) Bylo to devět let po krvavé stávce nýřanských horníků. Na dole Pankrác tehdy došlo k surové střelbě vojáků chebského pluku do bezbranných horníků. Stávce padlo za obět 13 lidských životů.V této době zde německá menšina utlačovala český živel. Páni dolů, podniků a správa města byli vesměs Němci. Jestliže v této době vznikla v Nýřanech jednota sokolská, svědčí to o odvaze a velikém nadšení zakládajících bratří. Prvním starostou se stal František Baršovský, prvním náčelníkem Václav Lokajíček. V hostinci U Langů (čp. 312) jednota začala provozovat tělocvičnou i kulturní činnost.

Na založení měla hlavní podíl bratrská jednota Plzeň I. Plzeňští bratři dojížděli do Nýřan jako řečníci. V roce 1905 zde byl konán župní slet, na kterém cvičilo 184 mužů. V roce 1906 byl založen v Nýřanech ženský odbor a od té doby ženy stále cvičí. Stav členstva se udržoval v prvních deseti letech na 40, před vypuknutím 1.světové války bylo již 60 členů. Od založení jednoty až do roku 1930 byla jednota v I. okrsku se sídlem v Domažlicích, později ve III. okrsku župy Plzeňské. Od IV. sletu všesokolského v roce 1902 zúčastňovala se jednota všech sletů všesokolských stále větším počtem členstva. Od roku 1907 měla jednota vlastní prapor.

23 Šindelář,V.,Uxa,M.,Faiřr,V.Nýřany-100 let města.MěÚ Nýřany 1992 s.25

Ochranitelkou jednoty byla společnost Humor z Plzně, která jednotu hmotně i kulturně podporovala.

Sokolská jednota byla významnou složkou pro menšinovou otázku zdejšího kraje, neboť byla jakousi obranou proti násilné germanizaci. Nýřanský Sokol se zúčastňoval všech slavností menšinových, otvírání českých škol. V této činnosti byl podporován pěveckým odborem, který zajížděl do mnoha obcí na českém západě posilovat české krajany. Pěvecký kroužek založil v roce 1906 bratr Václav Lang, řídící učitel, znamenitý hudebník, skladatel a dirigent. Později byl založen i tamburašský orchestr, který dosahoval velkých úspěchů, ale měl krátkou dobu trvání. Činnost pěveckého kroužku byla bohatá, soubor měl vysokou uměleckou úroveň. Jeho činnost skončila v roce 1948.

V roce 1913 byl založen stavební odbor jednoty na návrh bratra Jaroslava Klementa.

1914 – 1918

Válka citelně jednotu poškodila. Celý cvičitelský sbor byl na vojně, několik bratří padlo, někteří se vrátili jako legionáři.

V roce 1915 byl rozpuštěn Sokol v Nýřanech, provedena prohlídka a některé svazky z knihovny byly zabaveny. Od toho času až do skončení války byli činovníci jednoty pod policejním dozorem. Ten s nevšední ochotou vykonávala německá městská radnice v Nýřanech. V roce 1917 bylo konáno veřejné cvičení jednoty se zákazem použití kroje. Návštěva byla obrovská, cvičení bylo význačnou událostí v nýřanském kraji. Počet členů stoupl na 130.

1919 – 1937

V bojích o Slovensko padl u Nových Zámků v roce 1919 člen nýřanského Sokola nadporučík 35. pěšího pluku Jaroslav Klement. Po válce vzniká dramatický odbor Sokola, který vyvíjel velkou činnost a dosahoval více než deseti premiér v roce. V letech 1925 – 1932 existoval ještě loutkářský kroužek, který byl zpočátku velmi aktivní. Měl úspěchy nejen u dětí, ale i u dospělých. 13. června 1927 se v Nýřanech konal župní slet.

Dávný sen mít vlastní tělocvičnu se stal skutkem. Jednání o koupi pozemku s ředitelstvím státních drah, která započala již v roce 1921, byla ukončena v roce 1933, kdy byl asi za 100 000 Kč pozemek koupen. Členové upisovali půjčky na nízký úrok za 170 000 Kč, místní záložna půjčila 200 000 Kč a několik tisíc bylo členy a příznivci darováno. Plán stavby vypracoval bratr ing. architekt Ondráček z Plzně, stavbu provedl bratr stavitel Václav Čapek. Základní kámen ke stavbě sokolovny na pozemku proti radnici byl položen 15.5.1935 a v listopadu téhož roku byla hrubá stavba pod střechou. Slavnostní otevření proběhlo 6.září 1936 za velké účasti sokolského členstva i veřejnosti.

V sokolovně bylo krásné jeviště dobře vybavené kulisami. První hrou v nové sokolovně byla Vrchlického Noc na Karlštejně.

Jednota měla volejbalový odbor, odbor tenisu, kroužek stolního tenisu, pěvecký odbor, divadelní odbor a začíná se s letním pobytem mládeže v přírodě.

1938 - květen 1945

V roce 1938 nastaly opět zlé doby. Nýřany byly zabrány říšskoněmeckým vojskem, nastala nacistická okupace a útlak českého lidu. Nýřany byly připojeny 10. října 1938

k německé říši.

Činnost tělocvičné jednoty Sokol byla zastavena, sokolovna byla zabrána Němci, Čechům byl vstup zakázán. Na budově se objevil hákový kříž. Starosta jednoty marně usiloval u německého velitele o ponechání sokolovny

Okupace 1938

tělocvičné jednotě. Členové byli rozptýleni po Čechách i na Slovensku, mnozí vězněni.

Červen 1945 - 1947

Po skončení války se jen pomalu opět rozjížděl život jednoty, která byla oslabena odchodem mnoha členů. V červenci 1945 zahajuje tělocvičná jednota cvičení všech složek v sále hostince „U Trávů“, protože v sokolovně je americká armáda. V srpnu je sokolovna opět uvolněna.

TJ Sokol v Nýřanech uplatnila nárok na vrácení nemovitého majetku a Okresní soud ve Stodě vyhověl, a tak se Sokol stává opět vlastníkem sokolovny.

Ve své činnosti pokračuje pěvecký kroužek Sokola, do něhož vstoupili zpěváci bývalých pěveckých kroužků ve městě, a tak bylo vytvořeno velké pěvecké těleso.

O velkém nadšení členstva svědčí ta skutečnost, že dne 25. září 1945 se uskutečnilo první veřejné vystoupení organizováním „Tyršových her“ na hřišti na Humboldtce, které mělo velký úspěch jak sportovní, tak i morální.

Jednota dala i podnět k založení poboček v Blatnici, Sekyřanech, Úhercích a Doubravě. V této době je jednota v Nýřanech jednou z nejsilnějších v okrese stodském.

Roky 1946 a 1947 jsou ve znamení plnění úkolů politických a budovatelských v prvním dvouletém plánu – oprava sokolovny a přilehlého cvičiště a doplnění cvičebního nářadí.

V Nýřanech v tomto období dále pracuje Dělnická tělocvičná jednota, Federativní dělnická tělovýchovná jednota, Sportovní klub Nýřany, oddíl kopané, Sportovní klub Olympia Nýřany, Sportovní klub Viktorie Kamenný Újezd – Lazarka a Klub atletů BIVOJ Nýřany.

1948

Předsednictvo ústředního akčního výboru NF v Praze dne 27. února 1948 schválilo rozhodnutí, jímž se Sokol povyšuje na nejvyšší tělovýchovnou organizaci v Československu. Na pokyn ústředních úřadů byly dne 31. března po celé republice konány manifestace pro sloučení tělesné výchovy do jednotné organizace Sokol.

Velkou tělocvičnou slavností v Nýřanech byl slet III. okrsku Sokolské župy Plzeňské konaný 23.května 1948. Do Nýřan se sjelo 4500 cvičenců a vystoupení sledovalo více než 5000 diváků. O úspěch této slavnosti se přičinila také dechová kapela Sdružení lidových hudebníků v Nýřanech v hornických stejnokrojích. Byl to první krok ke společné činnosti ve sloučené tělovýchově. V hojném počtu se cvičenci z Nýřan zúčastnili XI. všesokolského sletu v Praze. Na oslavu 30. výročí vzniku ČSR bylo v sokolovně sehráno divadelní představení Nýřanské scény za spolupráce členů bývalého dramatického souboru Sokola, uspořádán průvod městem a konala se též slavnostní akademie.

Tyto průvody městem procházely až do devadesátých let. Pořádaly se velké ohňostroje oslavující dělnickou třídu a komunismus. Při těchto manifestacích se sledovala účast, což byla jedna z podmínek, jak se dostat na dobře placená místa.

1949 – 1989

Pod pojmenováním Sokol vznikly po sloučení tělovýchovy tyto oddíly: česká (národní) házená, oddíl košíkové, odbíjená, Atlet club Nýřany, tenis, stolní tenis, oddíl šachů, oddíl kulečníku, oddíl kopané.

Odbor Asociace sportu pro všechny

Tento odbor měl v Nýřanech bohatou tradici a byl v tělovýchovné jednotě nejpočetnější. Na počátku stála tělocvičná jednota Sokol, potom v prvních letech po sjednocení tělovýchovy s názvem ZTV roky 1956 -1974, poté s názvem ZRTV roky 1974 – 1990, od roku 1991 ASPV. Cvičenci svoji činnost provozovali v sokolovně, pracovala zde řada dobrovolných cvičitelů. Na veřejnosti se odbor prezentoval svými vystoupeními při různých slavnostech, pořádal tělovýchovné akademie. Všech spartakiád, počínaje okresními a konče celostátní se zúčastňovali v hojném počtu. Nýřany byly určeny k pořádání okresních spartakiád. Uskutečnily se zde tři v roce 1975, 1980 a 1985.

Přesto, že spartakiády byly minulým režimem využívány k politickým cílům, nýřanská tělovýchova dostala v těchto obdobích finanční prostředky na svá sportoviště.²⁴

24 Šindelář,V.,Uxa,M.,Faiřr,V.*Nýřany-100 let města*.MěÚ Nýřany 1992 s.68-70,81

Krátce po sametové revoluci proběhly ve veřejných sdělovacích prostředcích diskuse, které odsuzovaly hromadná tělovýchovná vystoupení jako přežitek a jako akci téměř ostudnou. Tyto názory rozhořčily mnoho dobrovolných cvičitelů, kteří se nácvikům věnovali nezištně a ve svém volném čase.²⁵

1989 – současnost

Budova sokolovny dnes patří TJ Dioos Nýřany.(Příloha č.4) V současné době cvičí v odboru ASPV více než 200 cvičenců. Mimo tyto řádné členy zajišťuje odbor ještě cvičení pro veřejnost. 17 cvičitelů a organizátorů se podílí na smysluplném využití volného času dospělých a dětí z Nýřan a okolí. Členové se každoročně podílejí na různých aktivitách ve městě. Pořádají akci Pohádkový les, maškarní bál pro děti, mikulášské besídky, nacvičují skladby na slavnostní akademie. Například v roce 2007 probíhala cvičení v těchto skupinách: rodiče a děti, nejmladší žactvo, žactvo – koedukované cvičení hochů a dívek, sportovní gymnastika, ženy, aerobik, florbal, break – dance, cvičenci se dále zúčastnili soutěže ve sportovní gymnastice a krajské soutěže v brandbalu.²⁶

Změny v pojmenování TJ²⁷

1948 / 49 tělovýchovná jednota Sokol Nýřany

1950 / 52 tělovýchovná jednota Stavební stroje

1952 / 53 závodní sokolská jednota Škoda Nýřany

Adamovské strojírny Nýřany

Sokol Všeobecné strojírny Nýřany

1953 / 62 DSO Spartak

1963 /91 TJ Tesla Nýřany

1992 /dosud TJ Dioos Nýřany

25 Kronika tělovýchovy v Nýřanech

26 Ústní sdělení paní Oldřišky Syrovátkové ze dne 12.7.2010

27 Šindelář,V.,Uxa,M.,Faiřr,V.*Nýřany-100 let města*.MěÚ Nýřany 1992 s.84

4.4 Tělovýchovná jednota Spartak Chrást

1901 – 1913

Na podzim roku 1901 byla v Chrástu založena Tělocvičná jednota Sokol. V prvním roce měla jednota 85 mužů, ženy začaly cvičit až v roce 1910.

Byl zde zřízen gymnastický oddíl, oddíl lehké atletiky, házené a odbíjené. Chrástečtí sokolové se zapojovali postupně do okrskových a župních cvičení a od roku 1912 cvičili na všesokolských sletech.

7. ledna 1902 se uskutečnilo první cvičení členů Sokola a účastnilo se ho 20 bratrů. Cvičilo se v místnosti, kterou zdarma zapůjčil bratr Josef Šrail. Zahrada mlýna bratra Jaroslava Jílka byla dalším významným místem, kde se sokolové scházeli a pořádali své slavnosti. 15. června 1902 se v Manětíně uskutečnilo v rámci sletu II. okrsku plzeňské župy první veřejné cvičení bratrů z Chrástu.

Sokol působil také jako kulturní spolek. Byla zřízena knihovna, pořádaly se výchovné a naučné přednášky a plesy.

25. srpna 1907 se konala Velká národní slavnost. Ulicemi Chrástu pochodoval nádherný průvod s alegorickým vozem selských dožínků a alegorickým vozem „Práce“. Na zahradě pana Jílka byl pro všechny připraven koncert hornické kapely hraběte Šternberka a sokolské cvičení.

Památku upálení mistra Jana Husa sokolové každoročně uctívali průvodem obcí a zapálením hranice na vrchu nad Chrástem.

1914 – 1947

V sokolské jednotě vzniklo též mnoho kulturně zaměřených odborů. Mezi nejvýznamnější patřil odbor pěvecký, jehož repertoár tvořily hlavně písně národní a sokolské. Navštěvovalo ho průměrně 16 bratrů. Dále odbor dramatický, který se pod vedením bratra Vrby v roce 1923 představil veřejnosti nastudováním hry „Figaro“ od Viktora Dyka a velké úspěchy slavil též hrou „Jan Vůvara“.

Dne 10. července 1927 bylo slavnostně otevřeno letní cvičiště s dřevěným pavilonem, který sloužil dlouho ke cvičení a k pořádání členských schůzí. Svými dary k otevření přispěli členové Sokola nemalou částkou. V roce 1929 bylo rozhodnuto, že v Chrástu bude vystavěna sokolovna. Byla vyhlášena sbírka, také sokolové ze zahraničí posílali příspěvky. Přesto bylo nakonec od stavby upuštěno a vybrané peníze byly přesunuty do stavebního fondu.

Chrásťáci sokolové se věnovali základnímu cvičení, házené, atletice a lyžování. Pan Bohumil Krisman spolu s V. Horou, členem lyžařského oddílu Sokol Plzeň I, pořádal turistické zájezdy na Šumavu, například do okolí Prášil a Roklan. Mladí chrásťáci lyžaři se stali brzy úspěšnými na závodech.

V roce 1935 si chrásťáci lyžaři za železničním mostem postavili dřevěný skokanský můstek. Skákalo se zde až 20 metrů. V roce 1938 byl v Chrástu vybudován regulérní skokanský můstek, na němž se dalo skákat až 30 metrů. Často se zde pořádaly závody ve skocích. Kromě domácích zde závodili i skokani ze Sparty Plzeň. Chrásťáci skokani úspěšně reprezentovali jednotu na můstcích v Chlumu, Nové Huti a na Špičáku.

Chrásťácká jednota pořádala výlety na kolech a tábor na Střele u Piplova mlýna.

V roce 1939 po okupaci zbytku republiky byla činnost Sokola narušena. Vedení jednoty se až do 13. dubna 1941 snažilo o udržení pravidelné činnosti. Tento den byly nařízením okupačních orgánů rozpuštěny všechny sokolské jednoty a jejich majetek byl zabaven. Někteří chrásťáci sportovci se zapojili do odbojové činnosti v protiněmecké organizaci „V boj“. Na podzim 1943 probíhalo velké zatýkání, při němž bylo mnoho členů odbojové skupiny zadrženo.

V roce 1945 byla činnost Sokola obnovena. Roku 1947 zakoupila jednota chatu nad Zvíkovcem k rekreačním účelům.

1948 – 1950

Po únorovém převratu byl v Chrástu založen Místní akční výbor NF, krátce na to Akční výbor TJ Sokol Chrást.

V květnu 1948 se v Chrástu konal okrskový slet a účast na něm byla podmínkou pro cvičení na župním sletu v Plzni a následně na XI. všesokolském sletu v Praze.

Sokolové byli nespokojeni s komunistickou vládou Klementa Gottwalda a dali to patřičně najevo při cvičení a hlavně při následném průvodu.²⁸

Komunistická vláda začala s perzekucí a vězněním sokolů. Na jejich místa ve vedení jednotlivých jednot byli dosazováni komunisté. V polovině srpna bylo oznámeno složení „očistné komise“ a soudružky a soudruzi, kteří cvičili na XI. všesokolském sletu v Praze, byli vyzváni, aby na valné hromadě Sokola podali svědectví vůči provinivším se členům TJ Sokol Chrást. Počátkem října 1948 byl výbor Sokola pro nedůvěru Akčního výboru rozpuštěn a podle instrukcí ČOS byla ustavena Sokolská tělovýchovná a očistná komise při Místním akčním výboru NF. Tato komise dne 23. října 1948 rozhodla o vyloučení tří bratrů, Z.Krismana, L. Štembery, J. Krause ml., za hrubé porušení sokolské kázně, provolávání slávy Dr. Benešovi, při slavnostním průvodu o XI. všesokolském sletu v Praze. Celkem bylo vyloučeno z různých důvodů 15 členů Sokola Chrást.²⁹

1951 – 1970

15. dubna 1951 se členové Sokola zúčastnili Pochodu míru k nově budovanému stadionu. Na Sokolských dnech 26. - 27. června vystoupily sokolské družiny a loutkářský odbor. Uskutečnila se také „Štafeta míru a přátelství“. Štafetě byl předán dopis pro sovětský lid a stuha s pozdravnou adresou jako projev lásky a přátelství k sovětskému lidu.

V říjnu roku 1952 došlo ke sloučení TJ Sokol Chrást a závodní sokolské jednoty ATMOS a vzniká Sokolská jednota Atmos Chrást. V únoru roku 1953 byl název změněn na DSO Spartak Chrást. V roce 1955 jednota nacvičovala na I. československou spartakiádu a budovala nový sportovní areál.

Dne 10. června 1956 se uskutečnila tělovýchovná akademie. Zúčastnili se jí cvičenci Baníku Tlučná, Sokola Drustová a Tatranu Třemošná. 17. června se zde konala okrsková spartakiáda. Do Chrástu se sjelo 2030 cvičenců, přihlíželo 2000 diváků.

V roce 1957 byl založen kuželkářský oddíl a oddíl „tabletenisový“. Žáci se v roce 1958 zúčastnili okresního přeboru žactva ve všestranné zdatnosti.

V roce 1959 členové oddílu ZTV nacvičovali spartakiádu a zúčastnili se okresních spartakiád v Doubravce, Chrástu, Dýšíně, Rokycanech a Plzni.

²⁸ Blaheta, Z. *100 let tělovýchovy v Chrástu u Plzně*. OÚ Chrást 2001. s.6

²⁹ Tamtéž

Pořádaly se též přebory všestranné zdatnosti žactva. V roce 1960 cvičili chrástečtí cvičenci na krajské spartakiádě a na II. československé spartakiádě v Praze. Do jednoty přibývá lyžařský oddíl. V únoru 1961 uspořádal oddíl ZTV závody SHM. V roce 1962 vzniká turistický a šermířský oddíl. Lyžařský oddíl pořádal zájezdy do Železné Rudy, zúčastňoval se přeborů ve sjezdu a slalomu. Oddíl sportovní gymnastiky uspořádal tělovýchovnou akademii. III. československé spartakiády v Praze se zúčastnilo 11 chrásteckých žen. Úspěšně si vedli gymnasté, kteří zvítězili v krajském přeboru družstev i při spartakiádním závodě družstev. V roce 1968 měla jednota 209 členů, oddíl ZTV 96 členů. Oddíl gymnastiky opouští gymnasta Rous, aby mohl získávat nové zkušenosti. V roce 1969 se gymnasté zúčastňují přebornických soutěží v Karlových Varech, někteří pak přeboru ČSR v Brně a přeboru ČSSR. V roce 1970 byla zahájena stavba nové tělocvičny a splnil se tak sen několika generací Sokolů. Úspěšní opět byli gymnasté, v okresním přeboru SHMP obsadili první místo.

1971 – 1990

Gymnasté sbírají opět tituly v dorosteneckých a žákovských kategoriích. Ladislav Havránek a Zdeněk Jelínek byli zařazeni do reprezentačního družstva kraje pro přebor ČSR ve sportovní gymnastice. 7. a 8. října roku 1972 byla slavnostně otevřena tělocvična. V roce 1973 měl Spartak Chrást 326 členů. Československé spartakiády v roce 1975 se zúčastňují starší žákyně a děti z mateřské školy. Na přeborech ČSR skončili chrástečtí gymnasté na 4. místě. V rámci oslav 60. výročí VŘSR se uskutečnil okresní přebor v pódiových skladbách ZRTV, tělovýchovná akademie a mezinárodní utkání ve sportovní gymnastice mezi okresy Plzeň – sever a Zeulenroda NDR. V roce 1979 ženy z odboru ZRTV nacvičily skladbu „Vzpomínka na Moskvu“ a vystoupily s ní na tělovýchovné akademii. 25. května se v Chrástu uskutečnila okrsková spartakiáda. Zúčastnilo se jí 1818 cvičenců z 27 obcí, přítomní diváci shlédli 9 skladeb. Oddíl lyžování uspořádal pro své svěřence lyžařskou školu. Činnost vyvíjely například oddíly ZRTV, badminton, jazzgymnastika, lyžování, kopaná. Úspěšně si vedly oddíly lyžování a gymnasté. V roce 1985 se opět uskutečnila spartakiáda.

Spartakiádní skladby shlédli chrástečtí 15.března 1985 při tělovýchovné akademii. Mladší žákyně cvičily i na celostátní spartakiádě v Praze. V roce 1988 bylo několik chrásteckých sportovců vyhlášeno nejlepšími sportovci okresu Plzeň – sever. Byl to: Tomáš Kaas (badminton) 2. místo v kategorii dospělých, Ladislav Rous (gymnastika) 1.místo v kategorii dorostenců, Pavel Rous (gymnastika) 1. místo v kategorii žáků.

1991 – 2000

V TJ Spartak Chrást byl badmintonový oddíl, tenisový oddíl, krátce oddíl juda, fotbalový oddíl, oddíl sportovní gymnastiky se rozdělil na zájmovou a rekreační gymnastiku a na výkonnostní gymnastiku, volejbalový oddíl, který do roku 1993 organizoval kromě sportovních aktivit též promítání filmů v letním kině. V roce 1996 se vyřešily majetkové vztahy mezi obcí a TJ a smlouvou bylo zaručeno používání sportovišť jednotlivými oddíly. Oddíl badmintonu uspořádal olympiádu skládající se z dvanácti disciplín. V roce 1998 byly v oddílu ASPV 4 cvičitelky, dařilo se sportovním gymnastům, hrála se sálová kopaná. Pořádaly se zájezdy na hory. Byl zorganizován tenisový a nohejbalový turnaj. V roce 1999 TJ Spartak Chrást vystoupil z ATJ ČR a vstoupil do Okresního výkonného výboru ČSTV Plzeň – sever. Ke 100. výročí založení tělovýchovy byl v obci uspořádán Dětský sportovní den 2.6.2001.³⁰

2001- 2012

V roce 2008 se osamostatnil oddíl kopané. V roce 2012 v TJ Spartak Chrást pracují oddíly ASPV, badmintonu, lukostřelby, lyžování, odbíjené, tenisu a sluníčko.³¹

30 Blaheta,Z. *100 let tělovýchovy v Chrástu u Plzně*.OÚ Chrást 2001.s.51

31 <http://www.obecchrast.cz/organizace/7-tj-spartak-chrast.xhtml>

4.5 Tělovýchovná jednota Sokol Vejprnice

1902 - 1913

„Z podnětu některých bratří Sokolů z Plzně, kteří, vracejíce se z výletu v Nýřanech, zastavili se v hostinci ve Vejprnicích a domluvili se s některými občany vejprnickými o založení tělocvičné jednoty. Sestaveny stanovy a zadány ke schválení 18. května 1902. V základě schválení c. k. místodržitelství ze dne 31.5. 1902 svolána byla valná hromada dne 20.června 1902. Členů bylo 22 a je charakteristické, že se volil 14 členný správní výbor. Kolem nebylo ještě žádné jednoty sokolské, jen v Nýřanech a v Plzni. Tyto jednoty také podporovaly jednotu naši vysíláním cvičitelů. Byli to náčelník Kabát z Nýřan a bratři Záhorský a Honzátko z Plzně.

Jednota, majíc v začátcích nepatrnou hrstku cvičících členů, chce na nepříznivé půdě stůj co stůj býti životaschopnou a za pomoci náčelníka Kabáta z Nýřan a bratra Záhorského a dalších cvičitelů z Plzně pilně vykonává cvičení, bohužel ještě bez náradí, ve spolkové místnosti Matěje Soukupa, čili u Veingartlů.“ (první zápis prvního kronikáře, učitele Jana Melichara v pamětní knize Tělocvičné jednoty Sokol Vejprnice)

Pod vedením prvního starosty Vojtěcha Hucla byla v srpnu 1902 svolána první výborová schůze nově založené jednoty. Náčelníkem byl tehdy Josef Boháč, jednatelem Josef Hasenkopf, učitel, který také daroval knihy jako základ budoucí knihovny. V prosinci tohoto roku začali cvičit i dorostenci. Župa Plzeňská přijala jednotu Sokol Vejprnice v roce 1903 a zařadila ji do 4. okrsku. Jednota měla 52 členů. Postupně bylo získáváno tělocvičné náradí jednak prostřednictvím darů od svých členů a finančními sbírkami, jednak zapůjčením z Nýřan nebo z Plzně. Cvičební činnost začala stoupat, členové již cvičili na okresním cvičení v Břasích, veřejném cvičení v Chrástu a na župním sletu v Plzni. 27. září se ve Vejprnicích konalo první veřejné cvičení, kterého se zúčastnili též cvičenci z Plzně, Chrástu, Nýřan, Třemošné a Kaznějova. První okrskové cvičení se konalo v roce 1905 za účasti jednot Radnice, Břasy, Chrást, Kaznějov a Nýřany. Byl založen pěvecký odbor, dramatický odbor, v knihovně v té době bylo 290 svazků.

V roce 1907 se jednota jedním družstvem zúčastnila V. všesokolského sletu v Praze a obdržela darem reliéf Tyrše a Fügnera. Cvičenci se také představili na veřejném cvičení v Přešticích a župním sletu v Blovicích. V Tlučné a ve Vochově byly zřízeny odbočky vejprnické jednoty. Později v těchto obcích a na Nové Hospodě vznikají samostatné jednoty. Vejprnická jednota v nich pomáhala s administrativou, s organizací cvičebních hodin, docházeli tam vejprničtí cvičitelé, bylo zapůjčováno tělocvičné nářadí.

V roce 1910 byl v hostinci bratra Kučery zřízen sál o výměře 70 m². O rok později začaly cvičit ženy. 42 členů jednoty se zúčastnilo v roce 1912 VI. všesokolského sletu. V roce 1913 byl založen fond na zakoupení pozemku pro vlastní cvičiště.

1914 - 1925

Začátkem srpna 1914 se mělo konat veřejné cvičení. Místo něj však byla oznámena mobilizace a vyhlášení války Srbům. Začala 1. světová válka. Činnost jednoty během války značně poklesla. Stavební fond byl převeden na 40 mobilizovaných členů. Vzdělávací činnost byla zakázána. Několik bratrů se ocitlo v zajetí. Během války padl bratr Václav Čimera, František Alexandr Maxa, Jaroslav Klement. Na oslavu konce války a vymanění národa z třistaleté poroby Habsburků se v obci konal lampionový průvod s hudbou za účasti všech vejprnických spolků. Projev pronesl starosta Sokola bratr Jan Lang. V poválečných letech rychle přibývalo členů. V roce 1919 byla plzeňská župa rozdělena do osmi okrsků a vejprnická jednota byla přidělena k III. okrsku. Jednota měla více než 100 členů. VII. všesokolského sletu v Praze v roce 1920 se zúčastnilo 48 mužů a 16 žen. Divadelní odbor sehrál 5 divadelních her. Sháněly se finanční prostředky na postavení tělocvičny a proto bylo natisknuto 10 000 štítků, tzv. cihel, které byly prodávány při sokolských akcích.

V roce 1924 byl zakoupen pozemek pro letní cvičiště a 31. května 1925 se zde už konalo veřejné cvičení za účasti jednot z Tlučné, Plzně–Karlova a Líní. Cvičiště bylo vybudováno v místech, kde dnes stojí budova sokolovny.

1926 – 1938

42 členů jednoty, z toho 16 v kroji, se zúčastnilo v roce 1926 VIII. všesokolského sletu v Praze. Uskutečnily se dvě tělocvičné besídky a tělocvičná akademie na cvičišti. Jednota se zúčastnila skupinového cvičení v Tlučné a župního sletu v Plzni.

Rok 1927 byl pro vejprnický Sokol úspěšný. V župním věstníku Sokol na českém západě a Věstníku ČOS se tehdy psalo: „*Obdivujeme se TJ Vejprnice, jež pracuje v bídných poměrech a ač malá, může být vzorem jednotám velkým*“. Na pódiových závodech v plzeňské sokolovně se jednota zúčastnila 5 tělocvičnými čísly, konaly se besídky, tělocvičná akademie a veřejné cvičení na letním cvičišti, šibřinky, byla sehraána aktovka „Na chvíli sokolem“. 17. dubna se konala slavnost rozvinutí dorosteneckého a členského praporu, které ženy samy vyšily a ozdobily stuhami s věnováním. (Příloha č.5)

Činnost jednoty se rozšiřuje i o sportovní odbory, např. lyžování, cyklistika, házená, hraje se zde i stolní tenis – vše v rámci cvičebních hodin základní tělovýchovy, působí zde spolek řeckořímského zápasu a vzpírání Bivoj. Poprvé je v kronice zmínka o fotbalovém klubu SK Slavie Vejprnice. V roce 1930 byl klub přijat do Západočeské župy fotbalové a přihlášen do soutěží družstev mužů a dorostu. Závodní mužstvo si vedlo úspěšně a v mistrovských soutěžích postupovalo od IV. třídy až po I. A třídu. Činnost klubu nezanikla ani v době druhé světové války a SK Slavie jako samostatný klub působila až do sjednocení tělovýchovy v roce 1948.

IX. všesokolského sletu v roce 1932 se vejprnická jednota zúčastnila i navzdory tehdy panující hospodářské krizi. Župa i jednota přispěly finanční částkou, která byla rozdělena mezi nezaměstnané cvičence a dorost. V roce 1934 se začala stavět první část sokolovny. Byl ustaven loutkový odbor.

Jednou z největších akcí konaných v roce 1935 byly okrskové slety, soutěžilo se zde o největší počet cvičících na sletě.

III. okrsek plzeňské župy získává první cenu. Největší účast cvičících měla jednota Vejprnice a získala putovní plaketu bratra Františka Jičínského a stala se tak první jednotou, jíž byla plaketa udělena. Plaketu věnovala rodina zesnulého bratra starosty, k předání došlo 17. listopadu při okrskové akademii.

Putovní štít bratra Františka Jičínského

U příležitosti otevření části sokolovny se v roce 1935 konala slavnostní schůze, sportovní a tělocvičná slavnost.

V roce 1938 se konal X. všesokolský slet v Praze. Zúčastnila se jej více než polovina celkového počtu členů jednoty. Po návratu ze sletu bylo rozhodnuto začít s výstavbou tělocvičny. Za tím účelem byla sjednána se správní radou plzeňských pivovarů hypoteční půjčka ve výši 130 000,- Kčs, zápůjčka 80 000,- Kč v místní kampeličce a úpisovou akcí mezi členy jednoty bylo získáno 45 000,- Kčs.

Bohužel, další sled mezinárodních událostí rozhodl jinak a tato důležitá akce byla odsunuta na neurčito. Kromě školní tělocvičny nemá obec do dnešního dne jinou tělocvičnu.

1939 - 1945

V kritickém roce pro náš stát, v roce 1939, činnost jednoty velmi ochabla, zvláště pak po 15. březnu, kdy nás obsadila německá armáda. Přesto se v roce 1940 a 1941 nacvičila tělovýchovná akademie.

Byla to ale poslední akce jednoty, protože 19.dubna 1941 byla její činnost zakázána. Nařízením říšského protektora byly sokolské jednoty rozpuštěny a majetek zabaven. Budovu sokolovny na čas obsadila německá armáda, německá organizace mládeže Hitlerjugend a z části byly objekty využívány nově utvořeným protektorátním spolkem Kuratoria pro výchovu mládeže, který se také zabýval tělovýchovou. Majetek a inventář byl zčásti zničen a rozkraden. Většina knih z knihovny TJ byla spálena.

Konec války a osvobození obce americkou armádou zastihl členy TJ mezi těmi, kteří zajišťovali hlídkovou službu a střežili zbraně, které v obci zanechala německá armáda. V této době se také vraceli z nacistických koncentračních táborů věznění členové tělovýchovy a také ti, kteří byli v Německu nasazeni na nucené práce. Budova sokolovny se opět postupně zařizovala, aby mohla sloužit svému účelu. Rozvíjela se i práce organizační. Na základě směrnic o sjednocení československé tělovýchovy byly projednány majetkové a finanční otázky vejrnických tělovýchovných spolků Sokola, DTJ a FDTJ. Už 2.června 1945 byl ustaven cvičitelský sbor všech odborů.³²

1946 – 1949

V poválečných letech byly cvičební hodiny hojně navštěvovány. Pořádaly se veřejná cvičení, tělovýchovné akademie, sportovní soutěže, lehkootletické a lyžařské závody, přátelské hokejové zápasy. Jednota se účastnila množství tělocvičných podniků v okolních obcích. Roku 1947 byly zahájeny přípravy na XI . všesokolský slet. Na tomto sletě v roce 1948 cvičili spolu se členy Sokola i členové DTJ. Ke sjednocení tělovýchovy došlo ve Vejrnicích 11. dubna 1948. K členům sokolské jednoty přistoupili členové DTJ a SK Slavie. Vzniká tak TJ Sokol se 277 členy. V tomto roce byla zaznamenána také záležitost, pro tělovýchovu v obci značně nepříjemná. V souvislosti s probíhajícími prověrkami členstva a událostmi při XI . všesokolském sletu v Praze, bylo z rozhodnutí tehdejšího tzv. akčního výboru NF v obci vyloučeno z řad TJ 20 členů, z nichž se sice část po čase k práci v tělovýchově vrátila, někteří však už zůstali trvale mimo členskou základnu s oprávněným pocitem křivdy a nespravedlnosti.

V roce 1949 byla do místní knihovny v obci předána sokolská knihovna.³³

32 Bárta,M. *Zpráva k 100.výročí vzniku organizované tělovýchovy v obci TJ Sokol Vejrnice*. 2002

33 Tamtéž

1950 - 1989

Začátkem 50. let se měnila organizace tělovýchovy. V roce 1957 vznikl ústřední orgán tělovýchovy a sportu – ČSTV. V první polovině 50. let se konaly tělovýchovné akademie a započaly nácviky na I. celostátní spartakiádu v Praze. Celostátních spartakiád se veřejní cvičenci zúčastňovali pravidelně.

Od sjednocení tělovýchovných organizací v obci byl nejaktivnější složkou TJ oddíl kopané. V roce 1959 byl slavnostně otevřen stadion a fotbalové hřiště, postupně pak byl vybavován výstavbou kabin, tribun, odvodněním hrací plochy, zatravněním a vybudováním tréninkového škvárového hřiště. Pro přípravu fotbalistů slouží i zatravněné hřiště u silnice do Tlučné.

V roce 1953 byl při TJ ustaven oddíl ledního hokeje, později oddíl odbíjené a oddíl stolního tenisu. V roce 1964 byl ustaven samostatný odbor ZRTV. Ten přebíral od TJ organizování cvičebních hodin základní tělovýchovy a cvičení na nářadí, organizoval tělovýchovné akademie. Vznikaly kroužky sportovní gymnastiky, odbíjené, sálové kopané. V tělovýchovné jednotě měl tento odbor nejvíce členů od předškolního žactva přes mládež až po dospělé. Odbor pravidelně organizoval v TJ lehkotletické přebory, turistické pěší a cyklistické výlety, v zimě pak lyžařské zájezdy na hory. Činnost odboru byla v těchto letech pestrá, odbor byl v rámci okresu velmi aktivní.

V roce 1982 byl založen oddíl kulturistiky a silového trojboje. Ze skromných podmínek, které sportovci měli, vzešly přímo výborné výsledky. Členové tohoto oddílu získali mnoho medailí v jednotlivých i družstvech na národních a republikových soutěžích a dokonce mají i mistra Evropy v silovém trojboji a v tlaku na lavici, Rudolfa Böhma.³⁴

V roce 1985 se po dlouhých letech konalo v obci veřejné vystoupení na stadionu při místní spartakiádě, které se zúčastnilo více než 1000 cvičenců všech kategorií ve většině spartakiádních skladeb. Tato akce měla velký ohlas u místních občanů, a proto bylo veřejné cvičení organizováno a provedeno znovu při Tělovýchovných slavnostech v roce 1990 a opět bylo přijato velmi příznivě.

V roce 1988 měla TJ 619 členů, v činnosti byl odbor ZRTV a 6 sportovních oddílů: kopaná, lední hokej, odbíjená, kulturistika, stolní tenis a nohejbal.

³⁴ Kronika Tělovýchovné jednoty Sokol Vejprnice 1902-1984

1989 – současnost

Na výroční valné hromadě v roce 1990 se TJ rozhodla na setrvání v ČSTV a svém názvu TJ Sokol Vejprnice. Přihláškou na Ministerstvo vnitra a schválením stanov se stala dobrovolným sdružením tělovýchovných a sportovních odborů a oddílů, které svoji činnost v obci vyvíjely a stala se organizací s právem převzetí majetku bývalého Československého svazu tělesné výchovy. Majetek, který tělovýchovná jednota vlastnila až do roku 1956 a později k němu měla pouze právo trvalého užívání, byl delimitační komisí ČSTV postoupen TJ 23.7.1991. Svoji činnost obnovila i Československá obec sokolská. Ta od roku 1994 uplatňovala nárok na sokolovnu a přilehlé pozemky. Od roku 1994 do roku 2007 byl spor mezi Českou obcí sokolskou a TJ Sokol Vejprnice řešen před soudem. Ten nakonec nechal majetek v rukou TJ Vejprnice.³⁵

V sezóně 2000 – 2001 si mužstvo fotbalistů SK Slavia Vejprnice vykopalo účast v divizi A. V roce 2002 sdružoval TJ Sokol Vejprnice oddíly volejbalu, stolního tenisu, ledního hokeje, futsalu, kulturistiky a silového trojboje, turistiky a klub šipkařů, odbor ČASPV a fotbalový klub SK Slavia. V TJ bylo 44 činovníků, 23 trenérů a 8 rozhodčích.

V roce 2011 pracovaly v TJ Vejprnice tyto oddíly: ASPV, který sdružuje všechny věkové kategorie a patří sem i zdravotní tělesná výchova, v tomto roce zde bylo asi 100 aktivních cvičenců, dále volejbal, stolní tenis, futsal, florbal, šipky, silový trojboj, hokej, nohejbal, turistický oddíl a fotbalový klub SK Slavia.³⁶

35 Zpráva k 100.výročí vzniku organizované tělovýchovy v obci

36 Ústní sdělení pana Václava Krause a Pavla Milta ze dne 10.7.2011

4.6 Tělocvičná jednota Sokol Třemošná

1902 - 1916

K založení Tělocvičné jednoty Sokol došlo v Třemošné 12. července roku 1902. Prvním předsedou se stal pan Josef Čechura. Bylo stanoveno zápisné ve výši 50 haléřů pro každého jednotlivce. Pro zakládající členy byl stanoven příspěvek 50 korun, tato částka mohla být zaplacená jednorázově nebo v pěti následujících letech postupně. Jako měsíční příspěvek bylo odhlasováno pro přispívající členy 40 haléřů, pro činné členy 20 haléřů. Starosta bratr Čechura bezplatně propůjčil ke cvičení sál ve svém hostinci. Bylo dohodnuto odebírat časopis Sokol. Se cvičením se začalo 1.září 1902. 9. listopadu 1902 se konala v Třemošné první slavnostní akademie za spoluúčasti pěveckého odboru bratrské jednoty Plzeňské.

Koncem roku 1903 měla jednota 2 členy zakládající, 8 přispívajících a 22 činných členů. Byl pořádán maškarní věneček, jednota se zúčastnila Husovy slavnosti v Třemošné, osm členů v kroji se zúčastnilo okrskového cvičení v Kaznějově. Cvičilo se zde na hrazdě, na koni, na bradlech, cvičení prostná při hudbě, skok do výšky a skok do dálky. Na župním sletu v Plzni bylo přítomno 14 členů jednoty. Dále se jednota zúčastnila veřejného cvičení v Chrástu, v Rokycanech a ve Vejprnicích. Jednota zakoupila hrazdu za 110,- Kč, bradla za 200,- Kč, 100 kg činek ze železárny v Chrástu, stojan na činky, tyče a žíněnku.

V roce 1904 začalo cvičit žactvo. Tři bratři navštěvovali cvičitelský kurz. 12.června 1904 se v Třemošné konalo okrskové cvičení. Zúčastnily se ho jednoty Plzeňská, Manětínská, Kaznějovská, Kralovická, Chrástecká a Vejprnická. Návštěva diváků byla značná, význam jednoty v obci se zvýšil. V roce 1907 se osm bratrů zúčastnilo V. všesokolského sletu v Praze. V roce 1910 se v Třemošné uskutečnil župní slet. Jednota odebírala periodika Sokol na českém západě, Prapor, Směr, Věstník sokolský, Cvičitelské listy, Sokol a Za bratrstvím. Stavební fond činil 553 korun. V tomto roce bylo v Třemošné 2275 Čechů, 297 Němců, 12 Poláků, 9 Rumunů a 5 Slováků.

31. prosince 1911 sehráli dorostenci a dorostenky divadelní představení Malý lord. Dorostenky vystoupily se třemi sestavami tanečních prostných na žákovské akademii v Německé Bříze. Nacvičovalo se na VI. všesokolský slet.³⁷

37 Pamětní kniha TJ Sokol Třemošná

Toho se v roce 1912 zúčastnilo 31 členů, z nich pouze 3 cvičili. V roce 1913 se v Třemošné konalo okrskové cvičení. (Příloha č.6)

Jednota měla v roce 1914 119 členů a 6 žen. Hlavním bodem v tomto roce bylo veřejné cvičení dne 14. června 1914 na Vorlíku. Jednota se stala členem Spolku pro postavení pomníku Husova v Praze s příspěvkem 100 korun. Za vojenskou povinností odešlo 46 bratří. Práce se ujali mladší členové. Byly pořádány přednášky a přátelské večery, akce na postavení pomníku Husova v Třemošné společně se všemi českými spolky v Třemošné.³⁸ Za povinností chránit Rakousko muselo odejít 61 členů.

30.května 1915 byl pořádán dětský den, 13. června 1915 akademie. Za účelem posílení sokolské myšlenky se konaly vycházky do Skvrňan a do Kaznějova. Na výborové schůzi dne 7. srpna bylo vyhověno vyzvání obecního úřadu, aby se jednota zúčastnila vojenského výcviku mládeže od 16 do 18 let.³⁹

27. srpna 1916 se v Třemošné konalo veřejné cvičení za účasti některých okolních jednot. Byla zvolena tříčlenná komise k vybrání místa ke stavbě tělocvičny. 4. září 1916 se velký počet členů zúčastnil veřejného cvičení v Horní Bělé, kde cvičily ženy s tamburinami, muži cvičili na bradlech.⁴⁰

1918 - 1992

Po osvobození došlo k oživení činnosti. V roce 1918 byl zřízen pěvecký kroužek. V roce 1920 byl v sále u Čechurů zřízen biograf. Ženy vyšily pro žáky, dorost a členstvo tři prapory. Mezi roky 1941 – 1992 byly schovány u bratra Vladimíra Čechury.(Příloha č. 7)

V roce 1921 měla jednota 119 bratrů a 26 sester. Zúčastnili se župního sletu, okrskového sletu v Žichlicích, veřejného cvičení v Německé Bříze, v Horní Bříze, v Bolevci a župního zájezdu do Manětína.

V březnu roku 1925 se v sále bratra Čechury konalo první loutkové představení. Hrál se s loutkami o velikosti 25 cm. Přišlo se podívat 75 diváků. Na další představení byly z Horní Břízy zapůjčeny loutky větších rozměrů.

38 Sokol na českém západě. Ročník XIII. Číslo 7. Plzeň 1.červenec 1914

39 Sokol na českém západě. Ročník XIV. Číslo 9. Plzeň 1.září 1915

40 Sokol na českém západě. Ročník XV. Číslo 4. Plzeň 1.duben 1916

20. května 1929 byla v Třemošné otevřena malá sokolovna. (Příloha č. 8)

V tomto roce je v Třemošné provozováno lyžařství.⁴¹

V roce 1932 vybudovali sokolové kamenný památník na počest dr. Miroslava Tyrše, ulice, kde stojí sokolovna, byla pojmenována Tyršova. Ve třicátých letech došlo k rozšíření členské základny, dramatický odbor slavil úspěchy s divadelními i loutkářskými představeními. Prosperoval biograf. Plánovala se stavba velké sokolovny. Začala však 2. světová válka a ke stavbě nedošlo, sokolský areál byl zabrán Němci, ti tam umístili německou mateřskou školu. V roce 1945 v sokolovně sídlili Američané. Po jejich odchodu byl areál vrácen Sokolu.

Po válce se z bouraných cihel přistavělo jeviště pro loutkové divadlo a šatna.

X. všesokolského sletu v roce 1948 se zúčastnila početná výprava. V roce 1948 bylo v Chlumčanech zapláceno 160 tisíc bílých cihel na stavbu velké sokolovny. K jejich dodání do Třemošné nikdy nedošlo a peníze se třemošenským sokolům také nevrátily. Z nařízení nové vlády došlo ke sjednocení tělovýchovy. V Třemošné to byla DTJ I, DTJ II, SK Meteor a Sokol. V roce 1951 byl Sokol přejmenován na TJ Tatran Třemošná. Sokolský majetek byl TJ Tatran využíván do roku 1992.⁴²

1993 – 2012

6. ledna 1993 byla Tělocvičná jednota Sokol Třemošná přijata do ČOS. Činnost byla plně obnovena až v roce 1995, kdy byl jednotě vrácen areál sokolovny.

5. června 1994 se v Třemošné konalo veřejné vystoupení s ukázkami sletových skladeb.

V roce 1996 pořádala jednota I.ročník běhu 17. listopadu.

V roce 2012 má jednota 150 členů a zabývá se všestranností. Cvičí se v těchto oddílech: rodiče a děti, předškolní děti, mladší žákyně, mladší žáci, rytmická gymnastika, zdravotní tělesná výchova, jóga a muži. V září roku 2012 se bude konat výstava ke 110. výročí založení jednoty.⁴³

41 Sokol na českém západě. Ročník 28. Číslo 9. Plzeň 15. říjen 1929

42 Pamětní kniha Sokola Třemošná

43 Ústní sdělení Mgr. Jana Stupková a Ing. Antonín Bumbálek ze dne 18.2.2012

4.7 Tělocvičná jednota Sokol Kaznějov

1905 - 1914

V Kaznějově byla tělocvičná jednota Sokol založena v roce 1905. Založení Sokola předcházely sokolské kroužky, které v Kaznějově vznikly již v roce 1902. Prvním starostou se stal František Sušánka. Cvičilo se nejprve v sále u Rottů, později v sále u Plechatých a u Boháčků. V létě pak na dvoře u Winkelhöferů. Členové Sokola pořádali v Kaznějově veřejná cvičení.

1915 - 1945

Po skončení války organizoval Sokol velké množství veřejných cvičení. V Kaznějově se konalo též okrskové veřejné cvičení za účasti 2000 cvičenců. Jednota se zúčastňovala župních i všesokolských sletů, veřejných cvičení v okolních obcích. Cvičitelé se pravidelně vzdělávali. Na místě dnešního fotbalového hřiště si sokolové vlastními silami vybudovali hřiště na cvičení. Divadelní odbor sokolské jednoty sehrál každoročně několik představení. Například 6. března pořádal zábavní odbor jednoty Sokol oslavu sedmdesátých narozenin prezidenta republiky, T.G. Masaryka, spojenou s divadelním představením Tvrdé palice. 23. května pořádá dramatický odbor dobročinný Májový věneček. Sokol měl vlastní prapor, cvičenci tradiční kroje. V létě roku 1939 se v Kaznějově konalo poslední veřejné cvičení Sokola. Jednota v té době měla přibližně 160 cvičenců.

1945 - 1989

V období druhé světové války se tělovýchova omezila pouze na kopanou. V roce 1945 v Kaznějově pracoval samostatně Sokol i DTJ. V roce 1947 došlo ke sloučení obou jednot pod názvem Sokol. Prvním starostou sjednocené tělovýchovy se stal Jaroslav Brož, cvičilo se ve školní tělocvičně. V roce 1949 se místní tělovýchova přejmenovala na TJ Jiskra Kaznějov.

Od té doby je spojena se zdejší chemickou továrnou. V roce 1961 došlo k přejmenování na TJ Spolana, poté na TJ Lachema, nakonec na TJ Aktiva. V Sokole do roku 1966 úspěšně působil šachový oddíl.

V devadesátých letech byla TJ Lachema nejmasovější organizací v rámci Národní fronty v Kaznějově. V roce 1988 čítala jednota 698 členů včetně žáků a dorostu. V jednotě působil oddíl kopané, vodní turistiky, lyžování, odbíjené, ledního hokeje, tenisu, stolního tenisu, oddíl ZRTV.

Oddíl ZRTV vyvíjel nepřetržitou činnost od počátku založení tělocvičné jednoty. Občas se potýkal s nedostatkem odborně vyškolených cvičitelů. V Kaznějově se díky tomuto oddílu pořádalo množství tělovýchovných akademií, sportovní a veřejná cvičení. Nacvičovalo se na spartakiády, kaznějovští cvičenci se zúčastnili všech celostátních spartakiád v Praze. V Kaznějově se konala jedna okresní a dvě okrskové spartakiády. Oddíl se připravoval i na spartakiádu v roce 1990, ta se však již neuskutečnila.⁴⁴

1998 – 2012

V roce 1998 do znovuobnovené tělocvičné jednoty Sokol Kaznějov vstoupil jediný oddíl - odbíjená. Oddíl měl 30 členů a odbíjenou zde hráli muži, ženy a v letech 2001 – 2008 i dorostenky. V roce 2012 hrají ženy krajský přebor, muži městský přebor a přebor okresu.

V letech 2000 a 2002 se členové Sokola Kaznějov spolu se Sokolem Skvrňany vydali do švýcarského Luzernu, aby tam s místní sokolskou jednotou sehráli volejbalový zápas. V roce 2005 vyjeli do Mnichova a zúčastnili se turnaje v odbíjené s mnichovským Sokolem.

Sokol Kaznějov se věnuje výhradně odbíjené, není zde oddíl všestrannosti, nezúčastňuje se nacvičování na sokolské slety.⁴⁵

44 Křížek, J. Vývoj tělovýchovného hnutí v Kaznějově. 1989

45 Ústní sdělení paní Milady Čížové ze dne 25.1. 2012

4.8 Tělocvičná jednota Sokol Horní Bělá

1905 – 1918

Tělocvičná jednota Sokol Horní Bělá byla založena v roce 1905. Prvním starostou se stal J. Lukeš, zakládajících členů bylo 27, cvičilo se v sále u Nových.

V roce 1910 se konalo první veřejné vystoupení pod názvem Slavnost sokolů.

18.července 1915 se konala výborová schůze, na které byl oznámen úřední zákaz jednotou připravované oslavy Husovy. Bylo konstatováno, že vojenskou službu dosud nastoupilo 34 bratrů z jednoty. Od března 1915 cvičení neprobíhalo, neboť v jednotě zbylo jen 8 bratrů mladších 30 let a ti většinou odjížděli za zaměstnáním mimo obec.⁴⁶

V roce 1916 byl založen oddíl žactva. 3.září 1916 se na výletním místě na Vrtbě konalo veřejné cvičení jednot Horní Bělá, Kaznějov a Třemošná. Taneční prostrná cvičilo 9 žen z Kaznějova, na hrazdě cvičili členové kaznějovští a hornobělští, na bradlech družstvo z Třemošné.⁴⁷

V roce 1918 začaly v Horní Bělé cvičit ženy pod vedením náčelnice sestry B.Blechové.

1924 – 1944

V roce 1924 začaly cvičit dorostenky a dorostenci. 13. června 1927 se jednota zúčastnila župního sletu v Nýřanech. V roce 1929 si Sokol zakoupil pozemek a ještě v témže roce se zde konalo první veřejné cvičení na vlastním cvičišti. Byl založen oddíl kopané, ale po několika letech činnosti zanikl. V roce 1931 se členstvo zúčastnilo župního sletu v Karlových Varech a v Nýřanech. IX. všesokolského sletu v Praze roku 1932 se zúčastnili muži i ženy.

18.4. 1937 pořádala jednota v Horní Bělé branný sraz všeho členstva. ČOS vypracovala program pro tento sraz pod názvem Muži v poli, ženy doma.(Přílohač.9)

46 Sokol na českém západě. Ročník XIV. Číslo 8. Plzeň 1.srpen 1915

47 Sokol na českém západě. Ročník XV. Číslo 8. Plzeň srpen 1916

V roce 1937 se v Horní Bělé konalo veřejné cvičení zaměřené na nácvik X. všesokolského sletu. Tohoto sletu se v roce 1938 zúčastnili žáci, dorost, muži a ženy. Během 2.světové války obnovila mládež na krátkou dobu oddíl kopané pod názvem Sportovní klub.

1945 - 1991

V roce 1946 se v Horní Bělé konal sokolský den. Roku 1948 se cvičenci jednoty zúčastnili XI. všesokolského sletu v Praze.(Příloha č. 10)

V roce 1964 byl postaven kulturní dům a cvičení všestrannosti se přestěhovalo sem. V letech 1970 a 1971 se konaly tělocvičné akademie. (Příloha č. 11) V roce 1974 byl založen odbor turistiky. O tři roky později začala jednota pořádat turistický pochod „Bělská 30“. V roce 1976 byl založen oddíl stolního tenisu a oddíl národní házené žáků. Činnost oddílů házené však byla po 5 letech ukončena. V roce 1982 bylo vybudováno asfaltové hřiště na volejbal a nohejbal. Poprvé se uskutečnil letní tábor v Bezdruzicích. V roce 1987 měla jednota 65 členů. V roce 1991 zanikl turistický oddíl.

1994 – 2012

V roce 1994 přešla jednota od ČSTV zpět pod Sokolskou župu Plzeňskou. V roce 2000 byl na hřišti vybudován dětský koutek s houpačkami a prolézačkami. V roce 2003 se turistický pochod přejmenoval na „Hornobělskou 30“. V roce 2005 měla jednota 104 členů. Pravidelně probíhalo cvičení dětí a mládeže, aerobik žákyň a cvičení žen.⁴⁸

V roce 2011 Sokol kromě pravidelného cvičení pořádal Hornobělskou 30, dětský karneval, dva zájezdy do pražských divadel, oslavu Dne matek, Dětský den, turistický výlet na hrad Krakovec, lampiónový průvod, Sokolskou zábavu a slavnostní rozsvícení vánočního stromku .

V roce 2012 je v činnosti oddíl stolního tenisu se třemi družstvy, ve kterých je registrováno 17 dospělých hráčů a čtyři žáci. Oddíl všestrannosti se již několik let zúčastňuje závodů sokolské všestrannosti. Koná se pravidelné cvičení dětí a žen. Třetí sobotu v měsíci únoru proběhl již 35. ročník turistického pochodu.⁴⁹

48 Dobrý,O.,Nový,J.,Pešička,L. *100.výročí založení TJ Sokol Horní Bělá*. TJ Sokol Horní Bělá 2005
49 <http://www.hornibela.cz/spolky-a-sdruzeni/tj-sokol/akce/2011>

4.9 Tělovýchovná jednota Sokol Plasy

1909 - 1919

Občané Plas se mohli setkat s tělocvičnou jednotou Sokol v roce 1896. Tehdy se konal pěší výlet delegací z Plzeňska i z Prahy z Plas do Manětína. Nápad založit v Plasích tělocvičnou jednotu vyšel od plzeňského advokáta dr. Viléma Lufta, pobývajícího v Plasích na letním bytě. Do hostince U České koruny byli dne 1.8.1909 svoláni občané Plas, aby vyslechli přednášku o významu Sokola.

10.října 1909 se konala ustavující valná hromada, které se účastnily i delegace z Plzně, Třemošné a Dolní Bělé. Volili se činnovníci jednoty, domluvila se výše příspěvků. Starostou jednoty byl zvolen lesní technik Emanuel Fuka, náčelníkem učitel Josef Havlík. Za účelem získání větších příjmů byl ustanoven zábavní výbor. Se cvičením se začalo 19.října. Cvičilo se v sále U České koruny. Jednota měla již v prvním roce 73 cvičících členů z řad mužů, dorostenců, žáků a žákyň. Sokolská jednota byla v obci příznivě přijata a těšila se velkému zájmu. Plzeňská jednota darovala jednotě Plasy hrazdu, kruhy a kozu. V listopadu 1910 byl ustaven ženský odbor.

V letech 1910 a 1912 pořádala plaská jednota národní slavnost s tělocvičným a zábavným programem. Konala se pravidelná cvičení, která vrcholila na veřejných cvičeních a na sokolských sletech. Veřejná cvičení se konala téměř každý rok a mezi veřejností o ně byl vždy zájem. Z okolních jednot, nejčastěji z Kaznějova, Plzně, Horní Bělé, Kralovic, Kožlan, Čisté a Manětína, se těchto podniků zúčastňovali tamní cvičenci. Také plaští cvičenci cvičili na obdobných akcích nejen v blízkém okolí, ale i v Domažlicích a ve Staňkově. Na všesokolských sletech je účast plaských cvičenců doložena v letech: 1912 , 1920 , 1926 , 1932 , 1938 , 1948.⁵⁰

Cvičitelé pravidelně absolvovali kurzy pořádané župou. Byl odebírán časopis Sokol na českém západě, Sokol, Věstník sokolský, Cvičitel, Cvičitelka, Skřivánek a Letáčky.

⁵⁰ Soutner,O.,Hubka,P. *Plasy*. Státní okresní archiv Plzeň-sever.1996

V knihovně jednoty byly k dispozici všechny technické příručky vydané Českou obcí sokolskou a další publikace týkající se cvičení. V roce 1910 se cvičilo v konventě, později v místnosti konventského divadla. Byl zřízen stavební fond, od roku 1920 podporovaný výtěžky ze sokolských podniků. Sháněl se vhodný pozemek na stavbu sokolovny.

K samotné stavbě sokolovny nikdy nedošlo.

V srpnu 1914 se měl konat výlet a veřejné cvičení v lese Panholci. Začala ale válka a mnoho sokolů muselo nastoupit na vojnu. Pravidelná činnost byla přerušena.

V době kolem první světové války se zpěvácký spolek Střela začlenil do tělovýchovné jednoty v Plasích. V roce 1919 skončil svou činnost.

Sokolská obec byla rakouskými úřady rozpuštěna, přesto však, podle vzpomínek pamětníků, podle možnosti se v tělovýchovné činnosti pokračovalo. Po vyhlášení samostatnosti republiky v roce 1918 se práce obnovila v plné míře. Cvičilo se, hrála se divadelní představení, konaly se tělocvičné akademie a veřejná cvičení v přírodě, společenský život obohacovaly plesy a výlety.⁵¹

V roce 1919 vyhlásila Česká obec sokolská tzv. sokolské odvodny. Z Plas narukovalo 15 bratří.

1920 – 1948

Bohatou činnost zábavního výboru dokazují zápisy z roku 1920. Jednota uspořádala 4 divadelní představení, 9 odborných přednášek, oslavu narozenin prezidenta Masaryka s pěveckým a hudebním programem, 3 výlety do okolí, složení sokolského slibu, byla zajištěna účast na župním sletu v Doubravici, všesokolském sletu v Praze a veřejném cvičení v Kaznějově a byla uspořádána mikulášská zábava.⁵²

Byl založen pěvecký odbor jednoty. V roce 1921 bratři plaské jednoty drželi strážní službu u státní silnice při jízdě prezidenta Masaryka do Plzně.

V roce 1930 zakoupila sokolská jednota od truhláře Wohla budovu a zřídila si tam sokolovnu. V té době měla jednota 60 žáků a žákyň, 40 dorostenců a dorostenek a 180 mužů a žen. Sokol se až do začátku války významně podílel na místním společenském životě.

51 Soutner, O., Hubka, P. *Plasy*. Státní okresní archiv Plzeň-sever. 1996

52 Špelina, M. *Prvních sto. Tělovýchovná jednota Sokol Plasy 1909-2009*. TJ Sokol Plasy. 2009. s. 18

V roce 1941 byl Sokol rozpuštěn a veškerá činnost sportovní a tělovýchovná se přesunula do DTJ a sportovního klubu. Ze zachovalé pokladní knihy Sokola je však vidět, že i přes zákaz činnosti se tato kniha vedla dál. Po posledním zápise 7.10.1941 s hotovostí 3,40 Kč pokračují další zápisy, takže v roce 1945 si mohl výbor Sokola vybrat z Kampeličky 5.446,-Kč, které tam byly přes okupaci uloženy na fingované jméno. Po roce 1945, kdy se mluvilo o sjednocení a dokonce v Plasích byla formálně tělovýchova sjednocena, Sokol pokračoval ve svých tradicích mnohostranné činnosti. Hrála se opět divadla, pořádaly akademie a začalo se s přípravami na všesokolský slet. Poslední velkou akcí Sokola byl tzv. poloslet 23.5.1948, z něhož byl čistý příjem 70.118,- Kč.⁵³

1949 - 1989

V roce 1948 došlo v Plasích ke sloučení Sokola s DTJ a Sportovním klubem. Činnost začala upadat. V roce 1952 došlo ke změně názvu na Tatra Plasy. Roku 1954 se v Plasích konala velká tělovýchovná akademie a při té příležitosti byli vyhlášeni přeborníci okresu ve všech sportech. V roce 1957 se měnil název zpět na Sokol. V tomto období byl o cvičení malý zájem, činný byl oddíl kopané, v tomto roce fotbalisté vyhráli III. třídu okresu.

V roce 1958 se vydařil sportovní den. Jednota se zúčastnila nácvičku spartakiád, plnil se Tyršův odznak zdatnosti. Pracoval odbor turistiky. 18. srpna 1968 provedl n.p. Sazka v Plasích při fotbalovém utkání tah výherních čísel. Bylo založeno mládežnické mužstvo fotbalu. V 80. letech pracovaly oddíly lehké atletiky, odbíjené, fotbalu, stolního tenisu a ZRTV. Nejvýraznější postavou lehké atletiky, pocházející z Plas, byl Josef Čeliš, který se stal reprezentantem ČSSR a spoludržitelem rekordu republiky v běhu na 100 metrů.⁵⁴ V roce 1977 se výroční schůze lehkooatletického oddílu zúčastnil Emil Zátopek a manželé Odložilovi jako hosté. Vybuďoval se Areál zdraví. V roce 1985 měla organizace Sokol 282 členů. Podle výroční zprávy bylo organizováno 94 sportovních akcí a 8 mimosportovních. Sportovci se zúčastnili 72 akcí konaných v rámci okresu a kraje.

⁵³ Soutner,O.,Hubka,P. *Plasy*. Státní okresní archiv Plzeň-sever.1996

⁵⁴ Špelina,M. *Prvních sto. Tělovýchovná jednota Sokol Plasy 1909-2009*. TJ Sokol Plasy.2009. s.42

1990 - současnost

Po změně politických poměrů po roce 1989 se v Plasích nenašli aktivní následovníci původních Sokolů usilujících o obnovení kdysi tak silné sokolské organizace, a tak TJ nese svůj název Sokol od poválečného sloučení pouze symbolicky, se současnou sokolskou obcí nemá nic společného.

Málokdo ví, že Plasy mají i mistra světa – Michal Škop se stal dorosteneckým mistrem světa v rádiovém orientačním běhu ve Švédsku v roce 1994 a mistrem Evropy v roce 1995 na Slovensku.⁵⁵

Největšího úspěchu ve své historii dosáhlo družstvo fotbalistů v roce 1993, kdy postoupilo do I.A třídy. Oddíl ZRTV patřil v tomto roce k nejaktivnějším složkám jednoty. Členky oddílu se rekreačně věnovaly i turistice, cyklistice a lyžování.

V areálu TJ Sokol Plasy můžeme nyní najít dvě fotbalová hřiště, hřiště na volejbal a dětské hřiště, nově od roku 2011 vybavené skluzavkami, prolézačkami a houpačkami.

Na začátku roku 2012 má TJ Sokol 240 členů, 6 družstev kopané, 3 družstva volejbalu a skupinu přispívajících členů.⁵⁶

⁵⁵ Špelina, M. *Prvních sto. Tělovýchovná jednota Sokol Plasy 1909-2009*. TJ Sokol Plasy. 2009. s. 54

⁵⁶ Ústní sdělení pana Ing. Vaňourka ze dne 10.1.2012

4.10 Tělocvičná jednota Sokol Kožlany

V tělocvičném odboru hospodářského spolku Beseda se cvičilo už dlouho předtím, než byla založena vlastní jednota Sokol. Z této doby je v pamětní knize Sokola zapsána vzpomínka na III.všesokolský slet. V roce 1895 se 12 členů tělocvičného odboru spolku Beseda vydalo do Prahy na slet. Pořídili si nové sokolské kroje, do Rakovníka jeli na žebříňácích, dále vlakem. Protože to však nebyla řádná sokolská jednota a nebyli hlášeni na ústředí ČOS, nikde je nepřijali.

1909 – 1941

K založení Tělocvičné jednoty Sokol Kožlany došlo 23. října 1909 v hostinci právovárečnosti za přítomnosti 14 členů. Starostou byl zvolen V. Brůha. Náradí obdrželi darem od spolku Beseda. Nová hrazda byla pořízena z daru občanů Kožlan, kteří se vystěhovali do Ameriky.

Byl zřízen odbor dorostu, žen a později i žactva. V letech 1913 až 1930 se cvičilo v tělocvičně nové školy.

Stavební odbor založilo společenstvo právovárečné v roce 1918, kdy darovalo jednotě 10 000,- Kč. Do roku 1928 se tato částka díky podpoře členů Sokola, kožlanských rodáků a spoluobčanů rozrostla na 60 000,- Kč. S tímto obnosem se kožlanští pustili do stavby sokolovny. 8. září 1929 byl slavnostně, za velké účasti okolních jednot položen základní kámen. Sokolovnu navrhl kožlanský rodák ing. arch. B. Švarc a stavbu provedl stavitel Knedlhaus. Pomáhali všichni bratři i sestry. Od začátků stavby byl stanoven rozsah pracovní členské povinnosti, která činila 100 hodin pro muže, 50 hodin pro ženy a 20 hodin pro dorost, nebo 3 Kč za hodinu pro toho, kdo nebude pracovat. Nejštědřejším dárcem se stal br. Edvard Beneš, který poukázal 25000,-Kč na stavební fond. Kožlanský rodák Růžek zaslal od amerických krajanů více než 5000,- Kč. Ke slavnostnímu otevření Sokolského domu dr. Edvarda Beneše došlo 12. a 13. července 1930 za přítomnosti mnoha význačných osobností a zástupců spolků. Do oslav otevření byla zařazena velmi zdařilá akademie s programem hudebním, recitačním a tělocvičným. Druhý den se konala slavnostní valná hromada.

Při této příležitosti byl předčítán projev bratra dr. Edvarda Beneše, který omluvil svou nepřítomnost. Odpoledne prošel městem mohutný sokolský průvod, doplněný selskou jízdou, hasiči a spolkem řezníků v krojích. Následovalo položení květů u pomníku padlých a program na cvičišti. Slavnost byla zakončena věnečkem, který se konal večer v sokolovně. Stavba sokolovny stála přibližně 450.000,- Kč. V budově sokolovny bylo i moderně zařízené kino. Provoz biografu byl pro sokolskou jednotu ziskový. V roce 1930 byly uspořádány tyto podniky: ples, šibřinky, žakovská akademie, divadlo, slavnost při otevření sokolovny, pouťová, posvícenecká, mikulášská a silvestrovská zábava.

V dalších letech byla ke zlepšení finanční situace a za účelem splacení dluhu, asi 260.000,-Kč, který zůstal po stavbě sokolovny, pořádána řada tanečních zábav, divadelních představení a tělocvičných akademií.

V roce 1931 měla jednota 180 členů všech věkových kategorií. V dalším roce se jednota zúčastnila zájezdu do Kozojed, okrskového cvičení v Čisté, otevření sokolovny v Měcholupech u Žatce. IX. všesokolského sletu v Praze se zúčastnilo 47 členů jednoty.

V roce 1933 byla budova sokolovny ozdobena symbolickým sokolem. Členstvo se zúčastnilo sokolského zájezdu do Kadaně a jubilejních sokolských slavností v Kralovicích. Jednota poskytovala příspěvek na přesnídávky pro nemajetnou školní mládež, nezaměstnaným bratřím dávala práci na úpravě sokolského cvičiště, věnovala příspěvek na leteckou sbírku.

V roce 1934 byla zakoupena zvuková aparatura a v biografu se začaly promítat zvukové filmy. Konaly se oslavy 25 letého trvání tělocvičné jednoty, kterých se zúčastnil župní starosta br. Klicpera a členové okolních jednot. Patronát nad oslavami převzal ministr zahraničních věcí a kožlanský rodák br. Edvard Beneš. Byl odhalen pomník dr. Miroslavu Tyršovi, průvodem se přítomní odebrali na cvičiště, kde se konalo veřejné cvičení. Večer se uskutečnila veselice. Členové jednoty se zúčastnili okrskového cvičení ve Chřívči, veřejného cvičení v Čisté, veřejného cvičení v Liblíně a krajského sletu v Ústí nad Labem.

18. prosince 1935 byl zvolen prezidentem ČSR bratr Edvard Beneš. Při té příležitosti prožívaly celé Kožlany radostné chvíle, tělocvičná jednota zvolila deputaci, která jela tlumočit radost všech kožlanských občanů prezidentovi do Prahy.

Byl dán návrh, aby bylo v Kožlanech otevřeno muzeum, kde by byly soustředěny památky z dob minulých a také vše, co se týká Edvarda Beneše. Dramatický odbor Sokola sehrál 11 divadelních představení.

V roce 1936 byla jmenována čestnou členkou jednoty Hana Benešová, choť prezidenta republiky. Několik členů se zúčastnilo zájezdu na Slovensko a sletu Sokolské župy Plzeňské. Všechny složky byly na okrskovém cvičení v Petrovicích, dorost a členstvo se zúčastnilo župních závodů v Rakovníku. V Kožlanech byla pořádána tělocvičná besídka, 4 veřejné oslavy a dětský den. V sokolském biografu bylo promítnuto 45 filmů.

18.dubna 1937 se členové jednoty zúčastnili branného srazu sokolstva.

V roce 1938 měla jednota 131 členů. Přípravou na X.všesokolský slet bylo okrskové cvičení v Lubné a veřejné cvičení v Čisté. Právě když byla 21. května po celém státě vyhlášena mobilizace, se v sokolovně hrálo divadelní představení Brandejští dragouni. Členové Sokola hned z divadla nastupovali na hlídky u Čistického mostu a na silnici k Čisté a ke Kralovicím, aby chránili telefonní vedení před poškozením.

X. všesokolského sletu v Praze se zúčastnil dorost, členstvo a mnoho necvičících jako diváků. V září opět mobilizace odvolala z tělocvičny mnoho členů Sokola. Ani tentokrát ale nedošlo k obraně vlasti.

Na valné hromadě 15. ledna 1939 vybízel župní delegát členy k pilnější návštěvě cvičení. Dramatický odbor sehrál v tomto roce pouze jednu divadelní hru. Konaly se obvyklé taneční zábavy.

Dne 13.dubna 1941 zastavil Okresní úřad v Kralovicích, na základě říšského výnosu, s okamžitou platností činnost spolku Tělocvičná jednota Sokol se sídlem v Kožlanech a zajistil majetek spolku. Zastavení činnosti se nevztahovalo na biograf, restauraci a na jednání sloužící k udržování a správě nemovitosti. Nad vchodem do sokolovny byl odstraněn nápis Sokolovna a keramická socha sokola.⁵⁷

⁵⁷ *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Kožlany* (Příloha č. 12)

1990– 2012

V roce 1990 došlo ke znovuoobnovení Tělocvičné jednoty Sokol Kožlany. Přibližně 50 členů, především žáků, se věnovalo cvičení prostná, cvičení na náradí a hrám. Nacvičovalo se na místní besídky. Asi desetkrát jednota pořádala hojně navštěvovaný Pochod krajem Edvarda Beneše.(Příloha č. 17) Postupně ztrácelo žactvo o cvičení zájem a členů ubývalo. V roce 2009 se konala v kožlanském muzeu výstavka u příležitosti 100. výročí založení Sokola v Kožlanech.(Příloha č.13) V roce 2011 chodilo cvičit do sokolovny několik žen, seniorek. V roce 2012 je v jednotě registrováno 20 členů. Budova sokolovny je v majetku Tělocvičné jednoty Sokol.⁵⁸

58 Ústní sdělení paní Aleny Strakové ze dne 12.2.2012

4.11 Tělovýchovná jednota Sokol Tlučná

1912 – 1918

V roce 1907 byla v Tlučné založena odbočka vejprnického Sokola. K osamostatnění došlo 24. listopadu 1912 ustavením Tělocvičné jednoty Sokol Tlučná. V době vzniku měla jednota 49 členů.

V roce 1914 došlo k ustavení ženského odboru. Konalo se první veřejné cvičení. Válka jednotu značně zasáhla. Polovina bratří se stala vojáky. Ke konci roku 1914 byl tento stav členstva: 36 bratří, 19 sester, dorost celkem 23, žáků celkem 56.⁵⁹

Schůze výboru konána 8. března 1915. Z výboru vystoupil br.Nocar Jos., jelikož má stále noční směnu, nemůže tudíž schůze navštěvovati. Na místo jeho povolán náhradník br.J.Rádl st. S bratry vojiny jsme stále v písemném styku. Podruhé raněn náčelník br. Filip. K domobranecké prohlídce 1.března šlo 5 bratří a odvedeni 3 a to: Škrábek Fr., Rádl Jan, Hauer Jos. Zaplacen příspěvek na Husův pomník. Do dorostu přijat J.Kopp. O Božím Hodě velikonočním provede se besídka se žactvem a dorostem a obsahovati bude čísla tělocvičná, hudební a deklamace. Vstupné 30 hal. Výtěžek určený ve prospěch rodin po padlých vojínech místních, odevzdá se obecnímu výboru. 28. února bylo žactvo výletem ve Škvrňanech, kde nacvičovalo prostná. Dostalo se jim pohoštění. Díky br. M. Štruncovi, s.Dědkové a jednotě tamní.⁶⁰

1. světovou válkou byla činnost Sokola přerušena a výnosem c.k. hejtmanství byl Sokol v roce 1915 rozpuštěn.

V průběhu roku 1918 pořádala jednota 7.února masopustní vínek, 21.června se zúčastnila okrskového sletu v Křimicích, 5.července župního sletu ve Staňkově, 19.července pořádala vlastní veřejné cvičení.

1919 - 1928

V tomto období tlučenští sokolové vystoupili na 15 veřejných vystoupeních a 6 akademiích u okolních jednot.

59 Výkaz o činnosti jednot župy Plzeňské za rok 1914

60 Sokol na českém západě. Ročník XIV. Číslo 4. Plzeň 1. duben 1915

V Tlučné se pořádalo 10 veřejných vystoupení a 12 tělovýchovných besídek. Na pozemku nad zastávkou dráhy, před Ovčínem, byly zahájeny povrchové úpravy budoucího cvičiště.

1929 – 1938

V roce 1929 bylo v Tlučné provozováno lyžařství.⁶¹Jednota se zúčastnila IX. i X. všesokolského sletu v Praze.

V roce 1930 požádala Tělocvičná jednota Sokol v Tlučné Dělnickou tělocvičnou jednotu Tlučná o zapůjčení jejich cvičiště za účelem pořádání okrskového sokolského sletu. Jako protihodnotu za půjčení poskytli sedláci, kteří byli v Sokole, své potahy a díky této pomoci se hřiště DTJ Za Václavovic zvětšilo a srovnalo.

Sokolské cvičiště u Ovčina bylo otevřeno v roce 1935. U příležitosti 25. výročí založení jednoty Sokol se zde konalo v roce 1937 veřejné cvičení.

1939 – 1944

V roce 1940 byl v Sokole zřízen loutkářský odbor. V červnu 1940 vyšel zákaz všech veřejných vystoupení. V roce 1941 byla Česká obec sokolská rozpuštěna. Deset příslušníků Sokola cvičilo po dobu války v DTJ.

1945 – 1948

V květnu 1945 utvořilo několik členů ochranou četou, která v obci hlídkovala až do zřízení hlídek z armády. 1.září 1945 se v Tlučné konalo 1.poválečné veřejné cvičení ve znovu obnoveném Sokole. Jednota měla 187 členů. Dochází ke sloučení všech tělovýchovných organizací v Tlučné: DTJ, Sokola, SK a Junáka.

Náčelníkem v nově sloučené organizaci se stává Václav Kouřil a náčelnicí Julie Rádlová. Do února roku 1946 cvičila DTJ společně se Sokolem, poté začala DTJ i Sokol cvičit opět samostatně, protože slučování se zatím nezdařilo. Ke sloučení došlo až na podzim roku 1948 pod hlavičkou Sokola.

⁶¹ Sokol na českém západě. Ročník 28.Číslo 9. Plzeň 1.říjen 1929

V letech 1946 a 1947 se v Tlučné konalo veřejné vystoupení, průvod obcí, besídka, akademie, členské večery s tělocvičným, kulturním a hudebním programem, štafetový běh. Členka Sokola Věra Víchová byla zařazena do družstva lehké atletiky ČOS. V roce 1948 se zde konalo předslětové veřejné cvičení. XI. všesokolského sletu se zúčastnilo téměř 200 členů všech kategorií. Po něm bylo několik členů z řad Sokola vyloučeno.

1948 - 1952

V roce 1948 se konalo cvičení v Líních, okrskové cvičení v Nýřanech, veřejné cvičení v Tlučné a XI. všesokolský slet v Praze. Toho se zúčastnilo 290 cvičenců sjednocené tělovýchovy.

Vzniklo nové celostátní řízení tělovýchovy a sportu. V letech 1948 - 1949 musel Sokol provést sjednocení tělovýchovy. Dělnické tělovýchovné jednoty a sportovní kluby musely přejít do Sokola a noví členové museli složit sokolský slib před sokolskou vlajkou. Po sletu činnost Sokola ustrnula. 26. 12. 1949 byla založena Závodní Jednota Sokol při dole Krimich II. V lednu 1950 došlo ke sloučení obou sokolských jednot v Tlučné.

1953- 1958

Tělovýchova v Tlučné nesla název Dobrovolná sportovní organizace Sokol. Úspěšně pracoval oddíl kopané a ZTV. Oddíly házené, ledního hokeje, pozemního hokeje, lehké atletiky a nářadovci pracovali jen nárazově. V Tlučné byla v roce 1955 uspořádána 1. spartakiáda okresu Plzeň – venkov. Baník Tlučná se zúčastnil veřejných cvičení v širokém okolí. Cvičilo se v Horní Bříze, Třemošné, Manětíně, Štáhlavech, na Sulkově, na okresních spartakiádách okresu Plzeň – město a v Chrástu. Jednota Baník Tlučná byla dvakrát vyhodnocena jako nejlepší jednotka DSO Plzeňska. Členové cvičitelského sboru byli velmi dobře hodnoceni svazem tělesné výchovy. Jednota se aktivně zapojila do příprav na II. a III. celostátní spartakiádu. V roce 1964 ukončil činnost oddíl ledního hokeje.

1959 – 1989

V tomto období krátce působily oddíly házené, odbíjené, turistiky, kroužek mladých gymnastů. ZTV cvičila ve stísněných prostorách u Rádlů nebo musela chodit do nýřanské sokolovny. V roce 1989 byla konečně otevřena nová tělocvična. V roce 1982 byl uspořádán 1. ročník Lesního běhu.

1990 – 2012

Tělocvična přešla do vlastnictví obecního úřadu. V roce 1992 se objevily bezúspěšné pokusy obnovit Sokol. V roce 1995 došlo k přejmenování na TJ Tlučná. Oddíl ASPV se v roce 1998 rozrostl na 300 cvičenců. V roce 2007 měla TJ Tlučná jen 2 oddíly: kopanou a ASPV. Ten se skládal ze 13 oddílů: dětský aerobik, ženský aerobik, kondiční a zdravotní tělovýchova, cvičení nejmladších, cvičení staršího žactva, cvičení mužů, gymnastika, pohybové aktivity, lesní kros, cvičení rodičů s dětmi, florbal chlapců, nohejbal mužů a volejbal mužů. A- mužstvo kopané hrálo do roku 2003 I.A třídu.⁶²

V roce 2012 má oddíl kopané 180 členů ve všech kategoriích, A – mužstvo hraje okresní přebor. V oddíle ASPV je provozováno: cvičení žen, cvičení mužů, cvičení dětí, cvičení rodiče a děti, aerobik, gymnastika, nohejbal a florbal.⁶³

62 *100 let tělovýchovy v Tlučné. 1908 – 2008.* OÚ Tlučná. 2007

63 <http://www.obec-tlucna.cz/spolky/telovychovna-jednota/>

4.12 Tělocvičná jednota Sokol Horní Bříza

1918 - 1935

Na sklonku války se několik zdejších občanů rozhodlo pro založení Sokola v Horní Bříze. Inspirovaly je k tomu hrdinské činy vojáků, sokolů, a vliv sokolské organizace na vytvoření našich zahraničních vojsk. 11. listopadu 1918 se v hostinci Františka Beneše č.p. 28 konala ustavující schůze. Přihlásilo se 59 členů. Prvním starostou byl zvolen František Kupš, řídící učitel. Zpočátku se cvičilo na nářadí DTJ v hostinci u Duchků.

V březnu roku 1919 byly na základě pokynů župy a ČOS zřízeny branné čety, ve kterých se cvičila pochodová cvičení a základní cviky se zbraní. Přihlásilo se 50 členů. V květnu 1919 se v plzeňské sokolovně konaly sokolské odvodý jako reakce na situaci na Slovensku. K odvodům se dostavilo 57 členů Sokola, ale nakonec nebyl nikdo z nich ke službě ve zbrani povolán.

V roce 1920 se 43 členů zúčastňuje VII. všesokolského sletu v Praze. *Na dani sletové po 10,- Kč na člena odvedla jednota 1390,- Kč. Potravin pro aprovizaci sletových účastníků, ježto byla obava, že v poválečném nedostatku potravin bude Praha vyjeděna, sebráno a odesláno: 110,5 kg mouky pšeničné, 61,5kg mouky žitné, 9,5 kg krup, 0,5 kg krupice a 16 vajec. Všichni účastníci byli před sletem povinně očkováni proti neštovicím⁶⁴.*

V roce 1920 bylo na letním cvičišti U Kozího hrádku provedeno první veřejné cvičení. Uvažovalo se o stavbě sokolovny. Továrník F. Schmiedl ve Vískách nabídl členům jednoty, že si v jeho cihelně mohou zdarma vyrobit cihly. V květnu roku 1921 začali členové kopat hlínu, vyráběli cihly a automobilem zdejší továrny cihly dopravovali na staveniště. Stavba byla zadána místnímu staviteli Václavu Pauerovi. Členové, členky, dorost i žáci pomáhali při kopání základů, betonování, vyzdívání, přípravě krovu, výrobě oken i natírání. Dne 8. října 1922 byla sokolovna slavnostně otevřena. Dluhové zatížení činilo přibližně 120 000,-Kč. Hlavním zdrojem příjmů byla veřejná cvičení, plesy a divadelní hry dramatického odboru.

Stav členstva z roku 1924 byl 119 mužů a 33 žen.

64 Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Horní Bříza

13. července 1924 pořádal I. okrsek Sokolské župy Plzeňské za doprovodu vojenské hudby na louce u Kamenice veřejné cvičení. 5. února 1924 se sokolové zúčastnili hromadného zájezdu v počtu 108 osob do Žihle, k otevření Národního domu. Hornobřízské děti tam s velkým úspěchem sehrály pohádku Blaničtí rytíři. VIII. všesokolského sletu roku 1926 se zúčastnilo 70 účastníků. V roce 1930 měla jednota 264 členy. Každoročně se konalo několik sokolských akcí: akademie, veřejná cvičení, divadelní představení, taneční zábavy, šibřinky. Na podzim roku 1931 byla v Ledcích založena odbočka Sokola Horní Bříza. IX. všesokolského sletu se zúčastnilo více než 80 členů. 4. června 1933 provedl Sokol na svém cvičišti veřejné cvičení za podpory sokolských jednot z Třemošné, Ledec, Obory a Sence. 30. června 1935 se v Horní Bříze konalo veřejné cvičení I. okrsku Sokolské župy Plzeňské, cvičilo zde 250 cvičenců.

1945 -1949

V roce 1945 obnovila činnost TJ Sokol. Od roku 1946 se na schůzích řešilo sjednocení tělovýchovy. Na schůzi TJ Sokol v Horní Bříze konané 17.3.1949 byla převedena TJ Sokol na Závodní sokolskou jednotu, do níž se sloučily všechny tělovýchovné odbory obce.⁶⁵

2006 – 2012

Tělocvičná jednota Sokol Horní Bříza byla obnovena 10.12.2006. Starostou byl zvolen Milan Sobota. Začali cvičit rodiče s dětmi. V roce 2007 se k tomuto cvičení přidalo koedukované cvičení žáků a oddíl Parkouristů – kluci, kteří trénovali netradiční skoky, umění pohybu, překonávání překážek. Jednota měla téměř 100 členů. Tři cvičitelé jednoty úspěšně absolvovali školení cvičitelů III. třídy. Výbor na svých schůzích jednal o složitém financování provozu sokolovny. Jednota pořádala šibřinky, pěší výlet na Radyni, dětský den, míčový trojboj, lampiónový průvod, sjížděla se Berounka.⁶⁶

65 Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Horní Bříza

66 <http://www.hornibriza.sokol.cz/index.php?action=zobrazdokument&typdok=1&iddok=2032>

V roce 2008 reprezentovaly čtyři děti jednotu na Sletu pod Ještědem. Hornobřížští sokolové se zúčastnili Závodu zálesácké zdatnosti, který se skládá z běhu a plnění úkolů na stanovištích i závodu všestrannosti, který zahrnuje atletiku, gymnastiku a plavání. Závody pořádala Sokolská župa Plzeňská. Dále se konal například pěší výlet na Krkavec, pohybově výtvarná sobota, mikulášská besídka a další akce.

V dalších letech jednota zorganizovala například gymnastické minisoustředění, šibřinky pro děti i dospělé, sokolský bál, míčový víceboj, pěší výlet na Radyni.

V roce 2011 byla budova sokolovny převedena do majetku TJ Sokol Horní Bříza. Jednota nacvičuje na XV. všesokolský slet. V roce 2012 vykazují činnost oddíly Brigádyři, předškolní žactvo a žactvo. Všechny oddíly se zabývají všestranností, oddíl Brigádyři také údržbou tělocvičny. V roce 2012 se provizorně cvičí ve staré tělocvičně mateřské a základní školy. Konal se v pořadí již 4. sokolský bál.⁶⁷(Příloha č.15)

⁶⁷ <http://hornibriza.sokol.cz/index.php?action=zobraz&str=kronika2010&menu=9>

4.13 Tělovýchovná jednota Baník Líně a Sulkov

Líně 1919 – 1940

Obec Líně se skládá ze dvou částí, obce samotné a osady Sulkov.

V Líních a na Sulkově byli sokolové již před 1.světovou válkou. Většinou to byli členové okolních sokolských jednot například z Vejprnic, Tlučné nebo Nýřan, kteří se do Líní přistěhovali. Bratři Synáčové se neúspěšně pokusili založit v Líních sokolskou jednotu jako odbočku tlučenskou nebo vejprnickou před 1. světovou válkou.

Po válce tato myšlenka znovu oživila. 2. února 1919 se konala v Líních ustavující valná hromada. Starostou byl zvolen Bohumil Mach. Při založení měla jednota 50 bratří. Cvičilo 28 členů a 15 dorostenců. Vedoucí odborů docházeli na cvičitelské hodiny do Tlučné. Tlučenská jednota darovala jednotě v Líních hrazdu, dary od jednotlivců dále získala žíněnku a činku. Významně jednotě pomáhal odchovanec tlučenského Sokola bratr Rádl. Ochránitelkou se stala tělocvičná jednota Chrást.

14. září 1919 se konalo první veřejné cvičení u sulkovské školy. VII.všesokolský slet v Praze absolvovalo 46 účastníků z toho 12 v kroji. V roce 1921 měla jednota 111 členů, z toho 79 mužů a 32 žen. Mezi významné tělocvičné události patří vystoupení družstva Pražského Sokola 15. července 1922.

Protože se krátce po založení objevily obtíže se spolkovou místností a spory s hostinským, bylo rozhodnuto postavit sokolovnu. 29. července 1923 byl slavnostně položen základní kámen. K otevření sokolovny došlo již 18. listopadu 1923 a v rámci slavnostního pořadu vystoupili na tělocvičné akademii i cvičenci Sokola Plzeň I. Na stavbě se brigádnicky podíleli členové jednoty, přesto finanční zatížení bylo značné. Vybudování sokolovny bylo velkým dílem a bylo vytvořeno sídlo i pro příští generace. Platební povinnosti se pak řešily ještě v roce 1940.⁶⁸

V jednotě působil odbor biografický. 25. prosince 1924 se konalo první biografické představení „Cikánská Mignon“. Každoročně se v sokolovně pořádaly šibřinky.

⁶⁸ *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Líní*

V roce 1926 se členové jednoty zúčastnili veřejného cvičení v Tlučné, župního sletu v Plzni a VIII. všesokolského sletu v Praze.

Závody v lehké atletice konané 11.zářím 1927 ve Vejprnicích vyhráli línští dorostenci. V roce 1930 se jednota zúčastnila župního sletu v Chebu, velmi zdařilého sletu III.okrsku v Tlučné, sletu Sokolské župy Šumavské v Klatovech. 18.května 1930 pořádala jednota v Líních veřejné cvičení. Na valné hromadě 18. ledna 1931 se ustavil dramatický odbor, do kterého se ihned přihlásilo 32 členů. IX. sletu se zúčastnilo 14 dorostenců a 11 cvičících mužů a žen. V roce 1932 se v línském Sokole začala hrát odbíjená. Zřízením kuželníku se hledal nový zdroj příjmu pro jednotu. 5.listopadu cvičily členky a dorostenky v Holýšově na akademii, kterou podnikl ve prospěch holýšovské jednoty III. okrsek Plzeňské župy.

1. listopadu 1934 bylo zahájeno promítání se zvukovou aparaturou. V roce 1940 plnil biograf jako jediný kulturní podnik v obci svoje poslání. 22. zářím 1935 se konala akademie jednoty, na níž kromě domácích cvičenců vystoupili jako hosté družstva mužů a žen ČOS. Průběh akademie byl sledován novináři a zfilmován. Na přelomu let 1934 a 1935 v jednotě cvičilo 40 – 45 mužů, 22 žen a 82 žáků a žákyň. Jednota se věnovala kromě nářadového tělocviku i tělocviku prostnému, ve kterém jednotlivci dosáhli dobrých výsledků. X. všesokolskému sletu předcházel 19. zářím 1937 rozestavný běh. Jedna z tratí vedla i Líněmi. Této akce se zúčastnilo 10 mužů, 21 dorostenců, 10 žáků a 4 dorostenky. Sletu se pak zúčastnilo 79 účastníků. Dne 13. června 1937 se v Líních uskutečnil slet III. okrsku, v té době to bylo 22 sokolských jednot.⁶⁹

Sulkov 1919 – 1948

Hned po skončení 1. světové války došlo na Sulkově k založení Sportovního klubu Sulkov. Po roce si část hráčů založila klub SK Čechie Sulkov. V roce 1920 sloučením SK a Čechie vznikla Sparta Sulkov. V roce 1922 byl v Sulkově založen Dělnický klub cyklistů. Na výborové schůzi sulkovské Sparty se řešilo, že do 30.5. 1948 musí být provedeno vstoupení Sparty do Sokola.(Příloha č.14) 16.května 1948 se v Líních konalo zdařilé sokolské okrskové cvičení.⁷⁰

69 Andrlé,V. *Tělesná výchova a sport v Líních a na Sulkově*.Plzeň.1940

70 *Tělovýchovná a sportovní činnost od roku 1908 na Sulkově*

1950 – 1988

V červenci roku 1950 bylo jméno Sokol Sparta Sulkov pozměněno na Sokol ZUD-oddíl Sulkov. Na začátku padesátých let se kopaná na Sulkově přestala hrát a vše se přestěhovalo do Líní. Opět se změnil název a to na TJ Baník Líně. 5. září 1954 byla v Líních pořádána krajská spartakiáda. V roce 1958, kdy se slavilo 50. let tělovýchovy a sportu na Sulkově, se otevřelo nové hřiště na kopanou. V sobotu 19.7.1958 na slavnosti vystoupilo 120 cvičenců oddílu ZTV ze Sulkova a z Tlučné, Vejprnic, Radčic, Lín a z Plzeňské Lokomotivy. V neděli na nové hřiště vyběhli fotbalisté. V zimním období se v roce 1958 a 1959 konaly tělocvičné besídky v sále „Ahojky“. V roce 1960 se na hřišti Sulkova uskutečnila okrsková spartakiáda. Cvičenci ze Sulkova cvičili v tomto roce také v Tlučné, na krajské a celostátní spartakiádě, a dokonce i ve slovenském Trenčíně.

Podle kroniky obce Líně v roce 1964 vedle sebe opět pracovaly Baník Líně a Baník Sulkov. Členka lyžařského oddílu TJ Baník Líně, dorostenka Jana Jirková, získala v roce 1964 v okresních přeborech v okrese Plzeň- sever přebornický titul ve slalomu. V únoru zvítězila v Jáchymovských slalomech a v přeboru západočeského kraje pořádaného též v Jáchymově získala přebornický titul v obřím slalomu. Na sjezdovce na Špičáku se umístila jako třetí. 1.března 1964 zvítězila v kategorii starších dorostenek na memoriálu Pavla Našince v obřím slalomu. Je držitelkou 1. výkonnostní třídy mládeže ve slalomu, v obřím slalomu a sjezdu. Koncem roku 1964 byl založen oddíl stolního tenisu, měl 14 členů. Mužstvo ledního hokeje postoupilo do krajského přeboru. Oddíl ZTV v květnu uspořádal tělovýchovnou akademii, na které cvičilo 132 cvičenců. Byl založen oddíl odbíjené. Poprvé v historii kopané v Líních sehrálo mužstvo Baníka mezinárodní přátelský zápas v NDR s mužstvem Einheit Schleiz. Toto mužstvo předtím navštívilo Líně.⁷¹ V roce 1965 se družstvo žáků zúčastnilo závodů SHM ve sportovní gymnastice. Mladší žákyně obsadily 3. místo v okrese. Jednota měla 199 členů. Na místním stadionu se konalo veřejné cvičení, kterého se zúčastnilo 450 cvičenců z Líní a z okolních jednot. Oddíl ledního hokeje byl na 1. místě v krajském přeboru, oddíl stolního tenisu na 1. místě okresního přeboru, oddíl odbíjené na 2. místě v okresním přeboru. Velmi dobře si členové jednoty vedou ve sjezdovém lyžování.

⁷¹ *Kronika obce Líně*

V roce 1988 se paní Brandnerová, členka výboru Baník Sulkov a členka ČSTV Západočeského kraje, zúčastnila VII. Sjezdu ČSTV v Praze.

2012

V tomto roce pracuje Tělovýchovná jednota Baník Líně o.s. pod hlavičkou ČSTV. Je zde organizováno 332 členů v těchto oddílech: kopaná, florbal, biatlon, klub českých turistů, stolní tenis, tenis, kulturistika, karate, aerobik, softbal, nohejbal a lední hokej.⁷²

⁷² Ústní sdělení paní Marie Brandnerové a Marie Hašové ze dne 18.1.2012

4.14 Tělocvičná jednota Sokol Zbůch

1919 – 1961

Podle dostupných zdrojů vznikl původní Sokol ve Zbůchu v roce 1919. Již v té době měl své hřiště ve stejném místě, kde je dodnes, na severním okraji vsi, blízko základní školy. Součástí sokolského areálu býval zděný altán, kde se konaly společenské akce. Největším propagátorem a organizátorem tu byl Jan Motyčka. 5. června 1921 se zde konalo veřejné cvičení. V roce 1927 též veřejné cvičení, na němž byli přítomni i cvičenci ze Sokola Líně. V roce 1929 existovala ve vsi tři sportovní sdružení – DTJ, Sokol a SK Olympia. 24. listopadu 1929 se konala slavnostní valná hromada na oslavu 10. výročí založení jednoty.⁷³

Z archivu Sokolské jednoty Blatnice se dozvídáme, že 13. května 1934 se bratři a sestry blatnické jednoty zúčastnili výletu III. okrsku Sokolské župy Plzeňské do Zbůchu. V roce 1934 byl ve Zbůchu v činnosti oddíl odbíjené, hrály se zápasy s jednotou Plzeň II, Plzeň Skvrňany, Chotěšov, Tlučná, Blatnice. V roce 1935 na závodech ve Zbůchu získal blatnický oddíl 1. cenu za odbíjenou.

Podle výpisu z pozemkových knih bylo dne 23.4.1931 vloženo podle tržové smlouvy vlastnické právo místní jednotě na pozemek číslo katastru 291 /13 (nyní 603). Po roce 1957 převeden majetek na tělovýchovnou jednotu Baník Zbůch. Toto sdružení ani po roce 1990 nepřestoupilo ze svazku ČSTV do nově obnovené ČOS. Soudním rozhodnutím z 19.2.1996 okresního soudu Plzeň – sever bylo rozhodnuto, že Tělovýchovná jednota Baník Zbůch je povinna s ČOS uzavřít dohodu o navrácení majetkových práv k uvedené nemovitosti. Tato dohoda, rovněž jako dohoda o výpůjčce, byla uzavřena ke dni 20. května 1996. Výměra pozemku činí 8806 m². Jedná se o původní cvičiště v sousedství základní školy. Na pozemku se mezi vzrostlým stromovým stářím přes 30 let nachází volná prostranství – travnatá plocha pro kopanou a neudržovaná písková hřiště na házenou a košíkovou. Pozemní vedení (voda, elektřina, kanalizace , plyn) jsou v dosažitelné vzdálenosti.⁷⁴

⁷³ Zbůch od pravěku k současnosti. OÚ Zbůch. 2003 s.7

⁷⁴ Paspoti.31.3.2000 Sokolská župa Plzeňská.

Dne 10. října 1938 ves obsadilo německé vojsko. Obec museli kromě jiných opustit i činovníci tělovýchovného spolku Sokol. V prostoru sokolského cvičiště byly za války vykopány okopy pro výcvik Luftschutz a Volkstrum, jehož příslušníci zde nacvičovali střelbu z pušek a také z Panzerfaustů.⁷⁵ Po osvobození Zbůchu americkou armádou 6.5. 1945 parkovali Američané na sokolském cvičišti se svými vozy.

Z obecní kroniky se dovídáme, že v roce 1952 velmi dobře pracovaly jednotlivé odbočky Sokola a to odbor kopané, hockey a kuželkářský, v roce 1957 také základní tělovýchova.

V roce 1961 v areálu přírodního divadla V cihelně proběhla tělocvičná akademie. V roce 1965 se jednota Zbůch zúčastnila veřejného cvičení v Líních.

1994 - 2011

V roce 1994 obdržel pan Bohumil Šindelář dopis ze Sokolské župy Plzeňské. Pan Šindelář se spojil s plzeňskou župou na základě vymáhání majetku sokolské župy soudní cestou. Starosta Sokolské župy Plzeňské pan Oldřich Rada v dopise píše, že záměrem sokolské župy je ustavit ve Zbůchu sokolskou jednotu, která by majetek Sokola měla ve své pravomoci. Dále vyzývá pana Šindeláře k angažování se o znovuuustavení sokolské jednoty ve Zbůchu.

O pět let později, 22.4. 1999, se v salonku hostince „Na vršku“ konala valná hromada občanů, kteří měli zájem o obnovení tělocvičné jednoty Sokol. Hlavním cílem přípravného výboru bylo seznámení občanů s hlavním cílem a posláním Sokola, volba výboru jednoty a volba dozorčí komise jednoty. Této ustavující schůze se zúčastnilo 14 zájemců a hosté – Ing . Jiří Sobota, starosta Sokolské župy Plzeňské, a Ing. Miroslav Čapík, jednatel Sokolské župy Plzeňské.

Organizační požadavky pro členství v TJ jsou tyto:

- 1. Každý člen musí podat přihlášku obsahující jméno, příjmení, r.č. a adresu. U žáků musí přihlášku podepsat rodiče. Průkazky stojí 2 Kč a jsou k dispozici na župě.*
- 2. Razítko jednoty zajistí župa, která zašle i registrační číslo jednoty.*

⁷⁵ Zbůch od pravěku k současnosti. OÚ Zbůch. 2003 s.21

3. *Znak Sokola je zákonem chráněná známka (nesmí se zneužít).*
4. *Organizace Sokola je třístupňová, každá jednotka plně odpovídá za své hospodaření. K tomu se musí zajistit konto v bance a IČO.*
5. *Členské příspěvky činí u dospělých 100,- Kč + 10 ,-Kč úrazové pojištění u pojišťovny Alianz.*
6. *Odvody příspěvků župě činí 20%, místní jednotě zůstane 80%. Odvody župě složenkou.*
7. *TJ musí vést seznam členů a každoročně jej obnovovat.*
8. *TJ musí vést výkazy o hospodaření a posílá je v předepsaných termínech župě.*
9. *TJ musí posílat zástupce na schůze výboru župy min. 2x za rok.*
10. *Na počátku činnosti lze žádat rezervy na cvičení, aby bylo možno úspěšně začít.⁷⁶*

Na závěr ustavující schůze byli zvoleni funkcionáři. Starostkou obnovené tělocvičné jednoty se stala sestra Lydie Bayerová, jednatelkou sestra Helena Králová, hospodářkou sestra Helena Hladíková, předsedou dozorčí komise bratr Bohumil Šindelář.

Od dubna 1999 pracoval ve Zbůchu oddíl všestrannosti mladších a starších žáků v počtu sedm žáků. V září roku 1999 bylo zahájeno cvičení žáků na sokolském cvičišti. Byla také podepsána smlouva se základní školou o propůjčení tělocvičny s nářadovnou. První velkou akcí byl dálkový pochod na Křížový vrch u Chotěšova, jehož se zúčastnilo 16 turistů. V říjnu téhož roku se začalo s obnovou a údržbou sokolského cvičiště. Vysekával a prořezával se živý plot kolem celého cvičiště. V prosinci Sokol pořádal mikulášskou nadílku.

V roce 2000 bylo při úpravě sokolského hřiště odpracováno téměř 200 brigádnických hodin. Upravovalo se doskočiště skoku dalekého, hřiště na odbíjenou a basketbal. Jednota pořádala sportovní odpoledne, stopovačky, nohejbalový turnaj, výlet na Chodsko, drakiádu, mikulášskou zábavu pro děti, zúčastnila se dvou turistických pochodů. Šest dětí odjelo v létě na sokolský tábor v Sedlicích.

V roce 2001 se 8 starších žákyň zúčastnilo župního přeboru v lehké atletice na stadionu Plzeň–Petřín. Žákyně Iveta Stavová zde získala bronzovou medaili.

⁷⁶ *Zápis z ustavující schůze valné hromady*

Na slavnostní akademii Plzeňské župy v Plzni – Skvrňanech vystoupily starší žákyně s pódiovou skladbou „Raining man“. (Příloha č.16)

V červnu roku 2002 se starší žákyně vypravily na oblastní slet do Liberce. Jednota měla 34 žáků, byl založen oddíl florbalu. Členové sokola společně cvičili, hráli různé hry, chodili na turistické výlety, jezdili do přírody, kde plnili úkoly Zálesáckého závodu zdatnosti, v létě se děti opět zúčastnily sokolského tábora v Sedlicích u rybníka Milavý.

Na valné hromadě konané v březnu 2004 seznámili cvičitelé členy s činností jednotlivých oddílů. Pravidelně trénovali mladí florbalisté pod vedením bratra Bayera. Sestra Žalmanová byla cvičitelkou mladších a starších žákyň. Jejich cvičení bylo zaměřeno na sportovní gymnastiku a aerobic, v dalším roce také na míčové hry.

S nacvičeným programem aerobiku vystoupila děvčata na vánočním turnaji žáků v řecko – římském zápase. Skupina děvčat se jela podívat do Prahy na soutěžní klání družstev Euroteamů, aby si mohla udělat představu o úrovni soutěží v rámci celé České republiky. O sokolské cvičiště projevil zájem Obecní úřad ve Zbůchu s cílem vybudovat zde školní jídelnu a provést úpravu sportoviště. Členové TJ nedoporučili tento pozemek k bezplatnému převodu do vlastnictví obce z obavy, že by mohl být sportovní pozemek později pronajímán za peněžitou úplatou a místní děti by tak ztratily možnost využívat tento prostor ke sportovnímu vyžití. Nebrání se však spolupráci s obecním úřadem, a společnými silami by rádi vylepšili dosavadní stav cvičiště.

Ke dni 30.6. 2004 ukončili aktivní cvičitelskou činnost cvičitelé Bayer a Žalmanová, proto starostka jednoty sestra Bayerová doporučila zaměřit do budoucna aktivní činnost na turistiku a pobyt v přírodě.

V letech 2005 až 2011 měla jednota 10 členů. Na sokolském cvičišti bylo odpracováno každoročně přibližně 200 brigádnických hodin věnovaných úklidu, údržbě, prořezávce náletových keřů a odstranění několika vzrostlých stromů poškozených vichřicí. Členové podnikali pěší túry na Hořovicku, Domažlicku a na Šumavě. Z důvodu časové zaneprázdněnosti dvou cvičitelek neplánovala jednota pravidelná cvičení pro žáky ani pro veřejnost. V roce 2010 pořádala jednota dětský den, drakiádu a mikulášskou zábavu ve spolupráci s místní organizací hasičů a klubu Věcí veřejných.⁷⁷

⁷⁷ Ústní sdělení paní Lydie Bayerové ze dne 9.12.2011

4.15 Tělovýchovná jednota Sokol Kozojedy

Veřejné cvičení sokolů na návsi

1919 -1948

Vznik místního Sokola se datuje k 19. červnu roku 1919. O jeho založení se zasloužil Jaroslav Vostatek, místní rodák a učitel.

Už v roce 1920 se členové zúčastnili VII. všesokolského sletu v Praze. V letech 1920, 1921, 1924, 1928, 1932 a 1935 se na návsi obce konala veřejná cvičení. Jednota pořádala i tělocvičné akademie. V roce 1922 měl Sokol 64 členy. Cvičilo se u Špirků, později u Šotolů. Cvičení navštěvovali žáci, dorost i dospělí. Pořádala se divadla, plesy i přednášky. V roce 1929 pořídil Sokol nové jeviště a nářadí. V září roku 1932 si kozojedští připomněli 100. výročí narození Miroslava Tyrše slavnostním projevem, zapálením hranice a poslechem rozhlasového přenosu oslav z Tyršova domu v Praze. Byl založen odbor odbíjené. V roce 1938 sokolové sehráli divadelní představení F.X. Svobody – Poslední muž, konal se závod ve střelbě brokovnicí na asfaltové holuby, sokolové spolu s republikánským dorostem pořádali slavnost staročeských májů.

X. všesokolského sletu v Praze se zúčastnili čtyři muži a dvě dorostenky. V roce 1939 daroval Sokol obci částku 2500,- Kčs na zřízení telefonní linky do Kozojed. Na jaře roku 1941 byla činnost jednoty zakázána. V roce 1947 měla jednota 100 členů a připravovala se na XI. všesokolský slet. Zúčastnili se ho 4 dorostenci, 10 dorostenek, 8 mužů a 8 žen. Byla to nejpočetnější výprava v historii a účastníci se vrátili ze sletu nadšeni. I přes snahy ostatních činovníků zakázal akční výbor starostovi Sokola Jaroslavu Bechovi vykonávat funkci. Počet členů Sokola v této době poklesl na 35 členů.

1949 – 1989

V dalším období se v Kozojedech dařilo především odbíjené a kopané. Na návsi, kde se dříve konala veřejná cvičení sokolů, se nyní denně hrávala odbíjená v podobě přátelských zápasů nebo turnajů. Později se mužstvo přihlásilo do okresního přeboru, v 70. letech postoupilo do krajské soutěže. V roce 1957 pracovaly oddíly kopané, odbíjené a stolního tenisu. Začalo se opět hrát divadlo. Nacvičovalo se na II. a III. celostátní spartakiádu. Počtem členů 125 se stal Sokol nejaktivnějším spolkem v obci.

Okresní tělovýchovnou akademií byl dne 26. října 1969 otevřen kulturní dům v Kozojedech. Tím se cvičencům naskytl možnost cvičit i v zimních měsících.

Ženy, dorostenky a žákyně vystoupily na tělovýchovné slavnosti v Kozojedech a zúčastnily se také slavností v Kralovicích a Žichlicích. Rekordních 150 cvičenců se zapojilo do nácviiku Československé spartakiády v roce 1975. Nacvičovalo se osm skladeb. Cvičenci se zúčastnili místních vystoupení v Žichlicích, Zručí, Dobříči, Oboře, okrskové spartakiády v Kralovicích a okresní spartakiády v Nýřanech. V Kozojedech se místní spartakiáda konala 25. května 1975. Byla zahájena průvodem obcí. Osm skladeb shlédlo více než 500 diváků. Mladší žáci a žákyně a ženy se zúčastnily celostátní spartakiády v Praze. Fotbalové utkání s internacionály pražské Slávie se hrálo v Kozojedech v roce 1979 v rámci oslav 60. výročí založení Sokola v obci. V době nácviiku na spartakiádu 1980 počet členů Sokola překročil hranici dvou set osob. 142 cvičenců vystoupilo na místních, okrskových a okresní spartakiádě. Sedm cvičenců se zúčastnilo spartakiády v Praze.

Fotbalisté hráli okresní soutěž, po reorganizaci byli zařazeni do 4.třídy. V ZRTV cvičili pravidelně ženy, žákyně a žáci. Na spartakiádu 1985 se nacvičovaly tři skladby. V Praze na spartakiádě vystoupily jen dvě ženy.

V dalších letech došlo k rozšíření činnosti odboru ZRTV. Hrál se ženský volejbal, začali cvičit rodiče s dětmi, oddíl mladších žáků se změnil na turistický oddíl, rozšířila se činnost stolního tenisu, úspěšný byl oddíl odbíjené – získal v letech 1982 a 1983 titul okresního přeborníka.⁷⁸

1990 – současnost

V květnu roku 1990 se v Kozojedech konalo poslední veřejné cvičení spartakiádních skladeb. Po zrušení spartakiádních vystoupení ukončil odbor ZRTV svoji činnost. Také družstvo stolního tenisu pro nezáměr skončilo. Ve své činnosti pokračovalo družstvo kopané, tým mužů a žáků. Svoji činnost zahájil oddíl šachistů.

Po několika letech útlumu nastalo v TJ oživení. 20.června 2009 proběhla na místním sokolském hřišti oslava 90. výročí založení Sokola. Téměř 800 lidí se přišlo podívat na vzorně připravený program.

V roce 2011 pracovalo v Kozojedech 9 sportovních oddílů. Registrovaný byl oddíl kopané, družstvo mužů hrálo v tomto roce 3. třídu, starší žáci okresní soutěž. Zájmově působily v obci: oddíl florbalu, odbíjené muži i ženy, cvičení s dětmi, mladší žákyně, zumba, aerobik, oddíl cykloturistiky. V těchto oddílech sportovalo přibližně 120 cvičenců.⁷⁹

78 Svoboda ,J., Zilynskij,B. *Spolkový život v Kozojedech v 19. a 20. století.* Praha 1999

79 Ústní sdělení pana Miroslava Němce ze dne 9.1.2012

4.16 Tělocvičná jednota Sokol Žihle

1922 - 1938

Tělocvičná jednota v Žihli byla založena v roce 1922. V té době v Žihli žilo přibližně pouze 18 % Čechů. Cvičilo se v neděli dopoledne na zahradě pana Procházky. Asi 5 cvičenců, které vedl bratr Piškule z Mladotic, zde cvičilo prostná a základní prvky na hrazdě, provizorně upevněné mezi dvěma stromy. Jednota uspořádala ples, na kterém hrála i kapela Sokola. Od roku 1923 se cvičilo v nové školní budově.

V roce 1924 byl založen dramatický odbor společný pro TJ Sokol a NJP. Činnost velmi vzrostla, když byla ochranitelkou jednoty určena TJ Příbram. V červnu roku 1924 se žactvo, dorost i členstvo vydalo vlakem na třídní zájezd do Příbrami. Na nádraží je vítalo plné nástupiště sokolů a sokolská hudba. Ubytování byli v rodinách příbramských sokolů. Konala se slavnostní akademie obou jednot a slavnostní průvod městem. V tomto roce byl ustanoven cvičitelský sbor žen.

V roce 1925 sehrála jednota Horní Břízy v Žihli pohádkovou hru Blaničtí rytíři. V obci se konalo slavnostní otevření Národního domu. Jako hosté byli pozváni i příbramští sokolové, kteří při této příležitosti darovali žihelským sokolům prapor.

Na VIII. všesokolském sletě v Praze cvičili muži, ženy, dorost i žactvo.

V letech 1935 a 1936 se ze Žihle odstěhovalo několik bratří a sester, kteří pracovali ve výboru Sokola. Činnost jednoty se tím velmi oslabila.

V letech 1936 – 1937 si Žihelští vybudovali cvičiště.

V únoru 1938 se tak jako každoročně konala maškarní veselice. 27. února 1938 byla uspořádána besídka s programem hudebním a tělocvičným. Vystupovalo zde žactvo a dorost. 24.4.1938 pořádala TJ ideovou školu. Za župu zde byl přítomen župní vzdělavatel bratr V. Kuchyňka.

30.4. 1938 uspořádala jednota předšletový večer s ukázkami sletových prostných všech složek a cvičení na nářadí. Počátkem října 1938 obsadila Žihli německá armáda. Většina českých obyvatel odešla do Protektorátu. Sokolský majetek byl přestěhován do Potvorova, kronika do Příbrami.

1946 - 1950

V březnu roku 1946 byla v Žihli znovu založena Tělocvičná jednota Sokol. Náčelník Walter Pech sháněl po okolí sokolské tělocvičné nářadí. Zaregistrovalo se 42 mužů a 32 žen. Provozovala se prostrná a cvičení na nářadí, připravovala se veřejná vystoupení. Muži a ženy vystoupili na XI. všesokolském sletu v Praze v roce 1948. Velmi aktivně pracoval divadelní odbor Sokola. Sokol pořádal šibřinky a silvestrovské zábavy.

V roce 1950 byla činnost Tělocvičné jednoty Sokol v Žihli, v rámci sjednocení tělesné výchovy, zastavena. Nově vzniklá Tělovýchovná jednota Tatran Žihle zahrnula do své činnosti kopanou, která se stala v této organizaci dominující. Sokolská všestrannost a divadelní činnost dále pokračovala, ale její síla slábla.

1983 – 1991

Od roku 1983 v Žihli cvičil oddíl ZRTV při TJ Slavoj Žihle. Cvičili ženy, žákyně a žáci. Členové ZRTV si na své mimořádné schůzi odhlasovali přestup z ČSTV do ČOS.

1992 – 2012

Tělocvičná jednota Sokol Žihle byla znovu obnovena 1. června roku 1992. Na valné hromadě v roce 1994 byla žihelským sokolům slavnostně předána Pamětní kniha Sokola Žihle. Poslední zápis v ní je z roku 1938. Po celou tuto dobu byla kronika uschována v sokolské rodině Ing. Jiřího Soboty, současného starosty Sokolské župy Plzeňské.

V červenci 1992 byl sokolské organizaci předán obecním úřadem její majetek, letní cvičiště.

V roce 1994 se v Žihli konal celožupní jarní pobyt v přírodě. 68 účastníků se ubytovalo ve škole, pěšky se vydali do Rabštejna, večer se sešli u táborového ohně. Další den se konaly soutěže, hrály se míčové hry. Sokol přihlásil 9 cvičenek do župního přeboru všestrannosti. Jednota se zúčastnila slavnosti kladení věnců k památníku obětí II.světové války v Žihli.

Dále se někteří členové zúčastnili kožlanského Pochodu krajem Edvarda Beneše (Příloha č. 17) a veřejného vystoupení v Třemošné. Na XII. všesokolském sletu v Praze roku 1994 cvičilo 15 mladších zákyň, 24 starších zákyň, 9 žen a 2 starší cvičenci.

V roce 1995 dvě sestry složily cvičitelské zkoušky III.třídy.

V roce 1996 jednota pořádala turistické výšlapy, zúčastnila se župních závodů všestrannosti, někteří členové se opět zúčastnili pochodu krajem dr. Edvarda Beneše v Kožlanech. Deset dětí ze Žihle se zúčastnilo sokolského letního tábora ve Starém Klíčově. Žákyně žihelské jednoty se zúčastnily Běhu 17. listopadu, který pořádala jednota Třemošná.

V roce 1998 si vlastními silami členové jednoty upravovali sokolského hřiště, vybuodovalo se doskočiště na skok daleký, jednoduchá hrazda a odrazová stěna na tenis. Jednota získala vlastní sokolskou klubovnu v Národním domě. Začaly cvičit starší ženy. Společně se Sokolem Koterov se žihelští sokolové zúčastnili turistického pochodu povodím Střely. Tři dny členové jednoty tábořili v chatkách pod Strážištem. Dorostenky se zúčastnily slavnostní akademie ke 115. výročí založení Sokola v Plzni.

5 dětí a 3 dospělí se vydali v říjnu 1999 na vrchol hory Velký Blaník v rámci akce Třináct sletových vrcholů, kterou pořádala ČOS.

V roce 2000 měla tělocvičná jednota 120 členů, pravidelně, jednou týdně, cvičili muži, ženy, žákyně a žáci. Začal se výrazně projevovat oddíl košíkové děvčat. XIII. všesokolského sletu v Praze se zúčastnilo 26 členů jednoty, kteří cvičili ve skladbách mladší žákyně s kladinkami, ženy a starší žákyně a žáci. Sokol pořádal pohádkový les, mladší žákyně se vydaly na výlet do chrámu sv. Bartoloměje do Plzně.

V roce 2001 se ženy zúčastnily Sportovní akademie SokolGym v Tyršově domě na Újezdě. V Žihli byla pořádána akademie k 80. výročí založení Sokola, členky basketbalového oddílu se zúčastnily soustředění v Plasích.

V roce 2002 se dvě družstva chlapců zúčastnily soutěže ve florbale. Jednota se zúčastnila župní soutěže ZZZ a sokolské všestrannosti nad 60 let. Děvčata z oddílu košíkové vybojovala 4. místo na celostátním turnaji v košíkové zákyň v Hradci Králové. Jednota se zúčastnila pochodu z Plzně -Bílé Hory do Třemošné, kde v klubovně Sokola Třemošná shlédli účastníci výstavu ke 100 letům trvání Sokola v Třemošné.

V roce 2003 se kromě pravidelného cvičení sokolové zúčastnili dalších akcí. Například župní soutěže seniorů nebo župního přeboru žactva v gymnastice. Na vlastním hřišti pořádala jednota soutěž v atletice. Ke vzorně pracujícím oddílům basketbalu a florbalu přibyl nový oddíl nohejbalu.

V roce 2004, po vítězství v župním kole ve florbale, postoupili žihelští chlapci do celostátního kola a získali zde 1.místo. Soutěže všestrannosti se zúčastnili senioři a mládež.

V roce 2005 pravidelnou činnost vykazovaly tyto oddíly: nejmladší žactvo, mladší žákyně, florbal hoši, košíková mladší a starší dívky, aerobik ženy, ženy-cvičení s gymbally, ženy jóga, muži nohejbal.

V roce 2006 se žihelští sokolové opět zúčastnili všesokolského sletu v Praze.

V roce 2007 uspořádal Sokol Žihle spolu s obecním úřadem maškarní průvod masek, vědomostní soutěž v Národním domě, pohádkový les, nohejbalový turnaj, slavnostní rozsvěcení vánočního stromu před školou. Konal se 1. ročník Žihelské lávky, kdy se na bicyklu zdolával rybník. I v letech 2008 – 2011 vykazoval Sokol mnoho tělocvičných i společenských akcí.⁸⁰

V roce 2012 nacvičují dvě žihelské ženy na XV. všesokolský slet. Na nácviky dojíždějí do Plzně. Pravidelně se cvičí v těchto oddílech: aerobik, basketbal, florbal, gymnastika, jóga, nohejbal, volejbal, žactvo. Oddíl gymnastiky se připravuje na závody sokolské všestrannosti.⁸¹

80 Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Žihle

81 <http://www.sokol.cz/jednoty-zihle/index.php?action=oddilyvsestrannost&menu=3http>

4.17 Tělovýchovná jednota Slovan Blatnice

1933 – 1938

O tom, že by v Blatnicích bylo potřeba tělocvičného nepolitického spolku se uvažovalo dávno předtím, než byl Sokol založen. Chyběla zde však vhodná místnost, kde by se cvičení prováděla. A tak, když byla v roce 1933 dokončena přestavba hostince U Hrdonků na Národní dům, v němž byl sál vhodný ke cvičení, ožila v Blatnici myšlenka založit zde Sokol.

Na den 8. října roku 1933 byla svolána ustavující schůze. Jak bylo dáno v sokolských stanovách a řádech, mohla se ustavit nejprve odbočka některé blízké sokolské jednoty. Nýřanská jednota se tehdy stala mateřskou jednotou blatnické pobočky. Schůzi řídil Václav Lang jako zástupce III. okrsku plzeňské župy a nýřanské jednoty. Prvním předsedou blatnické jednoty byl zvolen Václav Nejedlý, řídící učitel v Blatnici, náčelníkem František Kulhánek, hasič z Větrné jámy. Do Sokola se přihlásilo 26 mužů a 22 žen. První cvičební hodina se konala 17. října 1933. Poprvé na veřejnosti vystoupila blatnická pobočka již 28. října 1933 na srazu Sokolstva ve Stodě. Doma se pobočka poprvé představila dne 17.12.1933 uspořádáním vánoční pohádkové hodinky pro žactvo se světelnými obrazy.

V dalším roce se konala sokolská veselice, tělocvičná besídka, okrskový výlet do Zbůchu, pozadu nezůstávala ani vzdělávací činnost. Protože činnost pobočky měla dobrou úroveň, bylo povoleno osamostatnění. 26. května 1934 na slavnostní valné hromadě došlo k přeměně pobočky v jednotu. Valná hromada byla zahájena pochodem, který zahrál nový hudební kroužek jednoty. Noví členové skládali slib do rukou nýřanského starosty a na prapor nýřanské jednoty. Starostou samostatné tělocvičné jednoty se stal Jaroslav Holeček, úředník z Zieglerova dolu. Nově vzniklá jednota obdržela od Sokolské župy Plzeňské půjčku 3000,- Kč a objednala si bradla, hrazdu a koně. 17. června 1934 se v Blatnici konalo první veřejné cvičení. Cvičení předcházel mohutný průvod obcí. Slavnostní proslov pronesl župní starosta Dr. Augustin Šíp z Plzně. Podniku se zúčastnil i Sokol Nýřany, Tlučná, jízdní sokolové z Plzně, Doubravky a Újezda a Selská jízda z Plzně. Morální úspěch veřejného cvičení byl dalekosáhlý.

První rok své samostatnosti zakončila jednota 23. prosince 1934 žákovskou besídkou, na níž předvedli žáci a žákyně několik tělocvičných čísel. Dětem byla rozdána koleda (jablka, ořechy, fíky) a archy s „Husitským vojskem“ a „Sokolským sletem“ k vystřihování. Na tuto nadílku přispěl Jezdecký odbor Sokola Plzeň I. , který se stal ochránitelkou blatnické jednoty.⁸²

Sokol Blatnice obdržel různé dary například: Hned po svém vzniku 200,- Kč od ředitelství Zieglerova dolu, 6 skříněk šatnových rovněž od Zieglerova dolu, 20 košilek a kalhotek (sokolské úbory) od firmy Jaroslav Kodet v Plzni, kladinu, stojany na skok vysoký, tyče, můstek, nízká bradla pro žactvo od bratra stavitele Čapka z Nýřan. Látku na 3 úbory pro žákyně od firmy Josef Vejvoda Plzeň. Uhlí k vytápění sálu od dolů Václav (majitel Kučera a spol.) a Concordie v Blatnici (majitel Dr. Procházka), znovu 250 Kč od Zieglerova dolu, 100 Kč od sestry Olgy Ptákové, 1 dorostenecký kroj od sestry Ptákové, 2 dorostenecké kroje od sestry Svejkové z Radnic, různé sokolské časopisy od Tělocvičné jednoty Radnice, 100 kusů dopisních papírů s nápisem od bratra Mendlíka ze St. Strašnic.⁸³

Na valné hromadě konané 10. února 1935 se Blatničtí mohli radovat z druhého místa za cvičební činnost v rámci celé župy Plzeňské. V roce 1934 jednota pořádala 77 vzdělávacích podniků, vlastnila náradí za 6000 Kč a knihy v ceně 1800 Kč. V den valné hromady měla jednota přesně 100 členů.

(V roce 1930 bylo v Blatnici napočteno 375 Čechů a 674 Němci.)

V únoru roku 1935 jednota pořádala sokolskou veselici a dětský karneval. Výtěžek těchto podniků byl více než 1000 Kč. Z dalších podniků tohoto roku - účast na veřejném cvičení v Nýřanech, v Pňovanech, ve Stříbře, veřejné cvičení III.okrsku v Křimicích. Účast na těchto veřejných cvičeních umožnil bratr Hucl bezplatným zapůjčením povozů. Jednota se připravovala na oslavy 50.letého trvání Plzeňské župy sokolské.

82 *Pamětní kniha TJ Sokol Blatnice*

83 *Tamtéž*

Tělocvičná besídka 1936

Z výroční zprávy náčelníka bratra Kulhánka a jednatele bratra Majera je patrné, že i v roce 1936 byl v jednotě čilý ruch. Jednota měla deset výborových schůzí, uspořádala dvě členské (Příloha č. 18) a jednu žákovskou tělocvičnou besídku. 3. dubna přijel do Blatnice bratr Štrunc, župní náčelník, za účelem nácviku župních sletových prostných. Mimo župního sletu se jednota zúčastnila ještě veřejného cvičení v Pňovanech, kam se dvanáct mužů a čtyři dorostenci vydali na kolech. Byla též přítomna na veřejném cvičení v Nýřanech u příležitosti otevření sokolovny. V létě se dvanáct členů jednoty zúčastnilo zájezdu na Slovensko. Dopisů došlých a odeslaných bylo celkem 416.

Největším podnikem jednoty v roce 1937 bylo veřejné cvičení za účasti Sokola Nýřany. Členové i žactvo vystoupili také na sletu III. okrsku v Líních, na veřejném cvičení v Nýřanech a v Chotěšově. Aktivita družstva odbíjené byla v tomto roce slabá. Od 14. do 21. září byla v důsledku úmrtí bratra prezidenta osvoboditele Masaryka zastavena v jednotě činnost. Jeho pohřbu se zúčastnilo pět bratrů v sokolském kroji a dva v legionářském kroji. 28. října byl jako vstupní podnik X. všesokolského sletu konán rozestavný běh. Blatnická jednota se ho zúčastnila na trati Praha – Aš. Blatnickým byl přidělen úsek Vlkýš – Sytno v délce 4,5 km. Běželo celkem 22 členů.

V prosinci byl pro žactvo promítán zvukový film Perníková chaloupka. Během roku probíhala střídací akce na X. všesokolský slet, úspory členstva se ukládaly v místní Kampeličce.

V roce 1938 objevuje se v tisku Hraničářská hlídka tento inzerát: *Hledá se spolek nebo stolní společnost, které by se chtěly státi ochranitelkou mladé snaživé sokolské jednoty, žijící ve zněmčeném území. Je to Sokol Blatnice u Nýřan, založený roku 1933. Tato jednota z původních 40 členů vzrostla na 116 členů a plní vzorně svou povinnost a poslání sokolské jednoty ve zněmčeném území: Střeží národní zájmy a šíří brannost prováděním řádného cvičení, které jest stále navštěvováno 30% členstva. V letošním roce vytklo si vedení jednoty za úkol vypraviti na X. slet pokud možno největší počet cvičících, jakož i diváků, neboť mnozí z členů dosud ani Prahu neviděli. K tomu nutno sehnati finanční prostředky. Najde se národně uvědomělá stolní společnost, která tomuto ušlechtilému cíli výboru Sokola v Blatnici u Nýřan svojí pomocí přispěje? Bližší sdělí vzdělavatelka jednoty sestra Huclová v Blatnici, pošta Nýřany.*

Díky sestřám Hubálkové, Náthové a Huclové bylo veškeré nářadí a knihovna Sokola ještě před tím, než do Blatnice vtrhlo německé okupační vojsko, odvezeno do Tlučné, kde bylo vše svěřeno tamní sokolské jednotě.

1947 - 1960

Impuls ke znovuzaložení Sokola v Blatnici dal místní národní výbor. Na informační schůzce konané 14. ledna 1947 podal občanům informace o sokolstvu starosta nýřanského Sokola Václav Koutský. V březnu roku 1947 vyzýval blatnický rozhlas občany k zapojení se do cvičení v sále Národního domu. Pozváni byli nejen ti, kteří již cvičivali v Sokole, DTJ nebo jiném tělocvičném spolku, ale i ti, kteří dosud necvičivali. Sokol měl v tomto roce 60 členů. Nářadí, které bylo v roce 1938 ovezeno do Tlučné, bylo z části přivezeno zpět. Činnost Sokola již nebyla na takové výši jako před válkou .

V roce 1948 byl z Blatnice odeslán tento dopis:

České mládeži v Americe

*Sokolstvo z celé Československé republiky chystá se k svému velkému svátku,
XI. všesokolskému sletu v Praze.*

Mezi statisíci cvičícími , kteří se připravují k účasti na XI. sletu jsme i my, členstvo, dorost a žactvo z hornické obce Blatnice, pošta Nýřany, kraj Plzeň. Čím více se slet blíží, tím více si uvědomujeme, že možnost pořádání opět sokolský slet, přineslo nám osvobození z německého jha. Při tom vzpomínám s vděčností, že mezi těmi, kdož se o naše osvobození zasloužili, bylo také mnoho amerických Čechů. Těšíme se, že mnozí z amerických Čechů na slet přijedou. Byli bychom šťastni, kdybychom mohli Vás zde uvítat všechny a prokázat Vám svojí vděčnost a lásku krajanskou. Bohužel pro ohromnou vzdálenost nebude to možné, a proto posíláme Vám alespoň naše srdečné pozdravy touto cestou a přikládáme letáčky v anglickém jazyce, které prosím dejte kolovat mezi svými známými Američany.

Pakliže přáli byste si vidět náš slet alespoň na obrázku, pište nám a my Vám rádi pošleme fotografie ze sletu.

Co srdce spojí – moře nerozdvojí! Nazdar!

Dorostenci a dorostenky Sokola Blatnice p. Nýřany Československo⁸⁴

Za účelem sloučení se konala v dubnu společná schůze Sokola a Sportovního klubu Slovan. Ke sloučení zatím nedošlo. Členové Sokola se zúčastnili okrskového cvičení v Nýřanech a několik cvičenců cvičilo na XI. všesokolském sletu v Praze. Koncem roku došlo ke sloučení Sokola a SK Slovan .

V roce 1949 byl utvořen oddíl kopané. V tomto roce sehrál 22 zápasů. V Sokole cvičilo žactvo, dorost a částečně muži.

V roce 1951 nesla podle kroniky obce jednota název Sokol JZD. V činnosti byl odbor kopané. V květnu byl uspořádán Sokolský den, na jehož programu se většinou podílely místní školy.

V roce 1952 sehrál oddíl kopané 18 mistrovských zápasů a umístil se v okresní soutěži na 3. místě. Sokol zahájil úpravu hřiště. Byla založena běžecká dráha, vykopány základy pro stavbu kabin. 2. listopadu z obce vystartovala štafeta se stuhou „ Blatnice zdraví SSSR“ do Stoda.

84 Pamětní kniha TJ Sokol Blatnice

V roce 1953 měl Sokol pouze oddíl kopané. Byla dokončena stavba stadionu a budova na cvičišti. Cvičiště bylo slavnostně otevřeno 22. září. Učinkovali místní hudebníci, byl sehrán zápas Sokola Praha proti Plzni. Přítomno bylo 800 diváků a hostů z Prahy.

V dalším roce byl nejaktivnějším oddílem Sokola opět oddíl kopané, avšak slibně se začal rozvíjet i oddíl ledního hokeje. Pracoval také oddíl odbíjené a lehké atletiky. Oddíl všeobecné přípravy cvičil jen nepravidelně v zimních měsících. Na návrh krajského vedení DSO Sokola na vyrovnání plochy hřiště, byla vypracována nová dokumentace a přikročeno ke srovnávání terénu těžkou technikou.

V roce 1955 měla jednota 125 členů. Úspěšně si v tomto roce vedl oddíl základní tělovýchovy. Nacvičoval spartakiádní prostná cvičení, s nimiž v počtu 24 cvičenců vystoupil na okresní spartakiádě ve Stodě, na krajské spartakiádě v Plzni i na I. celostátní spartakiádě v Praze. Jednota pořádala dvě tělocvičné akademie a tři taneční zábavy.

V roce 1960 se nacvičovalo na II. celostátní spartakiádu. Ukázky prostných cvičení předvedli cvičenci jednoty na tělovýchovné akademii na jevišti „U Faitů“, a na cvičišti u školy. Oddíl kopané zahájil na podzim soutěž v novém okrese Plzeň – sever.

1961 - 1980

V těchto letech v jednotě velmi dobře pracoval oddíl kopané a turistiky, oddíl základní tělesné výchovy jen nepravidelně. Cvičencům byl k dispozici sál místního pohostinství „u Faitů“, sportovní hřiště, letní cvičiště s vybavením pro košíkovou a odbíjenou. V rámci oslav 30. výročí založení českého sportovního klubu Slovan v Blatnici přijala místní tělocvičná jednota v roce 1963 se souhlasem nadřízených složek znovu jméno Slovan Blatnice. V roce 1965 A mužstvo oddílu kopané vyhrálo svou skupinu I.A třídy a stalo se tak účastníkem krajského přeboru. Pro aktivní členy oddíl zajistil pobyt v rekreačním středisku Řešín u Bezdruzic. Přes snahu výboru se nepodařilo zajistit nácvik na III. celostátní spartakiádu. Jednota pořádala lyžařský závod a přebor obce ve stolním tenise. Byl ustaven oddíl házené, krátce existoval oddíl kulturistiky. V roce 1971 se v Blatnici konal turnaj v házené žaček, mezinárodní zápas v kopané s družebním městem NDR Markersbachem, zápasy v házené a v kopané.

Oddíl ZTV pracoval stále nepravidelně. Bylo to způsobeno nedostatkem zájemců o cvičení prostných a gymnastiky, v roce 1980 došlo k uzavření tělocvičny pro její dezolátní stav. Turistický oddíl měl širokou základnu.

1981 – 2011

V aktivní činnosti pokračovaly oddíly kopané a turistiky. Turistický oddíl vedl učitel Josef Hájek, členové se účastnili pochodů v blízkém i vzdálenějším okolí, v létě putovali po ČSSR. V roce 1982 získali 40 odznaků „100 jarních kilometrů“. 6 členek ZRTV cvičilo ve třídě základní školy.

V roce 1988 byla zahájena stavba tělocvičny jako přístavba k základní škole. Stavba byla dokončena v září roku 2001. V osmdesátých letech pracoval pod ZRTV taneční kroužek.

V roce 2010 měla jednota TJ Slovan 187 členů. Jednota se věnovala nejen sportu, ale také organizování mnoha kulturních akcí, které jsou zdrojem příjmů pro spolek. Tělocvična v obci je denně využívána. Dopoledne školou, odpoledne zde trénují fotbalisté všech kategorií, probíhá kondiční cvičení pro ženy. Mužstvo A oddílu kopané obsadilo 14.místo v okresním přeboru, do soutěží jsou zapojeni též žáci, dorost a stará garda.

Výrazná osobnost tělovýchovy v Blatnici

Josef Hájek – učitel, turista, cestovatel. Narodil se v roce 1923. Do Blatnice jako učitel ZŠ nastoupil v roce 1953. Ihned založil turistický kroužek při škole. V roce 1959 začal pracovat s dětmi v turistickém oddíle TJ Sokol. Cestovali většinou pěšky v kombinaci s jízdou vlakem. Podnikali i výlety na kolech. Jednodenních výletů se uskutečnilo nespočetně, tábořilo se v přírodě i pod stany, konaly se lyžařské vícedenní výlety, putovní tábory po Maďarsku, Polsku, Vysokých a Nízkých Tatrách, Malé Fatře, Roháčích, českých a moravských horách. Celkem 40 putovních táborů se pod vedením Josefa Hájka uskutečnilo v letech 1954- 1990. Po celou dobu své práce s dětmi je učil lásce k přírodě, poznávat krásy naší vlasti, orientovat se v neznámé krajině. Za svou práci byl odměněn ONV Plzeň – sever „Čestným uznáním“ a ÚV ČSTV „Veřejným uznáním II.stupně“.⁸⁵

85 *Kronika obce Blatnice*

4.18 Tělovýchovná jednota Sokol Město Touškov

Z historie obce

Po třicetileté válce byli do Touškova povoláni řemeslníci a zemědělci z Německa. Tím hodně vzrostl počet německých obyvatel. Další příčinou toho, že v Touškově v národnostním složení převládali Němci, byl velký mor, který zuřil v Čechách v roce 1680. Na konci 19. století se v poněmčeném Touškově začal rozmáhat německý nacionalismus, který trval až do vzniku první republiky. Ve městě v té době žilo podle sčítání obyvatel v roce 1921 na 212 Čechů a 1238 Němců. Po vzniku republiky se počet obyvatel české národnosti začal ve městě zvyšovat a tím i jejich vliv. Fungovala tu i Národní jednota pošumavská. Od poloviny 30. let 20. století začalo zhoršování vztahů mezi Čechy a Němci. Po podepsání Mnichovské dohody došlo k záboru pohraničních oblastí. Touškov byl zabrán 10. října 1938. K 1. prosinci 1945 bylo v Touškově 563 Čechů.⁸⁶

1946 - 1988

Dne 4. listopadu 1946 byla ve městě založena pobočka Jednoty sokolské Kozolupy pod názvem Sokol Město Touškov s bratrem Janem Poláčkem v čele. V březnu 1948 došlo ke sjednocení tělovýchovné jednoty v Touškově pod hlavičkou Sokol.

Byla prováděna cvičení v prostných, na nářadí a gymnastika ve školní tělocvičně i tělovýchovná vystoupení na volném prostranství. Členská základna v té době měla asi 150 členů. Ve městě vznikl první fotbalový oddíl. Po XI. sletu všesokolském, v červnu 1948, končí toto krátké období sportovní aktivity.

Došlo k šikanování politicky nespolehlivých členů Sokola. Působil akční výbor. Obec sokolská jen organizovala společenské akce: bály, oslavy a politicko – agitační akce, bez sportovců. V 50. letech se jednota postupně vracela ke sportu. Aktivní byl oddíl kopané, byl založen oddíl odbíjené a šachový kroužek. V roce 1952 opět existovalo jen družstvo kopané.

86 <http://www.touskov.cz/mesto/historie-mesta/>

Oživení nastalo v roce 1957, vracejí se bývalí sokolové doplněni mladými nadšenci. V této době měla členská základna 275 členů. Oddíl kopané měl družstvo mužů, dorostu a žáků. Byl obnoven oddíl odbíjené i s ženským družstvem. Nedostatečné jsou ale materiální podmínky. Chybí vybavení tělocvičny, klubová místnost, finance. Nejlepší jednotlivci odešli za lepšími podmínkami. Rozpadl se oddíl odbíjené, oslabilo se mužstvo kopané. Členská základna se snížila na třetinu. Ztráta fotbalového hřiště ve prospěch výstavby sušky byla další rána.

Po dvou letech nastalo oživení. V roce 1970 byla zahájena výstavba současného stadionu. V této době měl oddíl 88 členů. Fotbalisté zatím neměli kde trénovat, zápasy se hrály na hřištích soupeřů. Hrací plocha, kabiny a oplocení se budovalo brigádnicky. Pořádaly se plesy, masopusty, vedoucí si doplňovali sportovní vzdělání v trenérských a cvičitelských kurzech. Členská základna se rozrostla o ženskou složku. Vybudoval se výčep, koupil se autobus, se kterým se jezdilo na zápasy i na hory. „A“ mužstvo kopané hrálo I.A třídu, záložní tým okresní přebor, dorost a žáci byli několikrát přeborníky okresu. Počet členů byl 182.

V roce 1983 se vybudovala travnatá plocha a zavlažovací systém z řeky, nové lavičky a budova pro kulturní a společenské akce u hřiště, hřiště na odbíjenou, košíkovou, malou kopanou, tenisové kurty a sprintérské tratě.

1989 – současnost

Tělovýchovná jednota Sokol Město Touškov se stala samostatným právním subjektem s organizačním uspořádáním jako občanské sdružení. Městským úřadem byl sportovní areál dán tělovýchovné jednotě do bezplatného užívání. Počet členů byl asi 80. Fotbalové mužstvo sestoupilo do III. třídy a ustrnulo i vedení tělovýchovné jednoty.

K 1. lednu 1993 měla TJ Sokol Město Touškov 105 členů.

Od roku 1996 se situace začíná zlepšovat. Členové výkonného výboru fotbalového klubu byli nahrazeni novými lidmi. Začali zde působit sponzoři a nadšenci s představou něčeho dosáhnout. Mužstvo „A“ bylo doplněno novými fotbalisty, výsledkem byl návrat do okresního přeboru. Kvalitnější byla i práce s mládežnickými organizacemi, vznikl tenisový klub.

Zlepšila se ekonomická situace tělovýchovné jednoty spoluprací s podnikateli. Fotbalisté postoupili do I.A třídy. V roce 2005 tým postoupil do krajské soutěže, což je historicky nejlepší umístění. Úspěšní byli i v dalších sezónách. V roce 2009 činila členská základna přes 300 členů, byl obnoven tým dorostu.

V roce 2010 aktivní sportovní činnost pokračovala, tělovýchovná jednota Sokol Město Touškov měla fotbalový a tenisový oddíl. U příležitosti Dne Země byly vysázeny na východní straně stadionu okrasné stromky ve spolupráci se základní školou Město Touškov a mládežnickou fotbalovou základnou. V roce 2011 vznikl pod TJ cyklistický oddíl.⁸⁷

87 <http://www.tjsokolmestotouskov.cz/historie.php>

5. Diskuse

Během vyhledávání vhodných materiálů k této diplomové práci se mi postupně odkrývaly dosud neznámé skutečnosti. Obdivuji nadšení našich předků s jakým se pouštěli do zakládání sokolských jednot, do budování sokoloven, do pořádání sokolských podniků, do boje za demokracii a svobodné myšlení. Pochopila jsem význam sokolského hnutí. Život dvou osobností, které stály za vznikem prvního tělocvičného spolku v Čechách jsem podrobně popsala. Snažila jsem se zachytit atmosféru doby, ve které vznikala Pražská tělocvičná jednota. Další vývoj sokolského hnutí v Čechách až do dnešní doby jsem popsala pouze rámcově.

Podrobně jsem se zabývala vznikem a vývojem tělocvičných jednot Sokol na území okresu Plzeň – sever. Podle seznamu sokolských jednot z roku 1948, do kterého jsem měla možnost nahlédnout v kanceláři Sokolské župy Plzeňské existovalo ke dni 31.5.1948 v tomto regionu asi 34 sokolských jednot. Ve své práci jsem zpracovala 18 sokolských jednot, z nichž deset vzniklo před rokem 1918.

Svou práci jsem začala v Nýřanech, protože v této jednotě jsem kdysi sama cvičila, a tak jsem znala osoby, které v tělovýchově pracovaly a většinou dosud pracují. Poté jsem využila služeb Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje a nechala si zhotovit bibliografickou rešerši. Prostudovala jsem dostupnou literaturu, hledala jsem mezi spisy uloženými ve Státním okresním archivu v Plasích, mluvila jsem se starostou Sokolské župy Plzeňské, navštívila jsem Muzeum v Horní Bříze a Muzeum a galerii severního Plzeňska v Mariánské Týnici. Nakonec jsem se rozjela přímo do tělocvičných jednot, kde jsem hovořila s pamětníky nebo současnými funkcionáři tělovýchovy. Všude jsem se setkala se vstřícným přijetím a snahou sehnat o své jednotě co nejvíce informací.

Splnila jsem všechny úkoly, které jsem si na začátku dala. Cíl, zmapovat tělocvičné jednoty na území okresu Plzeň- sever, se mi podařilo splnit jen z poloviny. Přibližně tolik ještě zbývá sokolských jednot na tomto území, které nejsou popsány. Jsou to tělocvičné jednoty Dolany, Doubrava, Druztová, Hromnice, Jarov, Kozolupy, Ledce, Mladotice, Mrtník, Nadryby, Nevřeň, Nynice, Rochlov, Rybnice, Senec, Zruč a Žichlice. Tělocvičné jednoty, jež se po roce 1990 znovu zaregistrovaly pod Českou obcí sokolskou v Sokolské župě Plzeňské jsou zde zpracovány všechny.

6. Závěr

Předpokládám, že by tato práce mohla být přínosem pro všechny, kteří se o Sokol zajímají. Mohl by ji využít i student, který by chtěl zmapování tělovýchovných jednot Sokol na území okresu Plzeň-sever dokončit. Práce je určena i tělocvičným a tělovýchovným jednotám zde popisovaným. Naleznou zde zpracovanou historii své sokolské jednoty i jednot okolních.

7. Přehled použité literatury

ANDRLE, V. *Tělesná výchova a sport v Líních a na Sulkově*. Plzeň .1940 . 45s

BÁRTA, M. , *Zpráva k 100.výročí vzniku organizované tělovýchovy v obci*. TJ Sokol Vejprnice.2002

BLAHETA, Z., *100 let tělovýchovy v Chrástu u Plzně* , OÚ Chrást. 2001. 58s

BUKAČOVÁ, I., *800let Kralovic: dějiny a současnost města*,MNV Kralovice. 1983. 119 s

DOBRÝ,O.,NOVÝ,J.,PEŠIČKA,L.*100.výročí založení TJ Sokol Horní Bělá*.TJ Sokol Horní Bělá 2005

FÁK,J.,*Pozvánky ve sbírkovém fondu muzea.1.část*. Vlastivědný sborník:čtvrtletník pro regionální dějiny. 2002.Ročník 12. Číslo 1

FIKAR,A.,*Stručné dějiny sokolstva. 1912 – 1941*.ČOS.Praha.1948

FRYČEK, M., *55 let volejbalu v Kralovicích* . TJ Sokol Kralovice . 1986 . 61s

JANDÁSEK, L., PELIKÁN, J., *Stručné dějiny sokolstva*.ČOS 1946. 67s

KOZÁKOVÁ, Z.,*Sokolské slety 1882 – 1948*,ORBIS, Praha 1994, ISBN 80-235-0029-5

Kralovický obzor. Měsíčník Městského úřadu Kralovice. Kapitoly z historie. *Nastupujeme*.Leden 2009

Kronika obce Blatnice

Kronika obce Líně

Kronika tělovýchovy v Nýřanech

Kronika Tělovýchovné jednoty Sokol Vejprnice 1902 - 1984

KŘÍŽEK, J., *Vývoj tělovýchovného hnutí v Kaznějově*. 1989

NOVOTNÝ J., *Sokol v životě národa*. Slovo k historii, samostatná příloha deníku Svobodné slovo. Melantrich. Ročník 1990. Číslo 25

Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Blatnice

Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Horní Bříza

Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Kožlany

Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Líní

Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Třemošná

Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Vejprnice

Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol Žihle

Pasport. 31.3.2000 Sokolská župa Plzeňská.

Sokol na českém západě. Ročník XIII. Číslo 7. Plzeň 1. červenec 1914

Sokol na českém západě. Ročník XIV. Číslo 4. Plzeň 1. duben 1915

Sokol na českém západě. Ročník XIV. Číslo 8. Plzeň 1. srpen 1915

Sokol na českém západě. Ročník XIV. Číslo 9. Plzeň 1. září 1915

Sokol na českém západě. Ročník XV. Číslo 4. Plzeň 1. duben 1916

Sokol na českém západě. Ročník XV. Číslo 8. Plzeň srpen 1916

Sokol na českém západě. Ročník 28. Číslo 9. Plzeň 1. říjen 1929

SOUTNER, O. , HUBKA, P. *Plasy. Státní okresní archiv Plzeň – sever* .1996. 120s.

100 let Sokola Manětín : 1896 – 1996 : nástin historie s fotografiemi. Město Manětín a TJ Sokol Manětín . 1996 . 20 s

100 let tělovýchovy v Tlučné 1908 - 2008. Kronika DTJ. Obecní úřad Tlučná. 2007

SVOBODA, J., ZILYNSKIJ, B. *Spolkový život v Kozojedech v 19. a 20. století. Praha. 1999. 52s. ISBN 80-86197-08-5*

ŠINDELÁŘ, V., UXA, M. , FAIFR, V. *Nýřany – 100 let města. MěÚ Nýřany* .1992. 88s

ŠPELINA, M. , *Prvních sto. Tělovýchovná jednota Sokol Plasy 1909 – 2009* . TJ Sokol Plasy . 2009 . 55s

Tělovýchovná a sportovní činnost od roku 1908 na Sulkově

Výkaz o činnosti jednot župy Plzeňské za rok 1914

Zbůch od pravěku k současnosti. OÚ Zbůch.2003.100s

Ústní sdělení; pan Václav Kraus a Pavel Milt ze dne 20.7. 2011

Ústní sdělení; paní Oldřiška Syrovátková ze dne 12.7. 2010

Ústní sdělení; paní Lydie Bayerová ze dne 9.12.2011

Ústní sdělení Ing. Jiří Sobota; ze dne dne 26.10.2011

Ústní sdělení; paní Marie Brandnerová a Marie Hašová ze dne 18.1.2012

Ústní sdělení; paní Milada Čížová ze dne 25.1.2012

Ústní sdělení pan Miroslav Němec ze dne 9.1.2012

Ústní sdělení Ing. Vaňourek ze dne 10.1.2012

Ústní sdělení; pan Karel Popel ze dne 10.1.2012

Ústní sdělení; paní Alena Straková ze dne 12.2.2012

Ústní sdělení; paní Jana Stupková a Antonín Bumbálek ze dne 18.2.2012

Dostál, V. Česká obec sokolská organizace a řízení [Online] *Vyobrazení M. Tyrše a J. Fügnera* Dostupné z: www.ftvs.cuni.cz/katedry/kin/management/Dvorak/Organiz7.ppt

Oficiální stránky Města Touškov. *Historie města.* [Online] © 2010 [cit.12.7.2011]
Dostupné z: <http://www.touskov.cz/mesto/historie-mesta/>

Oficiální stránky Města Touškov. TJ Sokol Město Touškov. *Historie*. [Online] © 2009
[cit.12.7.2011] Dostupné z: <http://www.tjsokolmestotouskov.cz/historie.php>

PECHMANOVÁ, J. 2007. *Sokol Horní Bříza se představuje*. [Online]. Články. T.J. SOKOL
Horní Bříza [cit. 11.2.2012]. ©2007 Sokol. Cz team. Dostupné z :
[http://www.hornibriza.sokol.cz/index.php?
action=zobrazdokument&typdok=1&iddok=2032](http://www.hornibriza.sokol.cz/index.php?action=zobrazdokument&typdok=1&iddok=2032)

T.J. Sokol Horní Bříza. Kronika 2006- 2012 [Online] ©2007 Sokol. Cz.team
[cit. 11.2. 2012] Dostupné z: [http://hornibriza.sokol.cz/index.php?
action=zobraz&str=kronika2010&menu=9](http://hornibriza.sokol.cz/index.php?action=zobraz&str=kronika2010&menu=9)

Oficiální stránky města Manětín. Město Manětín. Organizace a spolky. TJ Sokol Manětín.
Hospodaření TJ Sokol Manětín v roce 2006,2007 [Online] © 2012 Poslední aktualizace
22.2.2012. Dostupné z: [http://www.manetin.cz/mesto/organizace-a-spolky/tj-sokol-
manetin/](http://www.manetin.cz/mesto/organizace-a-spolky/tj-sokol-manetin/)

Obec Chrást. Organizace. TJ Spartak Chrást. [Online] 2007 Dostupné z:
<http://www.obecchrast.cz/organizace/7-tj-spartak-chrast.xhtml>

Oficiální stránky Obce Horní Bělá. Spolky a sdružení. TJ Sokol. [Online] © 2012,
poslední aktualizace 16.2.2012 Dostupné z:
<http://www.hornibela.cz/spolky-a-sdruzeni/tj-sokol/akce/2011>

Obec Tlučná. Spolky. Tělovýchovná jednota. [Online] © 2012, poslední aktualizace
20.2.2012 Dostupné z:
<http://www.obec-tlucna.cz/spolky/telovychovna-jednota/>

T.J. Sokol Žihle. Oddíly. Všestrannost. Sporty. [Online] © Cz team 22.2.2012 Dostupné z:
<http://www.sokol.cz/jednoty-zihle/index.php?action=oddilyvsestrannost&menu=3http>

8. Vysvětlivky

ASPV – Asociace Sport pro všechny

ATJ ČR - Asociace tělovýchovných jednot ČR

bachovský absolutismus – vládní systém v rakouské monarchii

c.k. místodržitelství – císařsko - královské místodržitelství

ČASPV – Česká asociace Sport pro všechny

ČOS – Česká obec sokolská

ČSTV – Československý (od roku 1990 Český) svaz tělesné výchovy

DSO – Dobrovolná sportovní organizace

DTJ – Svaz dělnických tělocvičných jednot

DTO- Dobrovolná tělovýchovná organizace

dualismus -rakousko – uherské vyrovnání

kalokagathie – vyváženost tělesné i duševní krásy

Luftschutz – Protiletectká ochrana obyvatelstva Böhmen und Mähren

NJP - Národní jednota pošumavská, český spolek

NDR – Německá demokratická republika

německá turnerská soustava – důraz kladen na nápravnou a zdravotní funkci cvičení

NF – Národní fronta

ONV Plzeň–sever – Okresní národní výbor

SK-sportovní klub

SHM - Sportovní hry mládeže

SHMP - Sportovní hry mládeže a pracujících

ÚV ČSTV – Ústřední výbor Českého svazu tělesné výchovy

Volksstrum – německá lidová domobrana

VŘSR – Velká říjnová socialistická revoluce

ZRTV - Základní a rekreační tělesná výchova

ZUD – Západočeské uhelné doly

ZTV – Základní tělesná výchova

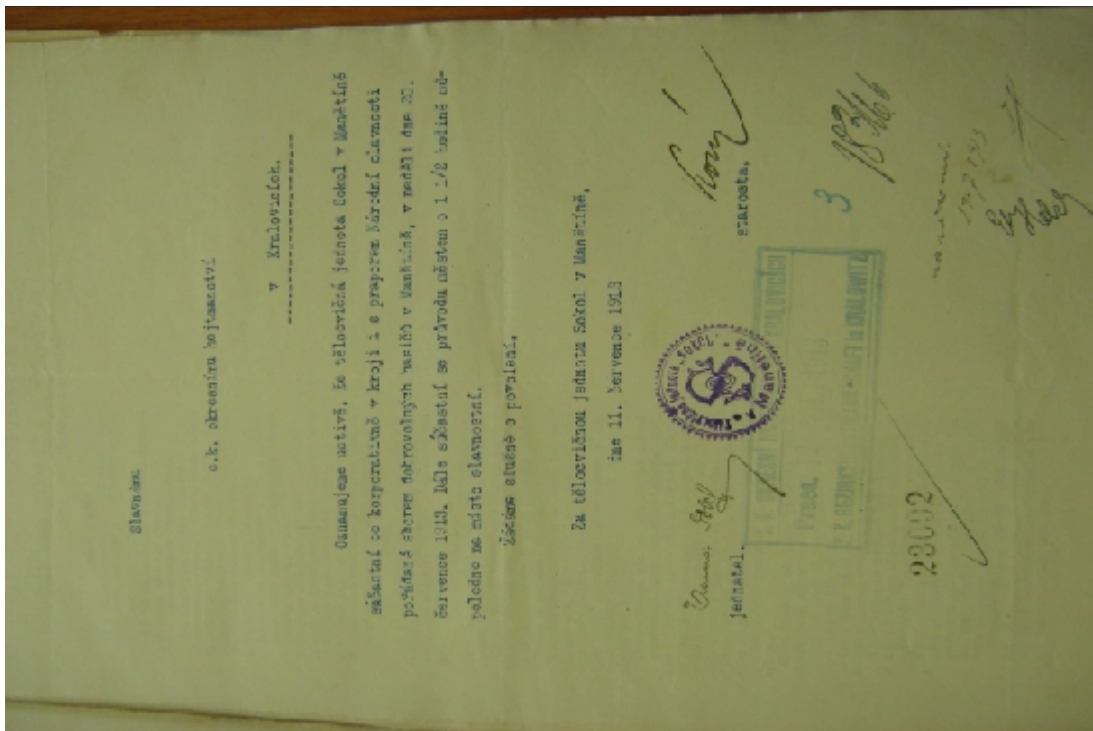
9. Abstract

The presented work deals with the first sports association called Sokol. The first part describes: the period of Sokol's origin, the establishment of the Sokol of Prague (the first sports club), a short history of Sokol movement, the biography of Miroslav Tyrš (the founder of Sokol) and the biography of Jindřich Fügner (the first chairman of the Sokol of Prague). The second part is focused on the establishment and development of some sports clubs in selected villages in the region Plzeň – North. The opportunities of using described facts are indicated in the conclusion.

10. Seznam příloh

- Příloha č. 1** Oznámení o účasti TJ Kralovice na Národní slavnosti v Manětíně
- Příloha č. 2** Pozvánka na V. šibřinky Sokola v Manětíně
- Příloha č. 3** Členský průkaz zakládajícího člena Tělocvičné jednoty Sokol Nýřany
- Příloha č. 4** Nýřanská sokolovna v roce 2011
- Příloha č. 5** Prapory Tělocvičné jednoty Sokol Vejprnice
- Příloha č. 6** Okrskové cvičení v Třemošné
- Příloha č. 7** Prapory Tělocvičné jednoty Sokol Třemošná
- Příloha č. 8** Sokolovna v Třemošné
- Příloha č. 9** Branný sraz v Horní Bělé
- Příloha č. 10** Sletová průkazka, XI. všesokolský slet
- Příloha č. 11** Tělocvičná akademie Horní Bělá 1970
- Příloha č. 12** Pamětní kniha TJ Sokol Kožlany
- Příloha č. 13** Pozvánka na výstavu v Kožlanech
- Příloha č. 14** List z kroniky SK Sparta Sulkov
- Příloha č. 15** Pozvánka na sokolský bál v Horní Bříze
- Příloha č. 16** Starší zákyně TJ Zbůch na slavnostní akademii Plzeňské župy, 2001
- Příloha č. 17** Pochod krajem dr. Edvarda Beneše
- Příloha č. 18** Pozvánka na členskou besídku, Blatnice 1936

10. Přílohy

Příloha č. 1 Oznámení o účasti Sokolské jednoty na Národní slavnosti v Manětíně

Příloha č.2 Pozvánka na V. Šibřinky Sokola v Manětíně

Příloha č. 3 Členský průkaz zakládajícího člena Tělocvičné jednoty Sokol Nýřany

Příloha č. 4 Nýřanská sokolovna v roce 2011

Příloha č. 5 Prapory Tělocvičné jednoty Sokol Vejprnice

Slavné

c.k. okresní hejtmanství

v Kralovicích!

Těl. jednota "SOKOL" v Kralovicích hodlá účastniti se dne 3. srpna t.r. okresového cvičení sokolského v Třemošné.

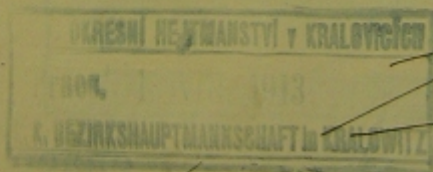
Vyjde se ráno o 4. hodině pochodem přes Hadačku do Plas, odkudž vlakem do Třemošné.

Návrat večer vlakem zpět až do Kralovic.

Přidávajíc o tom zprávu, žádáme slušně, Slavné c.k. okresní hejtmanství v Kralovicích, račiš oznámení toto u vědomost vzíti.

Těl. jednota "SOKOL" v Kralovicích,
dne 1. srpna 1913.

Starosta:

25059

[Handwritten signature]

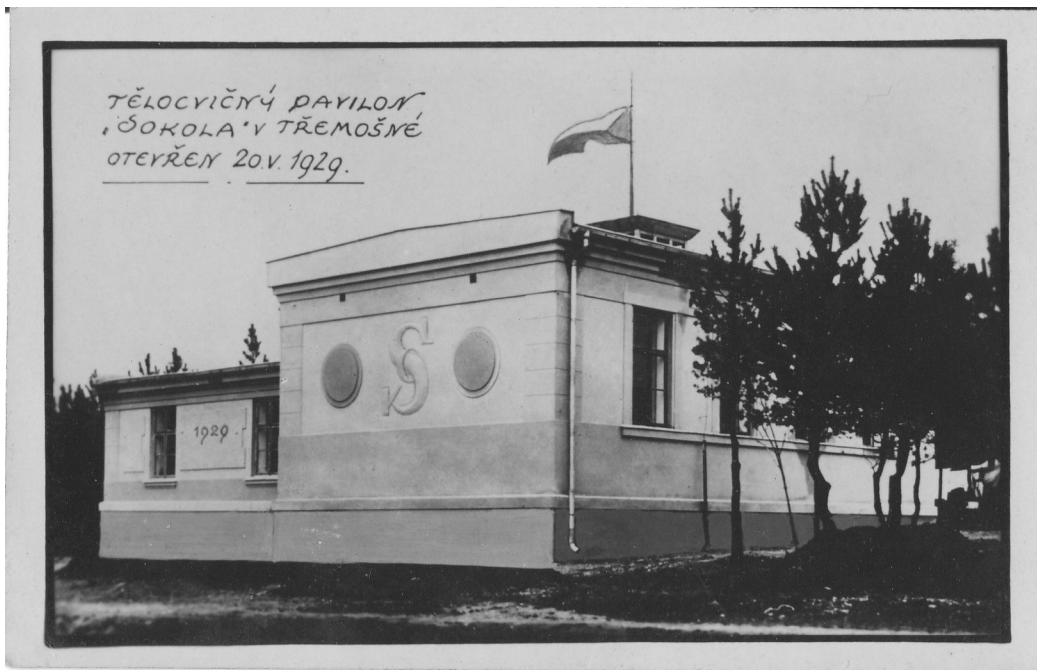
[Handwritten signature]
182
1914

9. 8. 1913

Příloha č. 6 Okrskové cvičení v Třemošné 3. srpen 1913

Příloha č. 7 Prapory Tělocvičné jednoty Sokol Třemošná

Příloha č.8 Sokolovna v Třemošné

Tělocv. jednota „SOKOL“ v Horní Bělé,
pošta Dol. Bělá.

Okrasnému úřadu
v Kralovicích.

Tělovicová jednota „Sokol“ v Horní Bělé
organizuje se pořádku dne 18/iv. 37 branný sraz
všeho člunstra.

Českosl. obec sokolská vypracovala
program pro tento sraz pod názvem „Muži v
pohi, první doma“. podle toho bude se přese
postupovati.

Za

Jan Janý, jednatel.

3

Okresní úřad v Kralovicích.	
Doslo 1 5. IV. 1937	26
8623	IV
C. J.	Str. B-22

Na uveřel.

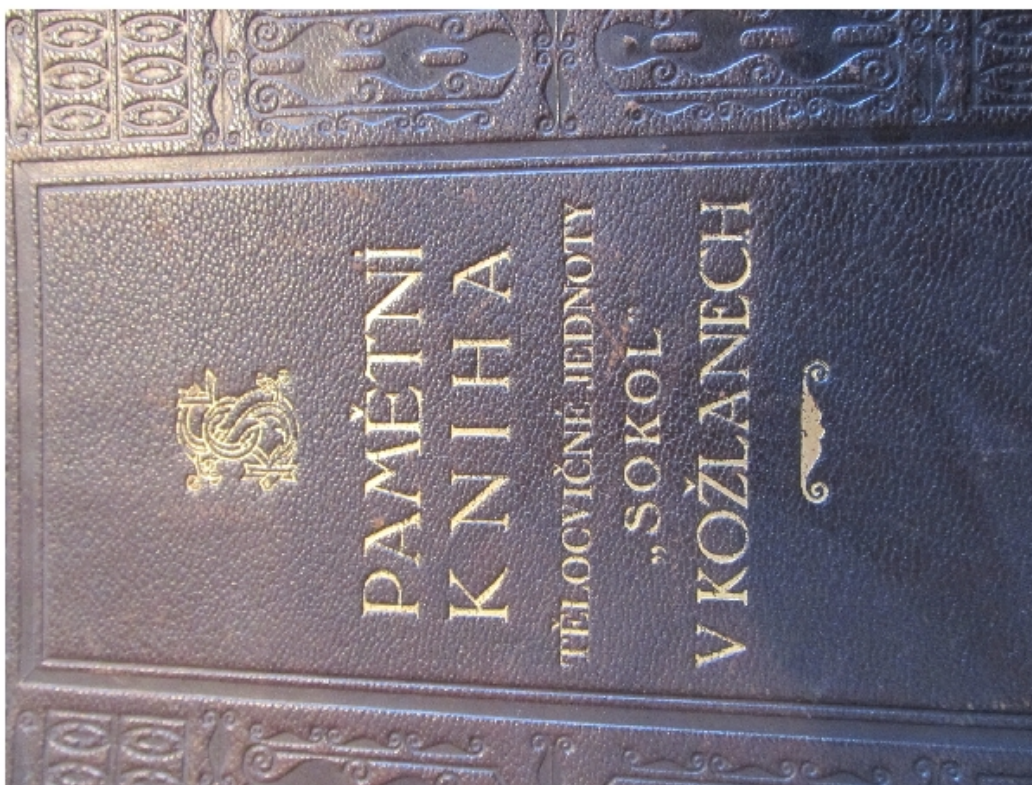
16. IV. 1937
Kálba

Příloha č. 10 Sletová průkazka XI.všesokolský slet

Příloha č. 11 Tělocvičná akademie Horní Bělá 1970

Příloha č.12 Pamětní kniha TJ Sokol Kožlany

Příloha č.13 Pozvánka na výstavu v Kožlancech

1949	
<i>Sparta předává vašerý svůj ma- jetek do Sokola Líně.</i> <i>Svědčí o tom sepsání protokolu.</i>	
PAMĚTNÍ SPIS.	16.I. 1949
<i>O převzetí majetku začleněných Sport. klubů do Sokola LÍNĚ: začleněný oddíl kopané Sparta Sulkov předal:</i>	
<i>Pokladní hotovost</i>	1.006,80 Kčs
<i>Nemovitosti v ceně</i>	90.000,- --
<i>Inventář dle přílohy</i>	10.000,- --
<i>Vázaný vklad ve s.m.č.</i>	23.453,70 --
Celkem	124.460,50 Kčs
<i>Pak již přišel jen příspěj kde MAVNF žádal zastávní vkladní knížky a peněžní hotovosti! Přípis byl psán dne 5.II. 1949.</i>	

Příloha č. 14 List z kroniky SK Sparta Sulkov

OKRAŠLOVACÍ SPOLEK PŘI T.J. SOKOL

HORNÍ BŘÍZA

DO ZDEJŠÍ "POBOŘENÉ" SOKOLOVNY NA ČTVRTÝ

SOKOLSKÝ BÁL ANEB

ZACHRAŇTE SOKOLOVNU

OD 20.00 DO 02.00K TANJI I POSLECHU HRAJE DUO TOJA

28.1. 2012

PŘEDPRODEJ A REZERVACE NA E-MAILU hornibriza@sokol.cz
NEBO NA MOBILU 606 817 282, BOHATÁ TOMBOLA A PROGRAM

SPONZORSKÉ VSTUPNÉ od 199,- !!!

TEPLEJŠÍ ODĚV URČTĚ S SEBOU =0/ =0/ =0/ =0/

DOVOLUJE SI VÁS POZVAT TATO AKCE JE NEKURÁČKÁ

VSTUPNÉ 990,-

VÍŠÍ CENY, HORSÍ PROSTŘEDÍ,
ALE MNOHEM RADĚJI VÁS UVIDÍME !!!
za) za) za)

Příloha č.15 Pozvánka na sokolský bál v Horní Bříze

Příloha č.16 Starší žákyně Sokola Zbůch na slavnostní akademii Plzeňské župy v roce 2001

Příloha č. 17 Pochod krajem dr.Edvarda Beneše

TĚLOCVIČNÁ JEDNOTA „SOKOL“ V BLATNICI U NÝŘAN

pořádá

v sobotu, dne 21. března 1936 za spoluúčasti
bratrské jednoty „Sokol“ Pňovany,
ve velkém sále „Besedy“ v Blatnici

Tělocvičně – hudební BESEDU

PROGRAM:

1. F. Kmoč: „LVÍ SÍLOU“ - pochod – hudební odbor
2. V. Němcová: RYTMICKÉ TANCE NA NÁRODNÍ PISNĚ - dorostenky
3. Plánička – Aust: CVIČENÍ SE ŽEBŘIKY – dorostenci
4. Ant. Dvořák: HUMORESKA – hudební odbor
5. „HODINY“ – dorostenky Pňovany
6. Jemelková: PROSTNÁ VE DVOJICÍCH – ženy
7. J. Fočík: „DUNAJSKÉ POVĚSTI“ - valčík – hudební odbor
8. BRADLA – ženy

9. Leoncavallo: „MATINATA“ (rytmika) – dorostenky Pňovany
10. F. Erben: VALČEK 4 PÁRŮ – muži a ženy
11. Č. Koleta: „VLASTA“ - koncertní polka – hudební odbor
12. J. Štafl: „CVIČENÍ ČTVERICE“ – muži
13. „SKOČNÁ Z PRODANÉ NEVĚSTY“ – členstvo Pňovany
14. Nývlt: „KAPITÁN RIMEK“ - pochod – hudební odbor
15. „SOUBOJ GLADIÁTORŮ“ – dorostenci

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAŽENA.

Tělocvičná čísla na klavíru doprovází sestra A. Vojtová z Nýřan.

Začátek o půl 8. hod. več.

Vstupné Kč 4.–.